

L'ESTEL

LA NOSTRA WEB: <http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÓDIQUES
EN CATALÀ

Al món hi ha dos tipus d'humans: El ramat (les marujas) i el tonedor que els pela, els ven la llana (Hola, Setmana, Tómbola...) a bon preu.

Noel Clarasó

Aquestes són les coses que acabaran amb la raça humana:
El progrés sense compassió,
La política sense principis,
La riquesa sense esforç,
L'erudició sense silenci,
La religió que no arrisca,
I el culte sense consciència.

Antony de Mello

ANY XVIII. NÚMERO 418

1er DE SETEMBRE DE 1999

PREU: 225 PTS - 1,35 euros

Fa 25 anys que en Pep Perelló regenta el despatx de Loteria Primitiva de can Picafort. També és l'amo, des de fa 18 anys del Bar Sa Rossa, el primer bar de can Picafort. El va obrir sa padrina Rossa fa 50 anys. Sa padrina tenia els cabells rossos com un fil d'or, i per això li deien sa Rossa. Aquest bar, que ara està en obres, i que obriran ben prest és la seu de la Penya del Mallorca. S'admeten socis de la penya a 2.500 ptes l'any. Tlf. 971 851 107

Són els alumnes i les monitores de l'Escola d'Estiu de santa Margalida. A més dels mallorquins, tenen mitja dotzena de nins i nines saharauis. Uns nins que tenen ben clar que els marroquins els volen matar. Com és natural els tenen molta de por als marroquins dels quals el rei dels espanyols és molt amic.

Na Montserrat Mulet és la senyora de la Guarderia Infantil Tot Petit de la Plaça de s'Abeudor de santa Margalida. A la foto amb la seva ajudant i els seus alumnes. Tlf. 971 523 641

Fa 4 mesos que na Margalida Bergues de santa Margalida ha obert la botiga de moda infantil i juvenil CAVALLET a can Picafort. Tlf. 971 850 770.

Les monges Agustines de santa Margalida tenen guarderia infantil oberta durant tot l'any.

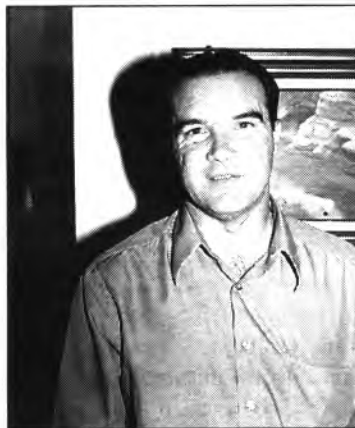
Fa 5 anys que en Joan de cas Xot de Muro va obrir l'Agència de Publicitat Xot a can Picafort. Fa tota classe de rètols i reclams per ordinador i els instal·la. Tlf. 971 852 104

Fa mig any que na Xisca Bisquerra ha obert l'Estètica Xisca al carrer del Pou de sa Garriga de santa Margalida. Tlf. 971 523 626

Des de l'any 1964 en Pere Amengual i na Francesca Perelló són els amos de les dues benzineres de Muro. En Pere fou regidor, cap de llista i portaveu a l'Ajuntament per Convergència Murera durant els darrers quatre anys, però a les darreres eleccions no es va presentar.

Fa 2 anys que n'Antoni del Olmo Dalmau és el batlle de santa Margalida. Ens conta que es va con moure en veure el cas que els feren els tarbeners, xaloners i la gent d'altres pobles de les muntanyes alacantines quan hi varen anar per agermanar aquests pobles amb santa Margalida.

Fa una setmana que na Maria Josep Bonilla de Ciutat ha obert la Botiga de Moda Kasskai a can Picafort. Tlf. 971 853 035

Fa un any que n'Apolonia Bauçà de Porreres regenta el Bar Es Clot de s'Alga a can Picafort. Despatxa menús a 850 ptes. A la foto amb la cambrera, Caterina Fiol. Tlf. 971 850 537

Especial dedicat ELS TERMES DE MURO i SANTA MARGALIDA
Si vos ha agradat, telefonau al **971 26 50 05**
i el vos enviarem cada quinze dies.

Foc i Fum

MATEU MARIÓ DE SANT JOAN

La Coca Cola assassina, subordinada per l'espanyolisme arran de les intoxicacions produïdes darremament, diu que continuarà oferint la seva total col·laboració a les autoritats espanyoles, medis de comunicació i clients i consumidors en general. Crideu-hi i reclamau-los la publicitat i l'etiquetatge en català: 900-60 60 60.

Els protestants exigeixen retirar els santcrists del col·legis públics. L'objectiu es aprofundir en la separació Estat-Església. En aquesta línia la Federació d'Entitats religioses Evangèliques d'Espanya ha demanat la retirada de tots els símbols religiosos dels col·legis públics, una qüestió polèmica que el Govern de PP no sembla disposat a resoldre. Pere Tarquis, el portaveu dels protestants, va dir que el debat sobre els santcrists es "la punta de l'iceberg de l'actual situació de monopoli social, cultural i legal que impedeix a Espanya ser un país que permeti la convivència confessional i plural en normalitat, allunyant-se d'aquesta manera de la resta de països democràtics europeus. Els protestants afirmen que altres països no disposen de lleis tan avançades en alguns aspectes com les espanyoles, "però sí d'una practica que avança a la llei. Es necessari que no se vinculi a les institucions

públiques a una determinada confessió, per a la qual cosa es necessari no usar simbologia religiosa en un lloc de propietat pública. Així mateix se demana que els capelles instal·lades en llocs de titularitat pública, com a hospitals o tanatoris, estiguin mancats se simbologia religiosa específica, i que puguin ser usades pels membres de totes les confessions. A Mallorca, amb milenars de protestants de totes les nacions europees, residents i turistes, mahometans del nord i de centre Àfrica, jueus d'arreu el món, asiàtics de diferents religions..., és ben hora d'acabar amb el monopoli religiós de sempre. Que cadascú tenguí els seus temples i els seus cultes, però que els llocs públics, siguin llocs on tothom s'hi senti a plaer.

la Franja aragonesa, és el nou president d'Aragó. Ha dit, per Catalunya Ràdio, que d'ara endavant els idiomes català i aragonès seran declarats oficials a l'Aragó. Ara començam a anar! Les Forces del Mal són derrotades arreu de la nació catalana i ara, podem posar els punts damunt les "is". Només el País valencià ens falla, però, donem temps al temps. Algun dia, els valencians votaran partits nacionalistes. Les Forces del Mal, no hi poden guanyar sempre en aquesta terra germana.

L'ESTEL està d'enhorabona. En Cecili Buele i Ramis, antic col·labo-

Els bascos llençaren un munt de maletes davant la caserna de la Guardia Civil.

N'Azar està nerviós: A Eivissa no trobaren ni una trista bandera espanyola pel dia de la celebració de la conquesta catalana d'aquest mes passat. A sant Sebastià els bascos llençaren un munt de maletes davant la caserna de la Guardia Civil perquè fessin les maletes i partissin, les nacions que hem passat davant a la castellana volem pagar pensions dignes als nostres jubilats... Davant d'això, n'Azar i els qui li aguanten sa coa estan neguitosos. Tranquil·litzats, que més perdereu a Cuba i a les Filipines!

Marceli Iglesias, un català de

rador de la revista i amic d'aquesta casa, ha estat nomenat Conseller de Cultura del CIM. Esperam que tenguí temps per continuar amb els seus articles en defensa de la nació dels mallorquins a una revista que sempre li ha fet cas, segons les seves pròpies paraules.

I no en parlem d'en Damià Pons de Campanet, subscriptor de l'ESTEL des de fa 17 anys, actual Conseller d'Educació i Cultura del Govern Balear, de qui esperam que pugui redreçar el mal que durant segles feren els espanyols i els mallorquins botiflers a la nostra llengua i cultura. Ω

Es l'hora de la unitat per Mallorca

PERE FELIP I BUADES

El 31 de octubre de 1998, en el monestir de San Bernat de la Real, es varen reunir un grup de persones, procedents de diversos àmbits de la societat balear, i, després d'un animat debat, varen firmar un manifest baix el títol de "CRIDA PER LA SOBIRANIA I L'AUTODETERMINACIÓ", en el que expressaven una actitud crítica davant la actuació política que, fins a la data, havia mantingut el Govern Balear i el partit que el sustentava, el PP, i partint de la base de que Balears és un poble amb característiques nacionals pròpies (especialment, llengua pròpia), reclamant el dret de decidir el seu futur i el dret a la autodeterminació.

Les persones que firmaren el manifest instaven a la ciutadania en general, i als polítics en particular, a avançar a la reivindicació col·lectiva dels drets nacionals històrics a favor de l'autogovern.

En posterior roda de premsa, alguns dels signants manifestaren la seva voluntat de estendre el manifest a tota la opinió pública i, en particular, als partits polítics i representants de les institucions i diputats del Parlament Balear. A la roda de premsa es va destacar que l'objectiu i intenció de la reunió era el d'agrupar gent i recuperar persones que sempre s'havien distingit per un pensament nacionalista, però que havien dut una lluita individual desencantats, a lo millor, per la poca vehemència (o nul·la, en qualque cas) en l'acció reivindicativa dels partits polítics, especialment dels autodenominats nacionalistes, sobre tot en el tema lingüístic, deixat casi absolutament a l'atzar de les accions reivindicatives de la O.C.B., els Joves de Mallorca per la llengua y qualques associacions culturals: Albopes de Sa Pobra, Sa Granera de Palma, Santa Cirga de Manacor, i més, moltes més, que, juntament amb molts els particulars anònims que, dia a dia, lluiten sense cap ajuda ni protecció, per part dels seus representants polítics per mantenir viva la llengua que parlen, la que en herència els deixaren els seus pares i els seus padrins i que per ells ocupa un lloc preferent en la seva lluita quotidiana (es nota la seva obstinació per utilitzar-la quan intervenen en tertúlies radiofòniques o son interpellats per locutors de radio agressius en la seva intemperància en que l'entrevistat parla com ells, en espanyol.. Molt al contrari de lo que fan alguns representants de partits polítics autodenominats nacionalistes).

Precisament, a la reunió de Sant Bernat, es va constatar aquest

fet i es va sol·licitar que les forces polítiques devien clarificar els seus posicionaments en relació a l'autodeterminació.

Entre els firmaments es troben destacats integrants de l'actual Govern del Pacte de Progrés, la qual cosa fa que el seu actual compromís amb el manifest els exigeixi més responsabilitat a ells que a ningú altre. A no ser que només els interessi sortir a la foto, aconseguir el vot d'aquelles persones, que ingènuament, seguim creient en els "nostres" (Qui són els nostres?).

Per altra part, crec que és ara, amb la suposada cobertura política del Govern Balear i del Consell Insular, quan es s'hauria de potenciar el treball realitzat en aquella reunió i en aquell manifest. Crec que ara és quan s'haurien de convocar tots els signants sense excloure'n cap (hi estaven presents totes les tendències socials i polítiques) a una nova reunió per seguir avançant en els objectius que en aquella reunió varen ésser exposats i que consistien en la consecució de l'autogovern i l'autodeterminació per tal d'aconseguir una vertadera nació. La nostra pròpia nació, on ens puguem sentir lliures per decidir el nostre destí, ens puguem sentir lliures per parlar la nostra pròpia llengua i poder gaudir de la nostra pròpia cultura i puguem preservar el nostre patrimoni. Crec que es ara quan, des dels partits que sustenten l'actual Govern del Pacte de Progrés i que s'autodenominen nacionalistes, s'ha de procurar la unitat de tots els estaments nacionals de Mallorca. Es ara quan s'ha de treballar, des d'UM i PSM, en particular i cohesionar a les persones que des de la seva pròpia lluita individual per una Mallorca lliure i sobirana, i des dels seus diferents àmbits socials i culturals, ho estan fent fa anys, contra vent i marea, però amb fe i caparrudesa i amb poca o cap cobertura per part de unes institucions o partits polítics que, des de sempre, han mostrat poca o cap sensibilitat per el fet diferencial cultural i lingüístic.

Senyores i senyors dirigents del PSM i UM i de les plataformes, alternatives, lobbys, associacions culturals, etc., no deixeu passar aquesta magnífica ocasió de créixer, de reforçar-vos, d'autoafirmar-vos. Es l'hora de la unitat. Es l'hora de la unitat per Mallorca, per la seva llengua, cultura i patrimoni.

S'ha de cridar: Unitat, ja!
La responsabilitat, si no s'aconsegueix, serà majoritàriament de vostès, senyores i senyors del PSM i UM. Ω

ÒMNIUM CULTURAL

PER QUÈ?

La Constitució espanyola imposa el deure de conèixer el castellà?

QUAN

a Europa cap constitució exigeix aquest deure que vulnera els drets individuals més elementals.

?

Disseny Tèxtil
Fàbrica de cortines, coixins i confeccions
Tf/Fax 971 867 294
Carrer Vicenç Buades, 47 Port de Pollença,
07470 Mallorca

ARTICLES HISTÒRICS

Nacional-feixisme i nacionalisme alliberador

DANIEL CARDONA I CIVIT. 1934.

El més elemental coneixement de la política, estarà d'acord en apreciar que el moment actual espanyol és el pitjor i el més greu dels moments pels quals ha travessat el nou règim i una de les situacions més difícils que es puguin registrar en la història de la política espanyola contemporània. Què passarà? Què pot passar...? És naturalment difícil preveure les conseqüències d'un caos i d'una confusió tan indescriptibles. Estiguem d'acord de moment, que la situació política internacional s'ha mig arranjat fa unes setmanes i que, per tant, no ha repercutit en la política interior espanyola, deixant-la d'agreujar. Aquesta situació anòmala fa viure inquiets a tots els esperits. Mitja Espanya cerca encara, més enllà dels programes i doctrinarismes esquerranistes, la solució d'aquesta inestabilitat que creu que és obra d'elements conservadors d'oligarquies de classe i de castes. Aquesta mitja Espanya demana la desaparició completa, la destrucció fulminant, de tot allò que considera deixalla monàrquica, clerical. Exterminant tot això, ningú dels qui pertanyen en aquesta meitat espanyola, no sabrà dir quina solució estable hi succeirà. L'altra part espanyola considera intolerable la política actual. S'atempta contra la propietat individual, contra el contracte, contra la consciència i, naturalment, en pro de la llibertat, s'atempta contra la llibertat mateixa. Espanya viu la guerra civil més tenaç de totes les que ha sofert.

Per a nosaltres catalans, ens és interessant poder comprovar com aquesta guerra civil, espiritualment més cruenta que les guerres civils anteriors, es desenvolupa dintre del marc clàssicament espanyol. Per un costat hi ha l'Espanya del senyor Botella Asensi, i, per altre, l'Espanya del senyor Fanjul. La tristesa de la nostra situació és que a Catalunya no existeixi una forta consciència nacional per desprendre's d'aquesta batalla mexicana i tenir un pensament unànime i propi. Així ho aconsellarien, sembla, la defensa dels

nostres valors espirituals i econòmics. Aquesta consciència nacional no hi és, i la poca existent, és insuficient per marcar tota una orientació general.

No tenim més remei que deixar-nos arrossegar darrera del carro espanyol. Durant la monarquia, hi estàvem lligats de cos. Ara amb la república, hi estem lligats de cos i ànima. Per als partits catalans, s'han fet tots els possibles per matar l'esperit vertaderament nacional, i avui ens trobem que el nostre poble, mancat d'un ideal col·lectiu, no pot defugir el caos terrible pel qual travessa Espanya. No solament no el pot defugir, sinó que se n'ha convertit en coparticipant.

Les classes populars de Catalunya que formen els partits catalans esquerristes estan completament desnacionalitzades. La bandera de la República significa, per a una gran part d'elles, no uns ideals polítics, sinó un guany utilitari immediat i l'egoisme d'uns interessos. Cap diferència no hi ha entre molta d'aquesta gent i aquells senyors organitzadors de sometent per districtes, que anaven al recinte de l'Exposició en revista d'honor a Primo de Rivera. Tot això tan primitiu i bàrbar, és generalitzat. Les lluites polítiques a l'espanyola agafen una àrea més extensa del que hom pugui creure.

Les classes que es diuen conservadores, o dretanes, no es distingeixen per una més alta percepció. Participen per un igual d'aquesta demència general. Si hom escolta o pot arribar a escoltar les exclamacions i les protestes de la classe adinerada, davant de la diemne política esquerrista, no hi veurà cap diversitat amb els de la voravia del davant. No només a Espanya, sinó a Catalunya, és igual la fraseologia d'un de la FAI, d'un de l'Esquerra o d'un burgès o propietari.

La demagògia destructora impera. L'esperança de la gent de dreta, socialment parlant, és la vinguda d'una reacció. Hom espera el feixisme amb una fervor digna de millor lògica. Si aquest feixisme arribarà o no, no és l'objecte

d'aquestes ratlles. Per a nosaltres, l'imprevist pesa molt en la situació catòlica espanyola. Però si aquesta reacció feixista arribés, estiguem-ne segurs que ultrapassaria de moltíssim la "Lliga" i seria de fet, un enemic essencial de les aspiracions nacionalistes catalanes i basques. L'admirable exemple del Partit Nacionalista Basc, oficiosament catòlic, de no vol fer costat a un intent feixista, diu molt clar com el nacionalisme li és completament incompatible. Aquest feixisme, que no arreglaria res en sentit conservador, sinó que multiplicaria l'anarquia imperant, aniria de dret al despotisme i portaria en conseqüència uns mals més agreujats. I per això és avui esperat com un remei per a la mateixa burgesia. ¿Quin propòsit tenia la dictadura de Primo de Rivera? Segons tenim entès, era l'imperi de l'ordre social davant del desordre imperant al 1923. En sentit burgès o de classe, què ha curat? La burgesia catalana es troba en pitjor situació que la que precedí al 1923. El sindicalisme organitzat de 1923, és avui convertit en una organització terrorista. El sindicalisme organitzat s'ha passat a la política, cosa que deu ésser menys agradable a la burgesia. No és un criteri conservador aquest que fa demanar a grans crits la vinguda d'un feixisme. És un criteri egoístic, utilitari, que fa dir: salvat l'hora del moment, encara que per més endavant tot el constituït s'ensorri. Catalunya no pot seguir aquesta actuació manicomial. Sembla mentida que hi hagi conservadors catalans que creuin que l'ordre social consisteix a tenir una parella de la Guàrdia Civil a les portes de la seva fàbrica. D'ençà que el món és món, que el calaix del pa està guardat a tots els països. Això no ha privat que l'evolució social anés endavant. L'ordre social cal aconseguir-lo en esferes més altes, a les quals el just, el moral i el noble parli més directament a les ànimes.

El nacionalisme va de l'individu a l'estat. El nacional-feixisme va de l'estat a l'individu. El nacionalisme respecta i conserva l'ésser de l'individu, de la família, del municipi, de la comar-

ca i de la nació. El nacional-feixisme supedita a l'estat l'individu, la família, el municipi, la comarca i la nació. El nacionalisme és la conservació del contingut espiritual i humà de tot element social. El nacional-feixisme és destructor, confusionari, dissolvent. El nacionalisme és humà. El nacional-feixisme és l'exacerbació del paganisme. El nacionalisme és democràtic. El nacional-feixisme és cesarista i dictatorial. El nacionalisme és biològic. El nacional-feixisme és una imposició contranatura.

L'estat concebut pel nacionalisme és l'organisme regulador de la llibertat. Que la llibertat d'un individu, d'un municipi o d'una comarca, no privi la llibertat d'un altre individu, d'un altre municipi o d'una altra comarca. L'estat feixista és antiliberal, és uniformista i és tirànic. L'estat feixista té per base la inestabilitat, el desequilibri, la força del moment. Cap llei fisiològica no l'ajuda per esdevenir perdurable. Ha de viure al marge de les lleis naturals. "L'estat ha dit el nostre Valentí Almirall a 'El Catalanisme' - pot contrariar la llei natural, però no pot destruir-la". L'estat feixista es considera omnipotent i renega d'ésser encarnació viva de tot dret.

Per a l'estat feixista no existeix la llei de compensació: tot són deures, sense cap dret. El nacional-feixisme és essencialment revolucionari, car trenca sobtadament l'ordre de l'evolució natural.

La confusió existent entre els teoritants i propagandistes de l'internacionalisme proletari, en judicar els moviments nacionalistes, porta a els

conclusions més injustes en referir-se al nacionalisme com a moviment per la llibertat dels pobles. Estem cansats de llegir com el nacionalisme reivindicador d'un grup humà, d'una col·lectivitat ètnica, es confon i barreja amb el nacionalisme d'estat, que li és completament oposat. En canvi, de l'altra costat, del cantó ultraconservador i unitari, es combat també el nacionalisme, crit de les nacionalitats oprimides, com a dissolvent i disgregador. El nacionalisme, que és un fet natural i que té una base científica, no ha de tenir res a tement d'aquestes falses teories que s'aixequen a la seva dreta i a la seva esquerra. La seva raó d'existència la deu a la realitat de la naturalesa, a l'acompliment de les lleis ètniques.

Ni les fantàstiques artificiositats dels grans estats imperialistes, ni les doctrines socials d'inspiració germànica o mongòlica, no podran realitzar el miracle de la seva desaparició. El nacionalisme no és una fórmula política, sinó una fórmula social. Domènec Martí Julià ens diu com no solament significa el renaixement dels pobles, en les seves lleis i constitucions socials, sinó també el ressorgir de la vida tota d'aquestes nacionalitats. El nacionalisme no es pot percebre fragmentàriament. Perquè no és atribuït d'una casta, ni privilegi d'una classe, sinó que comprèn tot el cos social de la nacionalitat. Perquè el nacionalisme és substantiu a l'evolució de la naturalesa, perdurarà a través de les organitzacions artificioses de l'imperialisme, en descrèdit i en plena fallida i més enllà de les fantasies exòtiques dels mètodes socials avui de moda. Ω

La lluna, la pruna

MIQUEL BLANC

Una de les coses que m'agradaria arribar a aclarir és la discrepància, en qüestió de llunes, entre la creença popular, folklòrica, de les propietats de la lluna sobre quasi tots els aspectes de la vida, per un costat i la nul·la menció que d'això se'n fa als llibres tècnics de cada matèria afectada, per l'altre. Per exemple, als pobles tothom sap que s'ha de sembrar, esporgar, tallar rama o canyes o fusta, netejar basses, buidar corrals, plantar alls, xollar-se el cabell i unes quantes coses més, en la lluna adequada, que sol ser la lluna vella. Uns ho creuen més, altres no tant, però encara se segueix tenint molt en compte a l'hora d'actuar. Si un incrèdul, com ara jo, gosa posar-ho en dubte, se pot trobar en una actitud despectiva per part de l'interlocutor, com aquell que diu: "Pareix mentida que no sàpigues això. És cosa provada i no cal donar-li més voltes." A tots los ha passat alguna vegada que per no fer les coses en la lluna apropiada, han tingut algun fracàs. Però jo no veig que a les Escoles d'Enginyers Agrònoms hi dediconi ni un minut al tema, ni a cap llibre o article de revistes tècniques n'escriuen ni una ratlla. I esta gent, los tècnics, és la que porte grans plantacions, o Empreses Agrícoles i Forestals importants i si hague-

re alguna evidència, per remota que fore, ho tindrien en compte per no espifiar-la. Una cosa pareguda passe en l'oratge. "Que no canvio la lluna, no canviarà el temps", diuen. És clar, la lluna canvia contínuament i una vegada o altra deuen coincidir els canvis. Però jo me'n fio més de les isòbares i dels anticiclons que de la lluna. I de fet, los propis pagesos, cada vegada més, van entrant en això de les borrasques atlàntiques, les gotes fredes i les inversions tèrmiques. Que la lluna té alguna influència és inqüestionable. Ella cause les marees i això és més clar que l'aigua. Pot ser que aportu, quan està plena, una mica de llum suplementària per la nit. I pareix que alguns animals capten alguna cosa per orientar-se o decidir les migracions. Però d'aquí a afirmar que influix en tantes coses hi ha un abisme. I més quan te diuen que, si és divendres, la lluna sempre és bona. Això acabe los quartos a qualsevol. Estes creences populars solen tindre un fons de veritat, fruit de les observacions de moltes generacions, però també és cert que mos arriben deformades, confoses i que arrosseguen supersticions seculars, com això dels divendres. Qualsevol dia cavaré un solc i plantaré vint-i-vuit alls, un cada dia. Si aquells que coincidixen en lluna vella ixen bé i els altres catorze (excepte els dels divendres) apareixen cap per avall, tal com asseguren molt seriosament que passe, me trauré lo barret i la emprendre en los tècnics, per amagar-mos l'ou de la veritable saviesa. Ω

Carta oberta
A Jaume Font i Barceló,
batle de Sa Pobra

PER GUILLEM CRESPI PONS (CREMAT)

Ca be recordaràs, el dia 10 de juny els quatre capdavanters dels partits polítics que us presentàveu a les eleccions municipals de sa Pobra, tinguéreu un debat públic a la Televisió Poblara, i tu, entre altres coses, digueres que havies duit la pau a sa Pobra.

I jo et vull demanar: I per devers ca nostra, a la nostra barriada, ¿què hi has duit la pau o has fomentat la guerra? El que vull dir es que digueres una mentida tan grossa com la Seu de Ciutat, perquè no has fet més que sembrar discòrdia i espanyar la bona convivència i germanor que sempre hi havia hagut entre els veïns. I no oblidis que mentre no hagis posat remei del mal que has fet, no vagis a combregar com fas per les festes més senyalades com mana la Santa Mare Església, i si ho fas, faràs un sacrilegi rera altre, a més de demostrar l'hipocresia i fariseisme que dus a damunt la teva còrpora.

Un dels quatre contendents del debat va dir que les lleis estan fetes, el que falta és fer-les complir. Les has fetes complir per devers ca nostra?

Haurien de tornar venir aquells 12 anys que vaig venir a tragar amb el carro les juguetes dels infants a l'arribada dels Reis d'Orient, i altres 12 anys que vaig venir a tragar la llenya de sa Llebte per fer els foguerons davant la Casa de la Vila i de l'Església de sant Antoni. I m'has pagat i agrait a puntades de peu pes cul.

Haurien de tornar a venir aquells 16 anys que vaig participar a la desfilada de carrosses a les fetes de sant Antoni, quan te me deies: -L'amo en Guillem, no aneu a desfilar a Muro; és la nostra festa que hem de realçar! I jo tan obediènt com un xotet de cordeta, t'escoltava i et solia complaure. Si fos ara et diria: -De verano, fes-les tu les carrosses, tragina les juguetes, tragina la llenya, tu que cobres un bon sou. Vet aquí aquesta glosa:

*Esper de tu una rèplica
Si m'has trobat gens pesat,
Jo estic ben preparat,
Per fer-ne una polèmica,
De tot el que has
comportat. Ω*

Fa 20 anys que na Magdalena Nájera de Maria de la Salut, regenta la Perruqueria Nájera a Can Picafort. Tlf. 629 106 135

Na Magdalena Isern i n'Antònia Capó són les encarregades de la Botiga de Fruites Can Biniaco de can Picafort. Abans estaven al Passeig Colom, ara s'han mudat a la carretera amb un local més gran i amb més diversitat de productes. Tlf. 971 852 030

Fa 2 mesos que na Margalida Quetgles, d'Inca ha obert la Perruqueria Amer a can Picafort. Fa 30 anys que sa mare, na Maria Amer regenta la Perruqueria Amer a l'Avinguda d'Alcúdia d'Inca. Tlf. 971 851 170

Fa 3 anys que n'Emili Rejas és l'encarregat del Restaurant Nelson a son Bauló, davant la mar. Recomanava les graellades de peix i les paelles. Un lloc on se menja a partir de les 1500 ptes. Tlf. 971 851 820

Les germanes Pons són les madones del Bar Olímpic a Muro. Són del Barçà i del Mallorca. A la foto amb el fill de na Caterina, Joan Antoni. Tlf. 971 537 717

Guerra guerrejada pel català (i V)

PER RICARD COLOM

Caracteriologia

*"Germans, la vida se'ns en va,
a poc a poc ens la prenen,
si avui ens obren la mà
es que n'hi ha d'altres cadenes"*

(Joan Bta.Humet)

La psicologia del colonitzat ve caracteritzada per la inhibició "idiota" (en grec "idiota" era un terme equivalent a egoista, incivil i apolític) i pel materialisme elemental i barroer (diners, panxa i sexe) així com per l'arbitrarietat mental (enveja, xafardeig, egoisme...) que destrueix una possible salut social del poble indígena.

Qualsevol reconstrucció nacional ha de començar irreversiblement, per una reconstrucció caracteriològica capaç d'unir i plantar cara als colonitzadors i atreure's els renegats i els immigrants. Malcolm-X, M.Luther King, Gandi i tants altres eren, bàsicament, caps populars que cridaven a una millora moral i un afinament quant a l'autodisciplina del poble oprimat. Caldrà estudiar a fons d'altres processos d'alliberament (el jueu, l'irlandès, l'hindú, per exemple, són molt instructius), i la tradició literària i històrica dels nostres segles gloriosos (s.XIII-XV bàsicament) on descobrim figures absolutament genials i admirables: Lluïl, Muntaner, Roger de Llúria, Jordi de Sant Jordi, Ausiàs March i família... figures plenes de coratge, creativitat, energia, emoció continguda, fe, bellesa treballada, etc... ben distintes de tant de patetisme com veiem ara entre els malalts d'autoodi i covardia. Es normal que força gent forastera menyspreï l'esperit d'esclau dels acomplexats indígenes. Però, si coneix indígenes enèrgics, empàtics, i traçuts que defensen la llengua sense cap sentiment d'autoodi, necessàriament canviaran d'actitud, tret dels colonitzadors professionals i el lumpen marginal. Si ens mantenim fermes i empàtics, si ens renovem espiritualment i psicològicament, tenim el futur quasi guanyat. Cal reforçar tots els trets de caracteriologia **magnètica** que hem anat esmentant. Cal transmetre pau profunda, seguretat, tranquil·litat. No fer el bufó ni la mona. Tenir cura del nostre aspecte personal, anar al gimnàs: que la nostra simple presència ja parli. Estudiar informàtica i idiomes, matèries amb futur i prestigi.

"L'admiració és causa determinant d'imitació; i la imitació és un dels agents més actius i generals de la transformació de les societats" (Enric Prat de la Riba).

Quan alguna persona, ideologia, col·lectivitat, etc. és traïda per tothom, hom pot blasmar els traïdors, però ço no solucionarà el problema. Es menester de cercar coratjosament la causa d'aquesta traïció generalitzada sense centrar-nos en exclusiva en la **paranoia** de l'enemic exterior. Car, sovint, és la mesquinesa del traït, la seva manca de generositat, la seva incoherència i egoisme allò que el fa víctima de tanta traïció o oblit. Açò s'esdevé amb bona part del nostre nacionalisme, atrinxerat darrere càtedres, homenatges i diades, mentre que en llur vida diària, a muntó nacionalistes no solen anar més enllà d'un epicureisme molt vulgar amb reaccions deixades i de gran irresponsabilitat patriòtica.

"Veritablement la nostra herència ha passat a uns altres i la nostra casa als estrangers"

(Planys 5:2) El problema és la nostra carecteriologia colonial que permet una espanyolització tan barroera, lamentable i abassegadora.

"Les idees dolentes i perjudicials, ni que no siguin expressades amb claredat, s'estenen més de pressa que no les idees sanes proclamades a plena veu" (Maeterlinck, 1862-1949)

La poesia "L'heroi", d'en Miquel Costa i Llobera intensifica allò que un català amant de la justícia (lingüística i general) havia de saber fer.

*"(...) Ans bé el suplici sublima l'hèroe;
sa sang treu flames apoteòsiques,
i els insults que la infàmia li tira
de fems en terra a son llorer serveixen.*

*Ell de son poble concentra l'ànima
Tranquil, hi atura les bregues díscules;
Lluitador, hi remou les tormentes
Com fa el mestral sobre la mar voluble.*

*L'impuls que ell dona produeix l'ímpetu
que enfora guia la gent i l'època,
i damunt la corrent que se'n forma,
ell passa al trot de triomfal quadriga...*

*Davant l'enigma s'asseu per àrbitre;
Romp lo insoluble sa espasa autòctona:
I al relleu de sa pròpia figura
Ell dona encuny a sa mateixa pàtria.*

*Sortat el poble, sortosa l'època
D'on surt un hèroe de força màxima,
Com Amfí edificant amb la lira,
O com Teseu esvaidor de monstres!*

*Quan plana l'ombra de les catàstrofes
I tot al caos sembla dissoldre-s'hi,
Ja és bé l'hora de l'hèroe!
Germeni la terra mare sa llavor feconda!*

*Hèroe! T'invoquen les palmes èpiques,
Vola a cercar-te l'oda pindàrica;
I si els cors abatuts no et sospiren,
Com que et prometin els antics sepulcres! Ω*

Palma, 22-25 febrer 1906.

Avd. Centro, 18 - Tel./Fax: 85 21 04 - 07458 - CA'N PICAFORT

RETOLACIÓ DE VEHICLES
LLUMINOSOS I VALLES PUBLICITÀRIES
DISSENY GRÀFIC PER ORDINADOR
PUBLICITAT TÈXTIL · REGALS D'EMPRESA
CARTES D'HOSTELERIA

Benzineres Amengual

Avda. Santa Margalida, 49
Tlf. 971 53 71 88

Carretera Marjals s/n
Tlf. 971 860 378

07440 Muro

Un vuit d'agost per al canvi

BERNAT JOAN I MARÍ. PRES. D'ERC-BALEARS I PITIÜSES

El dia 8 d'agost se celebra la Diada d'Eivissa i Formentera. Orfes encara d'una diada nacional que englobi el conjunt dels Països Catalans (que algun dia s'haurà d'instituir, i que, en bona lògica, haurà de ser el Dia de la Independència, com arreu), prenem la dada històrica en què les tropes catalanes comandades per Guillem de Montgrí varen acabar de prendre la fortalesa d'Eivissa als àrabs que fins aleshores s'hi estaven. Ens trobam, per tant, encara, en aquesta mena de fase pseudoromàntica de referència a la memòria històrica.

D'altra banda, té la seua importància mantenir aquestes referències, perquè la pèrdua de la memòria històrica va directament relacionada amb la baixa qualitat democràtica. D'alguna manera, emperò, encara no hem aconseguit de superar una certa fase de dependència de la "Renaixença", un fenomen cultural que ens remet sobretot a la instrospecció en el passat medieval i a la creació—encara del tot inconcreta—d'una sèrie de mites nacionals propis.

Al marge del mite, els eivissencs i formenterers (homes i dones, per descomptat) som catalans a causa dels esdeveniments històrics que varen desembocar en aquell llunyà 8 d'agost de l'any 1235.

Enguany, emperò, es pot celebrar aquest vuit d'agost amb unes noves perspectives, noves responsabilitats i nous compromisos. Recentment, a causa de les últimes eleccions, s'ha produït un canvi

polític a les nostres illes de considerables dimensions. Per primera vegada des de l'inici de la transició tenim governs en mans de forces polítiques progressistes, amb sensibilitat ecologista i que defensen la llengua i la cultura catalanes, pròpies de les nostres illes.

Mirant endavant i no endarrera, desfent-nos tant com sigui possible del llast de la Renaixença, però sense oblidar la memòria històrica del tot necessària, consideram que ha arribat l'hora del retrobament. A partir del diàleg, del pacte, de la negociació i d'un sentit comú ja realment comú, és del tot necessari començar a construir seriosament, i des de l'àmbit polític, allò que socialment resulta una realitat inqüestionable: els Països Catalans. I els hem de construir a partir, primer de tot, de la plena normalització de la nostra llengua, del foment de l'ús públic del català amb plena normalitat a tots els nivells; a partir de la promoció de la cultura que ens és pròpia; i, en general, a partir de l'afermament de tots els llaços que ja tenim entre Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears i Pitiüses.

El vuit d'agost del 1999, últim 8 d'agost del mil·lenni, hauria de ser recordat com la Diada d'Eivissa i Formentera en què hi hagué una assumptió pública, no ja només a nivell de cercles intel·lectuals, sinó també polítics i institucionals, de la construcció dels Països Catalans. Per continuar guanyant en qualitat democràtica. Ω

Formentera

PER JOSEP SERRA. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

Formentera ha de passar inevitablement per Eivissa en el terreny humà i material, de la mateixa manera que Eivissa ha de passar per Mallorca i que aquests darrers han d'acabar a Madrid. M'explicaré amb un exemple de política: Si a Madrid sona a algú *el Pacte* és pels atacs d'Aznar i altres PPs al PSOE pel seu acord a Eivissa amb ERC, gairebé un detall anecdòtic. A Mallorca, i en part també a Eivissa, d'altra banda, no s'ha percebut clarament que les sigles COP fossin res més que una denominació local del *Pacte* eivissenc, com tampoc s'ha percebut que tot plegat anàs massa més enllà del mateix PSOE amb un lleuger toc verd i quatre convidats a taula. Vist des de Mallorca, la COP és *Pacte* i aquest és PSOE, cosa que es va acabar de perfilar amb les reaccions

des del *Pacte* al principi d'acord d'actuació conjunta entre UM i el PSM, que varen qualificar com a "bloc nacionalista mallorquí", de manera que facilitaven la reducció de la seva filiació als partits nacionalistes espanyols PSOE i EU/IU-EV.

Que a Formentera gairebé tothom sap que la COP no és precisament només el PSOE (que aporta únicament un dels vuit regidors progressistes) i que tampoc no és una secció local del *Pacte*? Sí, molt bé, però les negociacions per a la conformació del Govern Balear s'han desenvolupat des de la perspectiva d'un enfortiment del PSOE als Consells de Menorca i d'Eivissa i els mitjans de comunicació més importants han col·laborat a crear una nova realitat que té les seves pròpies i impor-

El mercantilisme lingüístic i altres perjudicis

QUIM GIBERT, LLICENCIAT EN PSICOLOGIA PER LA UAB

"El català descatalanitzat, tant si se n'adona com, arrossega tota la vida un complex, un conflicte íntim" Josep Armengou

Hi ha entitats d'estalvi catalanes de soca-rel que quan s'instal·len en terres catalanes de més enllà de la Catalunya autonòmica, pateixen una inaudita metamorfosi nominal. Aquest fenomen repercuteix en la seva presència pública i sempre va en detriment de la nostra llengua. La imatge lingüística exterior de l'agència de La Garriga de Caixa Penedès és exemplar: la retolació lluminosa i els cartells publicitaris són en català. De la mateixa manera que el Banco di Roma o Barclays Bank usen exclusivament l'italià i l'anglès respectivament arreu del seu país. Aquesta política que ubica el català en una situació de normalitat a la comarca del Vallès, no és aplicada en condicions similars per Caixa Penedès a la Franja de Ponent. El rètol principal d'aquesta mateixa empresa de crèdit a l'avinguda d'Aragó de Fraga (el baix Cinca) figura com a Caja Penedés i els cartells són majoritàriament en espanyol. El català hi apareix d'esquellentes: l'esmentada sucursal fa cantonada amb un carreró sense nom ni sortida en el qual la nostra llengua

hi ha quedat arraconada en un trist rètol com si es tractés d'una vergonya o d'un càstig tenir-lo en un lloc més visible.

També experimenten sobtades mutacions la Caixa de Catalunya i el Banc de Sabadell quan adopten el nom de Caja de Cataluña i Banco de Sabadell en molts dels indrets del País Valencià. En alguns casos, el nom de Caja de Cataluña a la ciutat de València desapareix i passa a dir-se Banco de la Exportación. Potser fins i tot per evitar qualsevol referència a Catalunya? La denominació Banco de Sabadell té preferència a Perpinyà, on l'espanyol és oficialment llengua estrangera i, en canvi, la plana del Rosselló es considerada el bressol de la llengua catalana. És ben bé que d'això se'n diu fer el préssec!

La implantació de les caixes d'estalvi madrilenyes i aragoneses als Països Catalans en cap cas ha suposat haver de renunciar al seu nom originari en espanyol. Així, amb un únic rètol que diu Caja Madrid, aquesta entitat ha obert una seu a la riera d'Arenys de Mar. Ibercaja és tant Ibeca-

ja a Tàrraga com a Calatayud. Mantenir les senyes de pertinença lingüística és allò més comú entre els bancs i les caixes, actuin a casa o a la Cotxinxa. La banca alemanya Deutsche Bank o la francesa Credit Lyonnais, així ho testimonien en el seus rètols escampats per Catalunya. I per qui no té unes mínimes nocions d'alemany o francès, no em podrà negar que pronunciar els noms dels citats bancs sigui gairebé fàcil. Hem de concloure aleshores que els banquers catalans estan carregats de prejudicis i més acomplexats del que ens pensàvem? O potser la pela els fa renejar de la seva condició natural? Com si no s'acceptessin tal com són, quan part de l'empresariat català obre mercat en altres punts dels Països Catalans es desvia per agradar. Encara que això passi per renunciar als seus principis identitaris. Urgeix, per tant, potenciar l'autoestima dels assessors d'imatge i dels directius de les entitats bancàries del Principat català. Altrament no seran més que uns pessims consellers que no només hauran perdut el nord sinó també el sud i el ponent. Ω

tants conseqüències: la percepció "errònia" (?) de la realitat s'ha traduït en una actuació determinada -al marge de la feina que ben segur ha fet el diputat Santiago Ferrer per clarificar la seva condició d'*independent COP*- que té/tindrà una gran transcendència. En aquest sentit, record un debat "autonòmic" en què l'ex Matas recordava al portaveu del PSOE Andreu Crespí que a l'hora de fer recompte dels seus diputats se n'havia oblidat un, concretament el verd Josep Ramon Balanzat.

La realitat és que a nivell institucional hi ha el Consell de Mallorca, el de Menorca i el d'Eivissa: Formentera només és un municipi adscrit políticament al Consell d'Eivissa.

Pel que fa als mitjans de comunicació, un formenterer que segueix -posem per cas- l'Informatiu Balear té motius per escoltar tant la informació general com el que es diu de l'illa pròpia, quan de tant en tant es dignen a dedicar-hi trenta segons, però en aquest mateix moment els mallorquins poden aprofitar per anar a fer la pixadeta o bé contar l'anècdota més assenyada de la jornada personal. A Formentera afecten les decisions que es prenen a Mallorca o a Eivissa (i tant igual o més les de Madrid) i així

ho entenen i paren atenció; ara bé, aquí no funciona el principi de la reciprocitat.

La història, per no perdre del tot la memòria, ens indica que la representació de les diferents illes al Parlament Balear resulta clarament favorable a Mallorca després que fos rebutjada la proposta d'un sistema paritari feta per AP, amb un 30 (Mallorca)-15 (Menorca)-13 (Eivissa)-2 (Formentera) que és ben enfora dels 33-13-12-1 actuals.

Correspon al renovat Parlament trobar mecanismes correctors dels actuals desequilibris entre les diverses illes, d'entre les quals Formentera és la que resulta més perjudicada: Com podem diferenciar el conflicte interinsular del conflicte interregional català? El "divide y vencerás" que amb tant d'èxit han implantat els nostres enemics, per què ha de valer entre For-

mentera i Mallorca, per exemple, però no ha d'ésser igual o equivalent per a Balears-Principat o Formentera-Ports de Morella?

L'esquarterament nacional que hem patit es tradueix en l'intent de cercar fórmules electorals que duguin directament al poder però que no acabin construint res de sòlid. Es fomenta un pretès nacionalisme sense nació i un concepte de Balears que comença i acaba amb Mallorca, amb el consegüent augment de la "distància" interinsular i un encara major creixement del distanciament interregional que en el cas nacional català tan bé els ha anat i els va als nostres enemics, que no només han aconseguit durnos pel camí de la reivindicació de la diferència interna, sinó que també ens han convençut que som un poble pacífic i pragmàtic, cosa que fa bona guarda per al seu corral. Ω

N'Antonia Ginard és la madona vella del Restaurant cas Padrí a son Bauló, davant la mar. Se menja per una mitjana de 2000 ptes.

Fa un any que na Catalina Torrents de Llubí regenta el Bar Rianxo a can Picafort. El el lloc on se reuneixen els cavallistes de la comarca, ja que el seu marit, en Miquel Munar té cavalls. Tlf. 971 850 854

Fa 9 anys que na Margalida Bauçà de sant Joan regenta el Bar sa Plaça a can Picafort. Tlf. 971 851 502

Fa 7 anys que en Tomeu Font regenta el Super Audi a santa Margalida. Tlf. 971 623 664

Els altres nacionalismes

JOAN CABOT CALÇAPEU

Escric aquestes ratlles a milers de quilòmetres del meu infern eivissenc. Sóc, feliçment, en una sidreria sorollosa i rònega de Cangas de Onís, a Astúries, a punt de despatxar unes *mollejes* i una ració d'*adobu*. Així, qualsevol es fa asturià. I fa uns dies les cames m'han portat -sí, caminant- per terres de Lleó i de Cantàbria. Arreu, he detectat allò que ja intuïa: un nacionalisme instintiu; unes ganes (fermes i sanes) d'identificar-se amb tot allò que és propi i distintiu del territori; una consciència activa del valor que té tot allò que és genuí i arrelat a la terra; una defensa orgullosa de la personalitat col·lectiva d'un poble.

Fins fa ben poc, aquest nacionalisme embrionari es manifestava al marge de la política: es feia i es feia visible en el desfici per protegir el territori i la fauna autòctona, en la valoració de la gastronomia tradicional, en la música, en la difusió de la mitologia tradicional, en el reviscolament de la música popular, i (en el cas asturià) en la reivindicació de l'oficialitat i l'ús creixent de la llengua. Ja voldria jo, per a Eivissa i Formentera, aquest "nacionalisme instintiu o embrionari"!

Les eleccions del 13 de juny, però, han representat el salt a la política d'aquest vague sentiment nacionalista. A Lleó, la Unidad del Pueblo Leonés ha tret més de 112 regidors i s'ha convertit en la tercera força política de Lleó, amb la voluntat de constituir una comunitat autònoma (?) només lleonesa. A Cantàbria, el Partido Regionalista de Cantàbria ha tret dos parlamentaris, amb un programa nacionalista moderat. A Astúries, les formacions asturianistes han replegat 60.000 vots, una part dels quals han permès l'entrada al parlament asturià de la Unión Regionalista Asturiana (URAS), de centre-dreta. En el mateix sentit podria comentar els resultats del PAR i la Chunta Aragonesista a l'Aragó, de Tierra Comunera a Castella la Vella, del Partido Andalucista o d'altres, però em centraré en les terres que he caminat aquest estiu.

La temptació de comparar aquest "nacionalisme" (que oscil·la entre el regionalisme i l'esbós nacionalista) amb el nacionalisme sociològic d'Eivissa i Formentera, és massa gran: no me'n sé estar. A Lleó, Cantàbria i Astúries és palesa, arreu on aneu, una estima (orgullosa) de la identitat i la personalitat pròpies.

Hi ha una voluntat ferma de fer reviscolar allò que és autòcton i genuí per oferir-ho al visitant com el que és: un tresor. Botigues i supermercats van plens de cartells que anuncien els productes de la terra; de vegades, la informació dona pas a la comminació imperativa, del tipus: "*Pida casadielles asturianas*". A Astúries, la sidra, el cabrales, la cecina, el xoriço de senglar o de cérvol, els "bolos preñaus", les faves, etc., són objectes de reclam publicitari. I, vagis on vagis d'Astúries, ensopegues arreu amb les fades i els follets de la mitologia asturiana (el *tragu*, el *busgosu*, el *diañu burlón*, les *xanes*, el *nuberu*, el *cuélebre*, etc.).

Un militant de la Unión Regionalista de Cantàbria tengué la bondat de rescatar-me, a la carretera que uneix els llacs d'Enol i de l'Ercina amb Covadonga, i, parlant parlant, ho va amollar ben clar: "*en sitios como Cantabria o Asturias, es necesaria una dosis de nacionalismo para proteger lo que es propio de esta tierra, para que se valore lo que es genuino*". Jo, naturalment, no li vaig replicar.

Certament, la presència imponent dels Pics d'Europa confereix a aquests terres una força que ins-

pira respecte i que convida a participar d'una identitat que és sòlida i potent perquè es confon amb la terra. És llàstima que sa Talaia de Sant Josep no produeixi el mateix efecte. Si féssim créixer sa Talaia, els "residentes europeos" d'Eivissa i Formentera potser s'animarien a aprendre català, el mercat *hippie* des Canar seria ple de samarretes estampades amb barruguetes i fameliars, i els restaurants de Platja d'en Bossa anunciarien amb lletres grosses i catalanes els plats de la cuina tradicional eivissenca.

Tot plegat no fa sinó refermar les meues conviccions: Eivissa i Formentera necessiten una forta injecció de nacionalisme per tal d'enterrar l'autoodi, aturar l'aculturació, recuperar l'autoestima, fer reviscolar la gastronomia tradicional, reprendre l'ús normal de la llengua, enfortir la nostra identitat i, en definitiva, dignificar la nostra existència col·lectiva.

Si Eivissa i Formentera encara no gosen mirar cap a on haurien de mirar (cap a Catalunya), si hom encara no s'atreveix a buscar les pautes i els referents per normalitzar la llengua allí on cal anar a buscar-los (a Catalunya), almenys podria mirar cap a Lleó, Astúries o Cantàbria. Allí, eivissencs i formenters hi trobaran un exemple de fidelitat a la terra i a la pròpia identitat. Si fèiem aquest petit pas -quina vergonya, no haver-lo fet!-, ja hauríem fet un tros de camí en la direcció correcta. Ω

11 DE SETEMBRE DEL 1714 - 11 DE JULIOL DEL 1715

El centralisme polític espanyol, l'espòli econòmic que pateixen els Països Catalans per part del govern central, les contínues vexacions lingüístiques i culturals a què es veuen sotmeses la llengua i la cultura catalanes al seu propi domini històric, no són precisament resultat de cap evolució natural de la situació social, econòmica i política interna.

L'ocupació de Barcelona, ciutat més rellevant de la federació catalano-aragonesa, l'11 de setembre de 1714, significà de fet la pèrdua dels drets de la sobirania nacional gairebé per al conjunt de la nació catalana, ja que anunciava l'ocupació de les illes Balears i Pitiüses per les tropes de Felip de Borbó: les tropes felipistes entraren a la Ciutat de Mallorca a les ordres del general d'Aspheld l'11 de juliol de 1715, mentre que el País Valencià ja havia estat ocupat militarment l'any 1707.

Un cop consumada la victòria borbònica, els decrets anomenats de Nova Planta imposaren les lleis, usos i costums propis de Castella en els si de la nació catalana, amb la consegüent obligatorietat de l'espanyol a nivell oficial (també a l'ensenyament), les lleves de soldats i una aclaparadora explotació fiscal, a més d'altres disposicions que encara suportam totalment o parcialment.

Comunicat de premsa

PROPOSTA D'ACCIÓ PER ALS DIES 11 I 12 DE SETEMBRE

Els dies 11 i 12 de setembre només ha d'onejar la nostra bandera a l'asta del balcó de totes les institucions i organismes públics.

Exposició de motius

La bandera catalana, de faixes horitzontals grogues i vermelles la trobam ja documentada al segle XIII i és la segona bandera nacional més antiga d'Europa, després de la de Dinamarca. Aquesta bandera és el símbol de la nació catalana.

Va persistir com a bandera dels Països Catalans fins el segle XVIII.

Perduda la Guerra de Successió (1705-1715), el primer rei de la casa de Borbó, Felip V, imposa al nostre país les banderes de Castella.

L'11 de setembre de 1714, l'ocupació de Barcelona, ciutat més rellevant de la federació catalano-aragonesa, significà de fet la pèrdua dels drets de la sobirania nacional gairebé per al conjunt de la nació catalana, ja que anunciava l'ocupa-

ció de les illes Balears i Pitiüses per les tropes de Felip de Borbó: les tropes felipistes entraren a la Ciutat de Mallorca a les ordres del general d'Aspheld l'11 de juliol de 1715.

El dia 12 de setembre marca la catalanitat de Mallorca, tant pel que fa a la data de la conquesta com per l'establiment del regne privatiu, amb l'acte d' infeudació de 1276.

Acabada la dictadura franquista, el 1976 es torna a permetre l'ús de la bandera catalana amb certes restriccions que imposa la constiució espanyola.

Justificació

1. Les nacions tenen el dret d'utilitzar els seus símbols lliurement.

2. Les institucions nacionals s'han de comportar de la mateixa manera que es comporta el poble, posant solament banderes quadribarrades als actes col·lectius, siguin de caràcter institucional, tradicional o festiu.

És una contribució a millorar la constiució espanyola, promovent el canvi de redacció del seu article 4, que és injust perquè ens impedeix d'utilitzar lliurement la nostra bandera, mentre que els espanyols tenen plena llibertat d'utilitzar la seva senyera. Ω

ERC-Mallorca.
Àrea de Comunicació

Sansalito
RESTAURANTE • GRILL

Carns vermelles de cérvol, estruç, Costelletes d'anyell, broxetes, i moltes idees per a picar. Tasti les millors carns de Ciutat (Best meat in town)

CARRER D'ANGLATERRA, 1 ≈ EL TERRENO - CIUTAT ≈ RESERV. TLF. 971 285 977
TANCAT ELS DILLUNS I ELS MIGDIES

Restaurante

Don Quijote

Especialitat en paellas i menjars casolans

Carrer del Coral, s/n - PORT D'ALCÚDIA (Mallorca) Tlf. 971 545 810

Ara que s'apropi lo bateig dels meus primers nets, una besonada preciosa, que tenen per nom Arnau i Guillem, és hora de xafar ameles. Les més grosses les torrarem i les altres, per a fer pastes. Ja sé que hi ha màquines automàtiques, que xafen les closques i les separen en un tres i no res, però pareix que les coses d'artesanía manual siguen millors i per això ho farem, com sempre, a casa. Així que m'he fet una instal·lació, que consisteix en una cadira baixa vella i un bon coixí per al cul, un tamboret, uns pantalons vells de xandall plegats posats damunt per amortir els cops, un refractari que té una mossa per encastar l'amelada de cantell i un martellet per anar copejant. I aquí comencen les discrepàncies en la

Xafant ametles

MIQUEL BLANC

meua dona. Ella manté que s'ha de fer pel sistema tradicional a casa seua, que se base en anar xafant les ameles i d'una manotada tirant-ho tot, closca i ameló, a un cabàs que, quan convé, s'aboque tot damunt la taula, se fa acudir a tota la família i allí esparpillen tots, separant una cosa de l'altra. Jo, en canvi, soc partidari del sistema en continu, és a dir, que tal com vaig xafant, vaig separant l'ameló i lo demés ho tiro igualment d'una manotada al cabàs. Així tinc, a la dreta, lo fruit net i de profit, i a l'esquerra la closca destinada a anar

al foc. Sóc una espècie de Pare Celestial al dia del Judici Final, separant justs i pecadors. Com no sóc infal·lible, alguna vegada m'equivoco i ho faig al revés, tiro la closca a la dreta i l'ameló a l'esquerra, però no me coste gens de rectificar i tornar cadascú al seu lloc. Jo li faig veure a la dona que, segons los meus càlculs, pel meu sistema hi ha un alforro d'un trenta o quaranta per cent de temps, però ella alegue que, si més no, lo fet d'esparillar tots junts al voltant d'una taula, estretix los lligams familiars i de convivència. "La

família que desclosque unida se manté unida", és lo seu lema. Però, de quina família parlem?. Tenim un fill a Barcelona, un altre a Lleida i la noia a Saragossa. I nates dos, després de trenta i tres anys d'aguantar-mos junts, volem dir que vindrà d'un sac d'ameles més o menys?.

Mentrestant, vaig fent la feina tranquil·lament a la meua manera, però observo que ella, quan passe per la vora, mire i remugue alguna cosa entre dents. Me pareix que s'exclame contra les novetats que només venen a destarotar los bons costums de les bones famílies. Però ja se sap que les innovacions tecnològiques han estat vistes tota la vida en desconfiança i han costat molt d'introduir. Ω

Fa 27 anys que n'Andreu Avellà és l'Administrador de Loteries Estatsals a santa Margalida. Fa 23 anys va vendre sa grossa i, anima la gent a comprar loteria a la seva administració ja que prest li tocarà sa grossa altra vegada. Tlf. 971 523 104

La lectura de la novel·la "L'home que parlava als cavalls a cau d'orella", que narre la història d'una persona dotada d'especials poders per a comunicar-se en eixos animals, m'ha portat a la memòria intensos records de la infància. Com la d'aquell burret de casa, de natural molt tranquil, però que també sabia traure el geni. Sobre tot quan l'albardaven. Perqué no tolerave les apretures de la cingla i es defenie com una mula guita contra l'opressió de la corretja. Per això, a l'haver-me de guardar de coces i mossos no en vaig poder eixir mai de deixar-la-hi ben preta. I un dia em va rodar la càrrega i tota la fruita dels basquets que portava va quedar escampada per mig Mont-roig. I quines alifares, a casa!

A soca d'orella

J.A. CARRÉGALO

Recordo també l'Estrella, la primera gossa que vam tindre per a la trufa però que abans havie segut caçadora i igual li pegave el tuf de la trufa que el rastre dels conills, en la natural desesperació de mon pare.

A casa nostra explicaven coses d'una gosseta molt espavilada que tenien quan la guerra. Resulte que durant lo pas del front van haver de marxar a les coves. I com que mon iaio Miguel "l'Hostaler" estave més sord que una tàpia patien que al no poder sentir els bombarders, quan anave a fer llenya

per aquelles vores, no prengueren mal per culpa de les bombes. Per això van ensinistrar la gossa, que l'acompanyave a tot arreu, per a que, en sentir el roncor dels motors agarrare un totxet en un mos i l'alertere del perill.

I m'ha fet pensar especialment en una experiència viscuda a la mili. A les quadres teníem animals de càrrega de totes les classes i temperaments. Però recordo que els matxos, i també alguna mula, s'esbarraven fàcilment i fugien descontrolats pels patis. Ara, el més curiós és que, entre més de dos mil soldats, només

n'hi havie un capaç de dominar aquelles bèsties. L'aproximació la fee a poc a poc, sense esparaments i sense demostrar cap temor, mentres l'animal, inquiet i desassossegat — entre brams i bufits i els ulls fora de les cassoles —, vigilave atentament los seus moviments com volent endevinar-li les intencions. Quan lo soldat estave a la vora li saltave al coll i retortillant-li una orella al bitxo fee com si li parlare. I alguna cosa li devie dir perquè a partir d'aquell moment l'animal s'amansie i tornave als corral, de la mà del domador, dòcil com un corderet.

No res, ja ho veeu: tot un món de relacions entre l'home, els animals i la terra que val la pena recordar. Ω

Fa 9 anys que en Pere Rabassa regenta la sucursal de la Joieria Rabassa a santa Margalida. La central és a sa Pobla i la regenta sa filla Antònia. Tlf. 971 542 558

Caracteriologia basca: aptitud de combat comú i popular

JAUME TALLAFERRO

L'estructura demogràfica d'Euskalherria és més diversificada i menys urbana que no la catalana. A causa del tradicionalisme, la major importància de la ramaderia, etc... hi ha moltes aldees i *baserriak* (caserius, masos), prop o lluny de les urbs, que conserven un important dinamisme social i cultural. Moltes àrees rurals són propietat comunal. Hi subsisteixen formes de solidaritat tradicional típiques del tradicionalisme cristià, com ara recollir diners del veïnat cas que un *baserri* es cremi.

La major part de la literatura en euskera fins al segle XX ha esta religiosa i bíblica. La cristianització dels bascs fou primerenca, cap al s. IV ó V, per un missioner euskaldumitzat, i sembla que l'Església basca sempre s'ha mantingut euskaldum, malgrat mancàr durant èpoques d'un Estat basc (Nafarroa/Navarra fou l'Estat basc entre el segle VIII-XVI). La cristianització social d'Euskalherria és més intensa que en altres nacions sens Estat propi: equivalent potser a l'irlandesa.

El caràcter basc és reservat i respectuós, fa vida social sense xafar-

dejar, és senzill i poc individualista. Serva molts dels trets bàsics de la tribu. No és pas tan brillant o agut com el dels catalans però és més sòlid i sorrut, més del guerriller, i del guerrer. No malden per destacar sinó per ajudar, no fan per xafardejar, ni per curiositat, ni parlen d'intimitats; així serven una solidaritat social bàsica prou granítica que els permet un combat dur i arriscat, amb el suport massiu de la població, com a Irlanda.

Les maneres basques rarament critiquen, més aviat són una crida constant a la responsabilitat de cadascú i sempre destaquen la llibertat i les conseqüències derivades de cada tria. S'estalvien així allò que desballesta i esquartera la cohesió social miop, la insolidaritat egoista, el xafardeig sarcàstic, l'egolatria poc realista, els somiatruites cíncics que a ca nostra brosten arreu com les males herbes, a causa en gran part, del materialisme consumista, del positivisme comercialitzat, de la superficialitat barroera, i de la descristianització cíncica i sarcàstica.

Els bascs, amb pocs mots, intueixen allò bàsic i essencial. Els

hedonistes catalans (cigales nacionalistes) es perden entre teories barroques i somiatruites, simples coartades per a no treballar com toca en allò profund de la vida: la generositat, la justícia, la veritat, la comprensió... allò que torna victoriosa una nació. *Mit Gott zum Sieg, Amb Déu a la victòria*, llegí en un monument vienès dedicat a una victòria contra Napoleó.

Gandhi deia que preferia explicar que *la veritat és Déu*, millor que *Deu és la veritat*, per fer-se entendre d'agnòstics i ateus. Qui no s'estima pregonament la Veritat, per una necessitat anímica de la Justícia, és rar que realment copsi Déu.

Quan hom apliqui els camins de Déu a la vida quotidiana i per la passió catalana per la llibertat, ens adonarem com les boires de la caparruderia i l'estupidesa van esvaint-se i naix una bellesa terrible, la que enamora les nacions valentes i la gent lliure. Llavors els botiguers i pixatinters (esclaus) de Catalunya potser esdevindran llum i llibertat i atenyeran llur humanitat i majoria d'edat nacional que ara, còmodament, ignoren, *amb foll oblit de la raó que té* (Salvador Espriu,

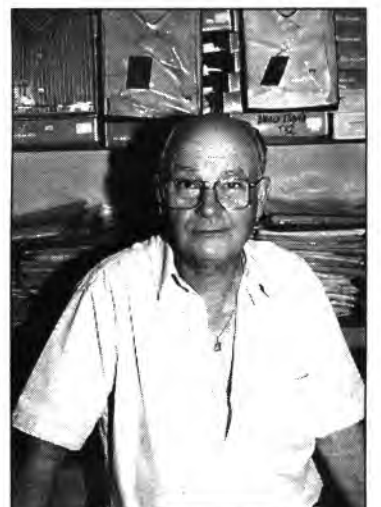
Indesisinenter). La crida a la consciència és el començament de tota llibertat real.

Finalment, el tema del coratge. Els bascs són gent de paraula i fe, no dissimulen que són independentistes (no ha deixen per les declaracions solemnes anuals, sense lligam amb la vida real i diària, com els catalans) -ni molt menys- que son bascos. D'entrada es mostren com són amb naturalitat i seguretat cordial: això desmunta automàticament els prejudicis laboriosament muntats per l'espanyolisme. Per contra, els catalans, en dissimular i amagar-se, atien la impertinència i el racisme espanyolistes. És el caràcter covard i fals de molts catalans el que permet que l'anticatalanisme faci via i vagi a més, car si d'entrada mostres que ets ben naturalment català, desconcertes el contrari i li imposes lliurement la plena catalanitat. Quan els espanyolistes volen reaccionar-hi, han d'anar a la contra i ja hi ha fet tard.

Cal canviar a millor la nostra manera de pensar: *Metanoessein*, en grec, traduïble també per *pene-dir-se, convertir-se i equilibri vital*. Ω

Fa 5 anys que en Sebastià Estelrich i na Puri Asegurado regenten el Super s'Abeuredor a santa Margalida. Tlf. 971 856 004

Aquest començament d'any, en Martí Pastor fa els 65 anys i se jubila. La seva dona, na Margalida Gual continuarà en el la seva botiga de modes. Ell se dedicarà a cuidar les gallines i l'hortet. Tlf. 971 523 258

L'antifranquisme a Mallorca. VI LLIBRE Alexandre Ballester: El teatre modern a Mallorca i la lluita antifeixista

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

"Res... Tal vegada, per a tots nosaltres, ha arribat l'hora final... L'hora dels grans canvis... És com si nosaltres sobrèssim dins el temps que ha de començar".
(Alexandre Ballester, *Les llàgrimes del vienès*)

Alexandre Ballester: tots els premis de teatre dels Països Catalans

Alexandre Ballester (Gavà, Baix Llobregat, 1934) és un dels autors més guardonats del teatre català contemporani. L'any 1964 es va donar a conèixer guanyant el premi de teatre *Ciutat de Palma*, i des d'aleshores ha obtingut gairebé tots els premis de teatre: *Carles Lemos* (*Foc colgat*, 1966, peça que no es representaria fins el 1968 en el marc de l'off de Barcelona, i que -com recorda Joan-Anton Benach- va ser el millor muntatge del grup *Bambalines*); *Josep M. de Segarra* (*Dins un gruix de vellut*, 1967, estrenada pel *Nou Grup de Teatre Universitari* (NGTU) el 1970, dirigit per Frederic Roda); premi de teatre del diari *Última Hora* (*Massa temps sense piano*, 1968), premi de la sala *Cova del Drac*; *Joan Santamaria*; *Born* de Menorca; etc. Cal no oblidar igualment la novel·la (*Les nostres amagades servituds*) que el fan flamant premi *Ciutat de Palma* 1965. Amb *Joi l'absent* obtenia el *Ciutat de Palma* de teatre l'any 1966. L'any 1968 publica (Edit. Moll) *Siau benvingut, La tragèdia del tres i no res* i *Massa temps sense piano*. L'obra *Un baül groc per a Nofre Taylor* (1966) interessà també el NGTU, que l'estrenà el 1971.

Alexandre Ballester és, en paraules de Feliu Formosa, "Un home de teatre nat". I, afegim nosaltres, n'Alexandre és un home de provada militància en el camp de la lluita per la llibertat, un home de combat sense reserves. ¿Com si no, després d'haver guanyat tots els premis de teatre dels Països Catalans i haver publicat la majoria de les seves obres, podria continuar escrivint, enmig del silenci i la marginació que ha patit -i pareix encara- durant tants i tants d'anys? Record que ja fa uns anys, amb motiu d'una entrevista que li vaig fer per al diari *Última Hora*, 1-IV-

1984 (aleshores, qui signa aquest article escrivia per a la secció "Cultura" que dirigia l'amic Antoni Serra), em sobtà el seu tarannà alegre, optimista, desimbolt, lluny de qualsevol mena de pessimisme. M'explicà la història d'alguna de les seves estrenes:

"A Ciutat, la companyia *Artis* (dirigida per Antoni Mus) estrenà "Siau benvinguts". El 1969 s'escenificà a sa Pobla *Reis i no reis*, que ha romàs inèdita. També s'han representat *Dins un gruix de vellut* i moltes d'altres. Normalment les meves obres tenen un bon acolliment a Catalunya Principat, València, Menorca, etc. Podem dir que m'han representat arreu dels Països Catalans". En les declaracions que fa a la revista *Lluc* (núm. 787, pàg. 10, conversa amb Sebastià Alzamora), Alexandre Ballester recorda amb certa nostàlgia els anys inicials dels seus triomfs barcelonins: "Oh, el que era a Barcelona, beníssim, de conya. Em relacionava molt i molt bé amb gairebé tots els directors: en Fabià Puigserver, en Joan Anton Codina, en Montanyès... Amb tota aquesta gent m'hi vaig relacionar molt, molt. Ara bé, sempre passa el mateix: si aquí som vint que pujam a un tramvia, allà són doscents, però d'aquí tampoc no passes".

"Els premis s'haurien de perfeccionar. Les bases haurien d'obligar a representar i a editar l'obra guardonada" (Alexandre Ballester)

N'Alexandre (a una entrevista que li vaig fer l'any 1984) feia una defensa apassionada dels premis literaris. Quan li deia que alguna gent (normalment escriptors "situats" que pugnen per barrar els pas a la "competència") opina que cal suprimir els premis literaris, els ajuts a la creació, qualsevol tipus de suport als nostres autors, n'Alexandre s'indigna i

exclama: "Qui diu aquestes grans bajanades deu estar ben situat dins alguna editorial [per a poder publicar]. Aquest gent potser oblida la situació tràgica d'una cultura sense normalitzar. Parlar d'aquestes ximpleries està molt bé, per exemple, a Holanda, on l'Estat paga un sou mensual a un pintor per uns determinats quadres a l'any... Però... ¿on seria la cultura catalana sense l'ajut dels premis?"

"Els premis sempre serveixen per a donar-te a conèixer, per promocionar una miqueta la teva obra. Realment els premis literaris s'haurien de perfeccionar més. Les bases, els organitzadors, haurien de garantir tant l'estrena de l'obra guardonada com la seva posterior publicació. Però... suprimir els premis! Aquesta qüestió només es pot discutir dins d'una situació de normalització cultural a tots els nivells. Dir el contrari em sembla fer el joc als poders de sempre".

Lluitar amb el teatre en contra de la dictadura franquista

Però parlàvem d'un "home de teatre nat" i d'un "home de teatre de combat". En l'entrevista que li féu Sebastià Alzamora (vegeu revista *Lluc*, núm. 787, pàg. 8) podem constatar aquest ferm esperit de resistència cultural que mai no l'ha abandonat, malgrat cert desencís produït pels resultats culturals d'una esquifida democràcia de la qual els homes de combat com ell esperaven -esperàvem tanta gent!- molt més. Contestant a una pregunta de n'Alzamora, quan aquest li demana si creu que s'hi reconeix com a membre d'una pretesa "generació dels seixanta", Ballester li respon: "Naturalment, entre en Benet, en Teixidor, jo, etc, hi havia una sèrie de coincidències, que podrien fer bona la paraula 'generació'. La coincidència més important, evidentment, era una situació socio-política dominada pel règim totalitari de Franco, i una consciència comuna de la necessitat de lluitar, mitjançant les nostres obres, contra aquesta situació i contra aquest règim. Per altra banda, compartíem una sèrie de lectures que ens empenyeren a unes formes de teatre més o manco

renovadores, dins del panorama del català".

Vet aquí dos trets essencials d'Alexandre Ballester: la lluita per la llibertat i contra la dictadura franquista, i el combat, situat al mateix nivell, per a una necessària renovació de l'anquilosat panorama teatral mallorquí dominat per la buidor, la grolleria i un dialectalisme barroer oposat, a vegades, a la unitat de la llengua. Alexandre Ballester supera en molt les simples experiències teatrals literàries d'homes de bona voluntat que, com Guillem Colom o el mateix Llorenç Moyà, proven de renovar l'estantís estany del teatre *rekional*. I serà Ballester, juntament amb Baltasar Porcel, qui donarà al nostre teatre la dignitat que les obres de Pere Capellà començaven a marcar als nous autors mallorquins.

El mateix Feliu Formosa, en el seu pròleg al recull d'obres teatrals *Joc de tres*, deixa ben clara aquesta capacitat innata d'Alexandre envers el teatre. Diu aquest especialista del teatre català contemporani: "Ara: sempre hi trobarem [en el teatre d'Alexandre Ballester] una riquesa extraordinària de suggerències escèniques, una frescor, un equilibri dramàtic, una estructura perfectament aconseguida i una capacitat per a l'humor que no tenen equivalent en el nostre teatre".

Les institucions de la reforma han fet poca cosa per normalitzar la situació teatral

Cap a l'any 1984, data en la qual li vaig fer l'entrevista de què parlàvem al principi de l'article (UH, 1-IV-84), em preocupava el llarg silenci: prop de vuit anys durant els quals quasi no havíem sentit parlar d'Alexandre Ballester. Els amics sabíem que treballava incansablement lluny del carnaval que significa la "societat literària", el món de la "cultura oficial" que ell, molt "científicament" defineix com a "merda oficial". Però volíem que personalment informàs els seus nombrosos admiradors i seguidors. Les pàgines de *Cultura* eren així obertes per a dir el que volgués. Alexandre

Trobada d'escriptors poblers presidida per Jaume Font, batle de Sa Pobla. D'esquerra a dreta: Rafel Socials, Alexandre Ballester, Jaume Font i Miquel López Crespi.

explicava el seu "mutisme" circumstancial: "Malgrat aquest silenci, jo sempre escric. Però he tingut greus problemes personals i també una petita crisi 'teatral'. Abans de la transició pensava en una democràcia impulsora del teatre i ens hem trobat que bastava sortissin un parell de dones nues sobre un escenari per obtenir un èxit de públic. M'empipa moltíssim aquesta mena de grisori oficial respecte al teatre. Veient tanta merda vaig decidir reflexionar uns anys pensant com plantejar la meua feina dins la nova situació. De certa manera, haver obtingut tots els premis dels Països Catalans em va fer certa por". Hem de pensar que aquesta "crisi" de la què parla n'Alexandre (i que nosaltres, si ens ho permet -el coneixem prou bé!- pensam que només existia en la seva imaginació) ve d'un home que a començaments dels anys seixanta, en plena tenebror franquista, es proposa, a més de lluitar contra el feixisme amb les seves obres, regenerar l'estantís panorama teatral mallorquí. I se'n sortí amb la seva. Malgrat la indiferència del món "cultural" oficial, malgrat el silenci i la marginació a la qual ha estat -i està encara!- sotmés Alexandre Ballester, el cos de la seva obra ingent és el monument més gran que un intel·lectual ha bastit al teatre de qualitat, al teatre digne, al teatre progressista. Ell és, a partir del seu primer premi, *el teatre mallorquí per excel·lència*.

Parlant amb Sebastià Alzamora (entrevista abans esmentada), Ballester explica la seva posició a començaments dels seixanta: "Em va semblar que calia fer una evolució, una gradació [en el teatre mallorquí]. Naturalment, després

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA VI LLIBRE

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost de 1999 fins a l'agost de l'any 2000)
Per demanar números endarrerits, telefona al **971 26 50 05**

Carrityx
ASSESSORS

ASSESSORIA
FISCAL,
LABORAL
I JURÍDICA

Carrer Prínceps d'Espanya, 23 B. Tlf.: 971 60 53 45
Es Figueras 07141 MARRATXI. Tlf.: 909 68 98 98
MALLORCA Fax 971 60 53 44

Miquel López Crespi (dreta) i Alexandre Ballester (esquerra) dos dels màxims representants del teatre modern a Mallorca.

et fallaven moltes coses, com uns mínims d'infraestructura teatral, etc. Però sí, amb aquestes tres obres [*Foc colgat*, *Jo i l'absent* o *Siau benvingut*] (que jo anomena la meua primera etapa), jo pretenia, ben conscientment, que el públic es trobàs amb uns esquemes argumentals que li poguessin esser entenedors, però ja carregats amb una sensibilitat estètica i uns continguts ideològics nous. En aquest sentit, l'únic precedent que conec és Pere Capellà: hauria estat molt interessant, veure l'evolució que hauria fet Pere Capellà si, dissortadament, no hagués mort".

"Aquest teatre de 'fer riure' [la grolleria de segons quin tipus de 'teatre rekional'] és la vergonya dels escenaris de tota Mallorca" (Alexandre Ballester)

Més endavant, ja en la dècada dels setanta, ens trobam davant noves obres cabdals en l'evolució del teatre mallorquí contemporani. Es tracta de *Maria Magdalena o la Penedida gramatical* (1971); *Començament a punta de pesta* (1972), que guanya el premi de les Lletres Catalanes Ignasi Iglésies a Tübingen (Alemanya); *Cap cap pla cap al cap del replà* (1972); i *L'única mort de Marta Cincinatí*, premi de teatre *Born* de Ciutadella 1983.

Però, com és normal en un home com Alexandre Ballester, l'embaïllament dels premis no li fa perdre la perspectiva dels problemes que sacsegen la nostra societat. Quan pel 1984 li vaig demanar si les noves institucions sorgides de la reforma del franquisme ajudaven el fet teatral, em contestà ràpid, sense dubtar ni un moment: "pots pensar! Només saben fer 'pòsters' bonics. No hi ha una política teatral adient. Sembla que no tenen gaire intenció de fomentar el nostre teatre modern, actual, arrelat a una problemàtica contemporània". I, parlant d'aquella màxima que una vegada pronuncià Joan Oliver ("Tenir una tradició teatral dolenta és pitjor que no tenir-ne cap")

s'esplaià en les seves crítiques davant la buidor i la grolleria de segons quin teatre de "fer riure". Deia molt encertadament el nostre paisà: "Aquest teatre de 'fer riure' es la vergonya dels escenaris de tota Mallorca. Quedi clar que no estic en contra que la gent gaudeixi i s'ho passi bé. El teatre ha de divertir, però al mateix temps crec que ha de servir per fer pensar. Estam molt lluny de la més petita normalització teatral. I crec que per ara no en sortirem d'aquest desastre que ens han enflocat. Per desgràcia tampoc el poble mallorquí té gaire interès pel bon teatre o la bona literatura. Aquí només importen els diners! La cultura sempre resta marginada. Ja veurem si hi ha sort i les noves generacions de mallorquins, la gent jove, surt de les escoles més culta, més culturalitzada, amb més interès per les coses de qualitat. Potser siguin l'única esperança que tenim per sortir d'aquest desastre actual a nivell cultural".

Les llàgrimes del vienès

Recentment Alexandre Ballester, com té per costum "aquest home de teatre nat", ens sorprengué de nou (o ens deixàrem sorprendre els que el coneixem), i quan ningú s'ho esperava, una de les seves obres es representava -amb notable èxit- al l'Auditori de Ciutat de Mallorca el setze de maig de 1995. Es tracta de *Les llàgrimes del vienès*, i fou montada per la Companyia Teatral Miramar sota la direcció de Joan Calafat, amb Marilina Caldentey i Guillem Moll com a regidors. L'obra ha estat editada per Edicions 62 en la seva col·lecció de teatre *El Galliner* (núm. 145). L'autor del pròleg, Joan-Anton Benach, afirma, parlant de *Les llàgrimes...*: "Després d'una llarga etapa en la qual, d'altra banda, l'activitat escriptora de Ballester no ha cessat, *Les llàgrimes del vienès* integren els elements fonamentals d'un bon espectacle i, alhora, els que donen coherència a tota la cosmovisió del dramaturg: el trenat entre realitat i apa-

Hipersensibilitat simbòlica

Diria mentida si afirmàs que estic sorprès per la reacció del tot desproporcionada davant el fet de la no presència de la bandera espanyola en l'acte institucional del dia 8 d'agost, Diada d'Eivissa i Formentera. Habitualment, els membres més poc sensibles davant el tractament democràtic del fet nacional català solen reaccionar d'aquesta manera quan es troben "exclosos" de determinats muntatges de caire simbòlic. Si això ocorre amb els símbols, l'"exclusió" democràtica operada, per exemple, a través del dret d'autodeterminació, els resultaria del tot impaible.

Em dedicaré, doncs, malgrat mi mateix, en plena època de vacances, a fer pedagogia. Vejam: el dia 8 d'agost se celebra l'aniversari de la conquesta d'Eivissa i Formentera als àrabs. Al capdavant dels conquistadors hi havia Guillem de Montgrí, arquebisbe de Tarragona, i darrera d'ell, un estol de catalans continentals que, amb el temps, es transformarien en catalans illencs. En aquella època -1235, regnant a la Corona Catalano-aragonesa l'Alt Rei En Jaume, ço és, Jaume I- no existien ni la bandera espanyola ni l'Estat espanyol. L'única bandera que els conqueridors portaven amb ells era la catalana, a la qual afegiren, com a ensenya de les illes Pitiüses, un castellet a cada cantó. Per això, l'ensenya que es passeja en la processó cívico-religiosa és aquesta. Igual que la que es passeja en celebrar-se la Diada del País Valencià -Antic Regne de València-, o la que es treu pels carrers el 31 de desembre, en celebrar-se la Diada de Mallorca.

Particularment, ens hauria de causar sorpresa -si no coneguéssim el medi com el coneixem!- el fet que tota una sèrie de gent (alguns a llocs molt rellevants de partits polítics amb un gruix representatiu més que considerable) s'hagi queixat de la manca de presència d'una bandera que encara tardaria més de cinc segles i mig a crear-se. La incongruència, naturalment, no és incompatible amb la política, ans al contrari: tot sovent sembla que política i incongruència es necessitin mútuament.

La hipersensibilitat davant una determinada utilització dels símbols nacionals en la diada del 8 d'agost constitueix, al meu entendre, una prova més del mal perdre que té el Partit Popular. I, per descomptat, de la seua manca de sensibilitat nacional, de respecte a la comunitat humana formada per la gent que habita entre Salses i Guardamar (de nord a sud), i entre Fraga i l'Alguer (d'oest a est). En la diada de les Pitiüses, l'única bandera que hauria d'onejar a totes les institucions, si s'anàs bastint un univers simbòlic coherent, seria la de les quatre barres vermelles dalt fons groc. Tota la resta són afegitons que, en alguns casos, ens remeten a circumstàncies molt doloroses de la nostra història com a poble.

El protocol del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, per tant, va ser, al nostre parer, del tot correcte. I la reacció dels sectors més conservadors i espanyolistes de la nostra societat ha estat, d'altra banda, ben significatiu. El tema em preocupa especialment, però no pels símbols -com ja hauran pogut endevinar els lectors i les lectores-, sinó per la sensibilitat que unes certes sensibilitats traspuen davant el fet democràtic. Fer una muntanya d'un fet ben normal, ben espontani i ben natural ens ha de posar en guàrdia davant el tipus d'oposició que està disposada a fer el PP. I davant el discurs que els actuals governants dels òrgans centrals de l'Estat gastaran de cara a les properes eleccions generals.

Per tant, la resposta ha de ser serena i tranquil·la. Els fets normals s'han d'assumir com a tals, i no cal gastar-hi ja gaire més tinta. Que Antonio Alemany digui que ERC és un partit "foraster" a Eivissa ens fa esbossar un somriure commiseratiu (quan hem participat activament en el pacte que ha fet possible la victòria progressista a les Pitiüses); que José María Aznar ens esmenti contínuament en una mena de campanya gratuïta ens sorprèn (encara); que hi hagi un daltabaix per una qüestió de banderes, comença a preocupar-nos... Ω

BERNAT JOAN I MARÍ
President d'ERC-Balears i Pitiüses

rença - 'aquí res és el que sembla... i tot és el que sembla'; la il·lustració del somni, de l'irreal, de l'imaginari; personatges espectaculars però amb el DNI vigent, que vénen d'antigues frustracions o desitjos... Els anhels i els records

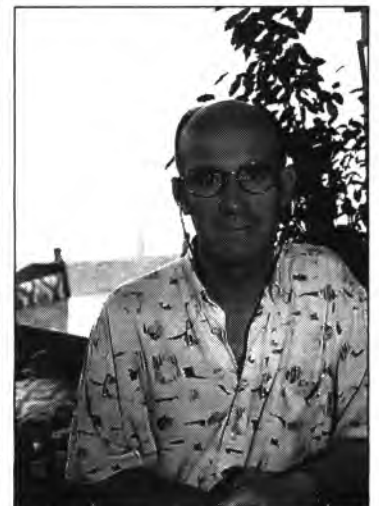
assoleixen en l'obra una corporeïtat manifesta. En aquest sentit l'autor fa un pas endavant, en relació al parèntesi que la Dª Victòria de Massa temps sense piano havia de reclamar quan somniava quimeres i l'escena es tenyia de roig". Ω

Fa un any i mig que na Caterina Garau regenta el Bar Novedades a santa Margalida. Abans la duia madó Antònia Cervera. Despatxa els entrepans i les tapes. Els caragols, bullits amb fonoll i pebre coent amb allioli que fa són divins. Tlf. 971 523 198

Fa 12 anys que en Josep Xumet regenta el Taller Xumet al Moll de Pollença. Reparacions de barques, fibre de vidre, vernissos etc. Tlf. 971 866 157

Fa 12 anys que en Xim Notari de Sineu és l'encarregat de la Cafeteria Skau a Can Picafort. Un lloc on se menja per una mitjana de 1.200 ptes. Tlf. 971 851 897

Fa 8 anys que n'Antònia Ramis de Muro regenta la Floristeria Art i Flor a can Picafort. Tlf. 971 850 533

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXXIV)

Regnat d'Alfons el Magnànim: Expansionisme, crisi i absentisme (1416-1458)

PER RICARD COLOM -TLF. 964 207607

“Assolida l'alienació del sotmès per mitjà (bàsicament) de la coerció física, la tasca del colonitzador es concreta en mantenir aquest estat d'alienació i convertir-lo en el seu (nou) estat “natural”, per ço la colonització significa sempre la falsificació de al història, àdhuc la seva anatematització. Heinz Dietrich. *Emancipació i identitat d'Amèrica Llatina 1492-1992*”

1440: Per ambicions polítiques Juan de Nafarroa casa sa filla Blanca amb Enrique de Castella (futur Enric IV).

Retaule gòtic de l'antiga capella de Lleida, d'en Jaume Ferrer II.

Corts a Lleida: Segueixen les divisions. És generalitzada la idea, que, per a guarir els mals, era menester el retorn del rei.

Reina Maria reconeix oficialment la decadència catalana: *Lo renom dels catalans que per lo món era tingut en estima, vuy envides és oït en Llevant ni en Ponent.*

El Magnànim fa instaurar, per mitjà d'en Berenguer d'Oms, un sistema anomenat de *Concòrdia*, entre Descatllar i el Consell mallorquí.

Conquesta d'Anversa, pels catalano-aragonesos.

Belgrad, defensada per Joan Hunyadi, voivoda de Transilvània, conté durant un temps l'avanç turc otomà.

Ca. 1440: Assassinat a traïció el jove d'Euskadi-nord Berteretx pel comte de Lerin. Ço genera el cantar de Berteretx, poesia oral en euskera. Naix el poeta valencià Bernat Fenollar.

1440-1450 ó 1455: **Fase d'aguda depressió al Principat:** davallada de preus i salaris, atonia dels negocis, descens brutal de xifres comercials, el port de Barcelona és ignorat com a escala de les grans rutes marítimes.

La política imperialista, tan agressiva del Magnànim ha fet tancar molts ports i regnes al comerç català.

1440-1470: Per fi, la draperia valenciana esdevé forta i exportadora.

1440-1480: Eixamplament de la Catedral de València.

1.1441: Pacte d'Arévalo: La lliga demana l'exili del conestable. Comença la Guerra civil a Castella.

El Magnànim conquereix Benavento a Nàpols.

5.1441: Mor la reina Blanca de Nafarroa; l'hereta Carles de Viana perd a condició de la conformitat de son pare.

6.1441: El rei castellà, passat al conestable, és assetjat a Medina per la Lliga i, capturat, ha de firmar l'exili de 6

anys, amb confiscació de béns i desarticulació del partit d'Álvaro.

1441: Oms nomena els jurats mallorquins però prest el Gran i General Consell es divideix en dos bàndols irreconciliables; els de Descatllar i els del règim de la Concòrdia.

Tractat amb el soldà d'Egipte. El Magnànim imposa que dues naus i dues galeres grans puguin anar a comerciar a Egipte, franques de duana, impostos i gabelles.

Consagració de l'altar major de la Catedral de Tortosa.

Còpia de *La imitació de Crist*, signada per Tomàs de Kempis. Serà un dels grans *best-sellers* durant els pròxims 5 segles.

11.1441: El Magnànim, ocupa Coprenza i Bisignano.

1441-1460: Pere Bonfill, inspirat en l'estil del Castel Nuovo napolità (que el mallorquí Guillem Sagrera edificà per el Magnànim), edifica les Torres de Quart, encara ben conservades, no tan artístiques com les de Serrans però igual de grandioses.

1441-1479: Juan de Nafarroa succeeix sa muller Blanca com a rei navarrès.

2.6.1442: Després d'una guerra de més de 20 anys, el **Magnànim entra triomfalment a Nàpols**, d'on ja no tornarà mai més a Catalunya (absentisme reial).

Renat de Provença, derrotat, renúncia i torna a França. Però anys més tard arribaria a rei del Principat català, durant la guerra civil que s'hi aveïna.

1442 És iniciat el claustre, ben elegant i simple de línies, de sant Joan de les Abadesses.

1442-1443: Corts de Tortosa, sabotejades pels síndics barcelonins: l'oligarquia acusava el rei d'afavorir el poble pla.

Des de 1442: Per voluntat del Magnànim, **Nàpols esdevé capital de l'Imperi catalano-aragonès.**

1.1442: El Castell Nou de Nàpols es rendeix al Magnànim.

1.1443: Tot el reialme napolità resta sota control d'Alfons IV el Magnànim.

Principis 1443: Alvaro de Luna torna a engegar conspiracions, malda per enfrontar el príncep d'Astúries amb son sogre Juan de Nafarroa.

2.1443: Nàpols esdevé oficialment part de la Confederació Catalano-aragonesa.

7.1443: Cop d'estat de Rámaga: Juan de Nafarroa fa detenir funcionaris i el mateix rei, gendre seu, contra les conspiracions d'Álvaro.

1443: Mercaders alemanys i savoians venen per valor de 46.140 lliures a Barcelona, sobretot teixits de luxe.

Joan Huguet pinta el *Tríptic de sant Jordi*.

Ausiàs Marc, vidu, torna a casar-se amb Joana Escorna.

Tractat amb Constantinoble contra els turcs, amb interessos comercials inclosos.

Establiment de Consolat de catalans a Ragusa (Adriàtic). *Consolat de Mar* per a sant Feliu de Guíxols.

Ca.1444: Mor a Barcelona el poeta vigatà Andreu Febrer.

1444: Caresties.

Alfons de Borja és nomenat cardenal.

Skandeborg, qui s'ha fet vassall del Magnànim, defensa Albània dels turcs, amb ajut català. En albanès queda el mot **català** amb el significat de **gegant, brutal**.

Treva amb Gènova, que es compromet a tributar al Magnànim

El Magnànim restableix el règim de franquesa per a Mallorca a canvi de diners.

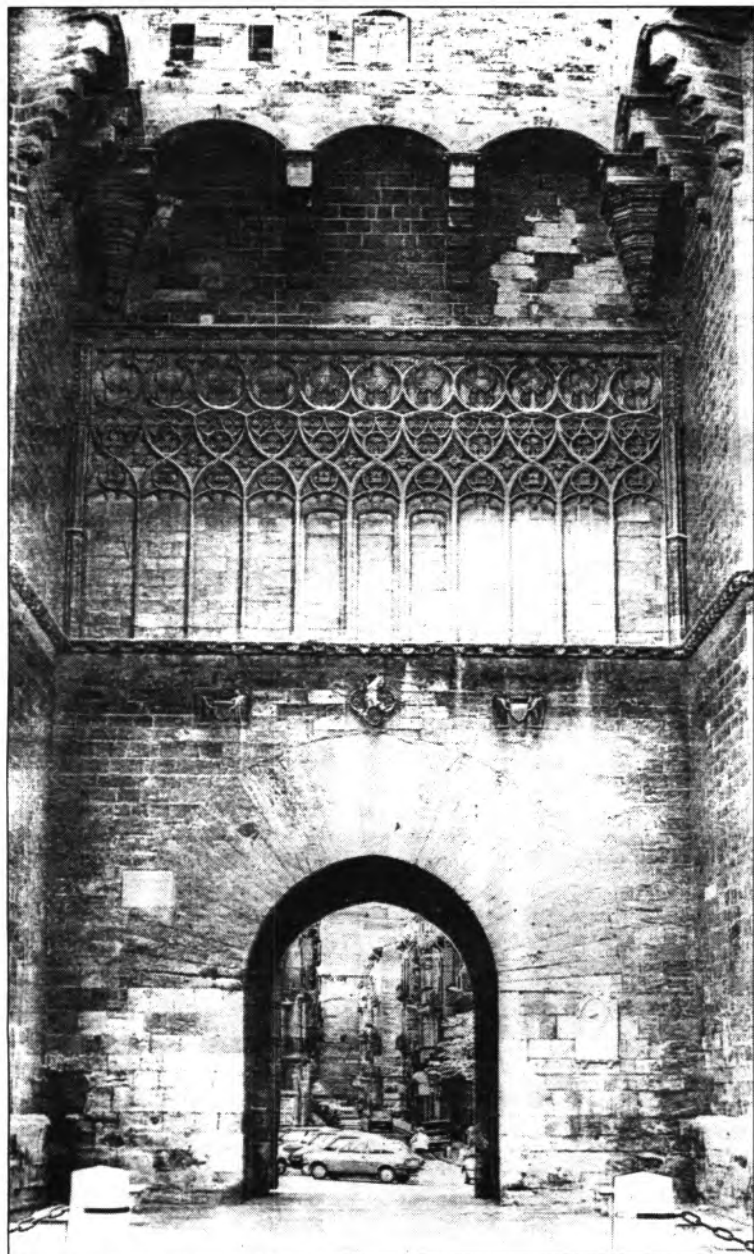
Moment de més baixa demografia mallorquina de tot el s. XV: més de 6878 focs forans, uns 34.390 habitants a tot l'illa.

Palau dels Borja a Xàtiva, País Valencià, segles XIV-XV

Detall de la galeria superior del palau barcelonés d'Aguilar, segle XV, actual Museu Picasso.

Torres de Quart

El rei castellà, retingut en una fortalesa per Juan de Nafarroa, pot escapar-se'n i unir-se a les forces de son fill Enrique i del conestable.

Una colònia catalana s'estableix a l'illa d'Ischia (Nàpols)

12-1444: El rei restableix el regim de Concòrdia a Mallorca.

d.1444: Coalició Visconti-Sforza-Papa contra el Magnànim.

1444-1445: **Retaule dels Consellers**, obra mestra gòtica d'en Lluís Dalmau, qui palesa conèixer directament l'obra dels Van Eyck (corrent flamenc dins el gòtic català).

1444-1447: Un dels períodes més agitats i confusos de la història de Mallorca: enfrontaments entre el Call (Descatllar, Albertí) i l'Almudaina (Sureda, Unis, Net), i ordres contradictòries entre el rei (a Nàpols i la reina (a Catalunya).

19.5-1445: Aliança, de confús però pràctic patriotisme castellà, entre el príncep castellà, el seu privat Juan Pacheco, poderosos nobles (comtes d'Haro, Plasència, Castañeda) i la reina Maria (germana dels infants aragonesos) amb Álvaro, entorn la figura del monarca. Derroten a Olmedo els Trastàmars aragonesos, el príncep Enrique d'Aragó hi cau ferit de mort.

6.1445: De nou és revocat el regim de Concòrdia i el bàndol del Call torna al poder mallorquí.

Juan de Nafarroa ha hagut de fotre el camp de Castella. Ω

Dignataris de Barcelona, segle XV, en un detall de la Mare de Déu dels Consellers (Museu Nacional d'Art de Catalunya a Barcelona).

Biblioteques de Mallorca

Centre Coordinador

BIBLIOTECA PÚBLICA MUNICIPAL DE S'ARENAL

Carrer Berga, 54 - Tlf. 971 440 641 .

DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 15'30 A 20'00

A més de llibres i revistes, també disposam de vídeos i C.D.

Acosta't a la biblioteca!

Consell de Mallorca

La ciència ficció i la seva pedagogia

PER MARINA FERRÀ-HAMELYNCK

El gènere de la ciència ficció abasta dins totes les seves obres tot un conjunt de reflexions teleològiques que l'adult o el menut capta quan llegeix un llibre o mira un film endinsant-se dins tot aquest món imaginari i d'alguna forma apocalíptic i profètic.

Són moltes les obres que duen una lliçó ecologista, sobretot les que se decanten cap a una temàtica catastròfica. Però sobretot, les lectures més didàctiques són aquelles que ens fan reflexionar sobre un possible futur, pintat quasi sempre de forma pessimista o al manco dramàtica. No obstant això no hem de veure la ciència ficció com un gènere completament tràgic, ja que encara que presenti un futur negre sempre hi ha al darrere un missatge d'esperança perquè es pugui canviar d'alguna manera aquest demà.

Trobam també les que ens presenten un món completament robotitzat i que denuncien la deshumanització progressiva de l'home, i la visió d'aquest com un ésser solitari enmig de l'immens univers i de la societat interplanetària on conviu amb criatures intel·ligents d'altres galàxies i planetes.

Dins la literatura catalana hi ha molts d'autors que han conreat aquest tipus de novel·la. Per posar exemples podem citar a Manuel de Pedrolo (Mecanoscrit del segon origen, 1974...) Sebastià Estradé (Més enllà no hi ha fronteres, 1966...), Miquel López Crespí (Històries per no anar mai a l'escola, 1984...), Joaquim Carbó (La Casa sota la Sorra, 1966...), Joan Pla (La màquina infernal, 1985, L'ordinador màgic, 1986...), Montserrat Galícia (P.H.1A Copèrnic, 1984, El secret

del Call, 1991, Hug i Adelaia, 1994...), entre molts d'altres...

Tal com ens comenta l'escriptora i pedagoga Montserrat Galícia, dins el quadern divulgatiu número 11 de l'A.E.L.C. en el primerencontre de Ciència ficció en llengua catalana: "... La ciència ficció és un gènere amb capacitat per atraure fàcilment els nois i noies. No solament per les novel·les, sinó que per altres referents culturals del seu món: el cinema, la televisió i el còmic.

Com avantatge afegit, en aquests moments hi ha autors catalans que conreen el gènere, i també podem trobar alguns dels autors estrangers més significatius traduïts al català.

Per tot això, la introducció de la ciència ficció a les aules és relativament fàcil. Ara bé, ciència ficció a les aules per simple moda o oportunisme? Per la dèria personal d'alguns professors?

La ciència ficció com a eina d'ensenyament per una pila de raons, o si més no per quatre bons motius:

-En primer lloc: Podem considerar la ciència ficció com a trampolí, com a plataforma de motivació per introduir altres àrees curriculars. Com a eina per desvetllar interès de diferents temes.(...)

-En segon lloc, les novel·les i contes de ciència ficció són una eina magnífica per treballar a les classes de llengua i literatura, un bon vehicle per treballar sobre els elements constitutius del relat, per

treballar sobre els elements bàsics de la narració: narrador, personatges, temps i espai.

-Un tercer motiu. La ciència ficció a la classe de llengua pot ser un excel·lent vehicle per afavorir la creació literària.(...)

-I acabant, la ciència ficció com a eina de reflexió. La lectura de moltes narracions de ciència ficció ens planteja sovint problemes ètics, ecològics, polítics..."

El professional de l'ensenyament i sociolingüista Jordi Solé i Camardons en el mateix número dels quaderns divulgatius de l'A.E.L.C. ens suggereix la seva didàctica de la ciència ficció:

"...Totes aquestes obres podrien ser un excel·lent material didàctic per als ensenyants que vulguin treballar qüestions relacionades amb l'ecologia, l'ètica, l'ús lingüístic, el contacte sociolingüístic o les diferents idees sobre la llengua. Per parlar només de les ciències humanístiques. Ja que hi ha moltes obres que serveixen per reflexionar sobre els aspectes tecnològics.

Introduir determinats temes escolars (també els de caire més tecnològic) per mitjà de la literatura o la filmografia de ciència ficció ajuda a fer-los més atractius, augmenta el nivell de comprensió, ajuda a distingir la ciència de la pseudociència, desperta l'esperit crític i raonablement escèptic de l'estudiant, i el caràcter interdisciplinari de les matèries és fa més

evident, ajudant, així, a superar la impressió negativa de l'excessiva separació entre branques de coneixement.

D'altra banda, la lectura d'algunes obres pot proporcionar als professors un seguit d'idees per treballar diversos temes especialment entre els catorze i els divuit anys.

I les aplicacions didàctiques poden ser diverses: crèdits de reforma, tallers de lectura i comentari de textos, debats o tallers d'escriptura. El professor podria optar per una tria de contes, per una tria de novel·les o de fragments escollits, o per una combinació de contes breus i novel·les. En qualsevol dels casos, la lectura de textos pot anar acompanyada de la visió de films sobre el tema, una activitat amb material prou abundant i engrescadora per als joves.

He de confessar que - pel que fa a l'ús de la ciència ficció dins les classes de llengua i literatura- sóc més aviat partidari de deixar fruir el lector més que no pas dissectionar i reduir el text a cendra a base del comentari lingüístic o estilístic. En els cursos superiors la Selectivitat obliga, però sempre és bo deixar, com a primer objectiu, fruir el jove lector tot destacant-li els aspectes que fan referència al sentit del text i a les idees i emocions que comunica.(...)"

Jordi Solé i Camardons ha fet la seva aportació a l'estudi de la ciència ficció des de la sociolingüística amb un llibre que es troba entre l'obra didàctica i d'assaig amb propostes de lectura, textos escollits i propostes didàctiques digeribles pels joves, aquest es titula "Llengües i comunicació en la ciència ficció"(1995). Ω

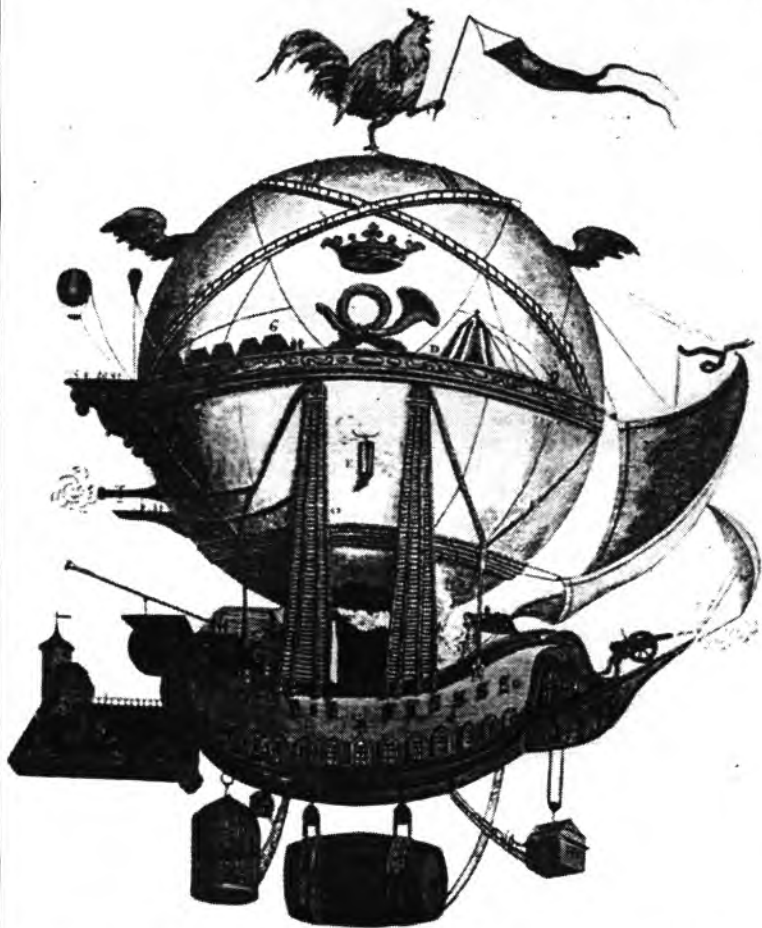
CIÈNCIA

El 1975 sortia publicada a l'editorial de Lluís Ripoll la primera novel·la de la col·lecció "Llorer": "El fabulós viatge del Minerva". En aquella data l'escriptor Miquel Ferrà i Martorell aportava amb paraules de Josep Maria Llompart una casta de narrativa sense precedents dins la literatura mallorquina: Una ciència ficció que servia de pont entre el nostre passat i el nostre futur, tot obviant una època, la nostra, que constituïa l'eix de la contaminació autodestructiva.

FICCIÓ

M. Ferrà i Martorell

EL FABULÓS VIATGE DEL MINERVA

“El fabulós viatge del Minerva”

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Una de les emocions dels meus anys joves va ser el poder escoltar en un disc especial del “National Geographic” les converses “in situ” dels primers astronautes que trepitjaren la lluna. Haig de reconèixer que la gran aventura espacial em va interessar des de que era ben menut. Però al costat d'aquest món ple de misteri que és la volta del cel i que l'amo Sebastià “en Rossa” ens sabia explicar,

quan erem petits amb el nom de pagès, durant les llargues vetllades d'estiu a “Son Pieres de Baix”, hi ha el futurisme del nostre propi món, sempre tan curull d'apocalíptiques advertències. Però tornem a tot allò que ens ensenyava aquell patriarca de la pagesia quan entre nebuloses i constel·lacions ens feia descobrir la carrera de Sant Jaume, les Cabdelles, l'estel de l'alba o de la matinada, l'estel dels boers, l'estel de tramuntana, la creu, els ulls de Santa Llúcia i fins i tot estels corredors i estrelles errants. Com no havia d'exaltar tot això la nostra fantasia. Però a l'hora d'escriure la meua novel·la de ciència ficció vaig baixar els ulls cap a la terra, sobre la pell tan torturada del nostre país i d'aquí sorgiria “El fabulós Viatge del Minerva” on no em va ser difícil imaginar una mar Mediterrània dissecada i convertida en continent. Aquesta nova terra, de la qual les illes Balears en serien només muntanyes era visitada en una nau aturada en els temps de Montgolfière tripulada per tot un seguit de fantasmes. Eren aquests personatges que havien conegut Mallorca en

una època millor. Decebut, sorpresos, escandalitzats, els meus herois observaven les illes mortes o quasi mortes. Vaig imaginar que els habitants que havien pogut sobreviure a la pluja de les plagues contaminants eren les mosques. I llavors, tot fent companyia a tals insectes una mena d'androides de conducta robòtica. No hi havia per tant en aquesta narració cap temps present.

El passat i el futur s'enfrontaven amb la més aferrissada lluita. El progrés del dia més llunyà de demà ens havia robat el “Mare Nostrum” i aquest país era només roca en mig d'un immens desert de sorra. Es deixava sentir la veu de George Sand, Juli Verne, l'Arxiduc Lluís Salvador, l'Emperador Maximilià de Mèxic i moltes més ànimes que la sort o la dissort havia atret en el segle XIX a les nostres platges i garrigues.

És precís deixar de veure el futur amb ulls pessimistes? Crec que

Yuri A. Gagarin.

els esdeveniments de la vida diària ens han deixat poques alternatives doncs ningú no ignora que els governs i les nacions són els mestres de la seva pròpia autodestrucció. És clar que en tota trama novel·lesca com aquesta hi ha d'haver, cap a la cloenda un crit d'angoixa i alhora una crida a l'esperança. Però aquesta esperança l'hem de fer nosaltres mateixos i per això, els meus herois d'història ficció, tot veient la tristesa d'aquella Mallorca futura decideixen d'anar per feina i fan volar el mur que impedia que les aigües de l'Atlàntic passessin a la vella conca mediterrània. Ω

La fantasia científica i pseudocientífica

PER MIQUEL LÓPEZ CRESPI

S'ha dit que la ciència ficció és un gènere literari nascut en el nostre segle i que partint d'una realitat s'entronca amb la fantasia futurista més il·limitada. En realitat és com predir el futur mitjançant l'especulació. Això estableix un espai sense fronteres imaginables, és a dir, que la inquietud humana llançada a desvetllar els misteris del cosmos pot aterrir a qualsevol racó del que és i no és. La ciència ficció és tanmateix literària i s'allunya ben sovint de les ciències exactes per a cercar la realitat humana, a mig camí entre la realitat material i la realitat virtual. Encara que aquesta narrativa sigui moderna, modernista o modernitzant, ha tingut la seva prehistòria, és a dir, aquells autors que abans del segle XX ens han aportat històries de fantasia lligada als rudiments científics d'altre època. Podríem parlar del cas de “Frankenstein” de Mary Shelley. I anant de cul enrera ens trobaríem fins i tot amb peces literàries tan característiques com “La divina comèdia” de Dant, “Històries veritables” de Lluccià de Samossata, “La nova Atlàntida” de Francis Bacon, o el “Gulliver” de Jonathan Swift... Però la ciència ficció, que suposa la fe en un esforç imaginatiu, ha tingut des de sempre els seus enemics i així Galileu Galilei en el seu “sistema còsmic” afirma: “Hi ha a la lluna o a qualsevol altre planeta generacions, herbes, plantes o animals semblants als nostres? Hi ha pluges, vents o tempestats com a la terra? No ho se ni ho crec; i encara menys que aquest globus estigui habitat per homes”. Així i tot, cas que no s'engendràn en aquells altres mons res semblant al que existeix entre nosaltres, no veig que hi hagi necessitat d'inferir-se que allà no es trobi res subjecte a canvi, i que no hi pugui haver coses que modifiquin, que produeixin que dissolguin i no només diferent de les nostres, si no molt llunyanes de les nostres idees, i en resum del tot inconcebibles.

No deixem però de banda el desafiament de tota una legió d'autors contraris a tals afirmacions:

Juli Verne, Herbert George Wells, Edgar Allan Poe, Thea Von Harbou, Hug Gernsback, Bob Davis, Aldous Huxley, Edgar R. Burroughs, George Orwell, i molts més.

En aquest sentit, les antologies han estat nombroses però els que creuen en OVNIS i altres dimensions a la porta de casa nostra n'han estat els millors propagandistes.

El públic lector és quasi sempre sugestionable. Recordem aquella anècdota d'Orson Welles per a promocionar aquell programa de ràdio de “la Guerra dels Móns” que a través de les ondes radiofòniques escampà per Nova York una falsa amenaça interplanetària i que causà alarma general.

La veritable ciència ficció, doncs ha de narrar amb caràcter de versemblança els aspectes que tenen sobre la humanitat les greus alteracions de l'ambient. És també una especulació racional sobre les circumstàncies del temps que ha de venir. És també el projecte d'un futur utòpic sigui positiu o negatiu. És finalment com diu Ray Bradbury “l'home perdut en el laberint de les seves pròpies creacions.” També podríem afirmar, com afegit que es tracta de crear consciència i a través d'aquesta consciència defugir els probables mals del futur. Això és el que al cap i a la fi ens importa a tots aquells que creiem que tota obra literària vàlida conté un fons educacional o pedagògic, ja sigui de forma conscient o inconscient per part de l'autor. Ω

Valentina Tereshkova

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Cerc cases per llogar tot l'any (anys 98/99), amb piscina. Tlf. 864424.

Cediria amarrament al club nàutic s'Arenal a canvi de compartir barca de pesca esportiva. Tlf. 971 74 05 25.

Cerc casa amb piscina, 3 ó 4 habitacions per a temporada d'estiu 1999. Tlf. 971 86 40 91.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

Venc mobles antics. Tlf. 981 867 286.

Venc local comercial amb apartament a la barriada de l'Ullal de Pollença. Tlf. 981 865 428.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualque vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publi-

cat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

Senyora de mitjana edat, guardaria nins o ancians a la comarca de s'Arenal. Tel. 971 441 042.

PERSONALS

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanitxe-

ra. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29-07670 Porto-colom.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz - C/2 Volta 31- 07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les unges llargues, romàntica, una femella maca. Escriviu-me a: Óscar. C/ Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriviu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1er 3er. 08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escriviu-me a la Bústia Postal 97- 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia

En Martí Bissellach de 31 anys, 178 d'altura, és carnisser a un supermercat de can Pastilla. Cerca al.lota morena per a compartir la vida. 619 881 154

minusvàlid que tengui bon caràcter, culte, es senti sola. Escriviu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel.ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

Hola, al.lotes, noies, *ragazzas*. Som dos joves de 24 anys, morens i atractius que desitjan conèixer al.lotes *enrollades* i catalanoparlants, si és possible, per a fer acampades, organitzar festes, sortir e marxa i passar-ho bé durant l'estiu. Som genials. Anima't que ets jove. Escriviu a C/ Joan Alcover, 1 Algaida (Mallorca) C.P. 07210.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ense-nyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gràtis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254.

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploatació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la *Fundació per la Pau* (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Indi-

viduals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Rus-sinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vic.servicom-es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espa-nyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" -Apartat 53-Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalus. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalus) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la direcion a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreú, 10, 2^a-Xixon 33206-Asturies.

La meva col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquen-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluïta>.

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellans de Mallorca, necessitam gent!! Si l'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Casteller!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Cafè es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbaler de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeuvos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berripapera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtono Dukea, 2 -01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionària o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....

Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL, Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA

Quan hagi llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un amic,
veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

PETITS ANUNCIS

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les Illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

Atots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me Informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnart-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

El Call, la revista dels jueus dels Països catalans és a internet. <http://www.fortunecity.com/victorian/coldwater/252>.

Acaben d'editar-se els Evangelis segons sant Mateu, sant MARC I SANT Lluc, en versió interconfessional, en llengua catalana, en cassettes i CD. El seu preu per joc és de 3.000 ptes.

Posteriorment s'editarà l'evangeli segons sant Joan. També hi ha editat tot el Nou Testament en Braille en llengua catalana, i edició interconfessional. Són 22 volums, i es poden demanar a Mn. Joan Magí, Parròquia de sant Pere i sant Pau, 43007 Tarragona.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritadge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

Venc SEAT 600E, matrícula PM-165487, en bon estat, ITV pasada fins octubre 99. Dues centes mil pessetes. Telf. 971 545 476.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

Venc Alfa Romeo 75, 2-0-TD. Aire condicionat, motor en perfect estat, accidentat. Preu a convenir. Tlf. 971 592 394 - 971 883 792.

Exigeix EL CATALÀ a les empreses!

La llengua catalana encara no és una llengua normal. Hem reclamar sovint a les administracions estatals que la respectessin a les catalanes que la promoguessin, però encara és la pròpia societat catalana la que té la major responsabilitat en defensar la nostra llengua. I la societat catalana són tots i totes. I tu.

Un dels àmbits on la nostra llengua encara no ha assolit la normalitat és el món de les empreses. I els/les consumidors/es hi tenim molt a dir. La legislació vigent ens permet exigir els nostres drets col·lectius en **defensa de la llengua** que ens caracteritza com a poble. De res no ens serveix la legislació si els/les consumidors/es no demanem el que ens pertoca. La darrera responsabilitat és nostra.

Per això, la **Plataforma per la Llengua** et demana que:

exigeixis el català com a consumidor a les empreses de distribució

demanis productes etiquetats en la nostra llengua **protestis** a les grans empreses productores que sistemàticament es neguen a etiquetar en català i discriminen així la llengua

demanis la retolació en català tant a nivell extern com intern, i responguis la publicitat gratuïta demanant que te la trametin en català

demanis els prospectes o instruccions en la teva llengua **El català no es una llengua inferior a cap altra, però per a fer valer els seus drets es necessari que reclamem la seva presència amb aquestes i altres iniciatives que vulgis portar a terme.**

Si et vols comprometre com a consumidor/a en la defensa de la llengua pots col·laborar més intensament en les campanyes que desenvolupa la Plataforma tractant de complementar, mai de substituir, la pressió social que hem d'exigir com a consumidors consumidores.

TENNIS SON RIGO

Tennis	Squash
Futbol-sala	Volei
Hàndbol	Mini-golf
Petanca	Tennis taula
Cir. footing	Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Somtimes • Palma de Mallorca

Homenatge a Kafka

Això només és, com diria el personatge de Benet i Jornet, "un bocabadat i humil homenatge". Un homenatge a l'autor que, d'alguna manera, ha aconseguit de captar les pinzellades més exactes i precises de l'esperit del nostre temps. No es tracta ja de contradicció, sinó de poder i no voler, voler i no poder, caminar i no arribar, i, inversament, d'arribar-hi sense haver caminat ni fet res. Kafka, ull captador de l'essència d'aquest segle nostre, tan extraordinàriament contradictori.

I què millor, per fer-li l'homenatge a l'extraordinari txec germanitzat, que tornar a la qüestió de la hiperbòlicament anomenada "guerra de les banderes" que hem viscut a Eivissa aquests dies passats?

Comencem pels fets —així també podrem homenajar un altre individu d'origen txec que ha dit alguna cosa en el nostre món actual: Alfred Hitchcock: el dia 8 d'agost varen desaparèixer, a Eivissa, dues banderes: una d'espanyola —situada al baluard de Santa Tecla—, i una d'eivissenca (és a dir, la catalana amb els castells brodats), de l'Ajuntament d'Eivissa. Així, el baluard quedava orfe de símbol espanyol i l'ajuntament quedava orfe de símbol eivissenc, o sia català.

La desaparició del primer drap simbòlic va desencadenar una onada de condemnes —diversos personatges públics del Partit Popular, representants del Pacte, opinadors de dretes i d'esquerres, blavosos i verdosos, tiris i troians...—. Tothom va clamar contra l'"acte vandàlic" (com si els vàndals encara passejassin per les nostres costes tranquil·lament i diacrònicament), es va parlar d'"acció violenta" i tot plegat va tenir un tuf d'Ulster que posava la pell de gallina. Se li llevava importància o es tirava llenya al foc, però tothom semblava coincidir que s'havia infringit una ferida profunda al cos social de la tribu eivissenca.

El segon drap simbòlic —encara que era més costós i valuós (per alguns no simbòlicament, però sí, indiscutiblement, com a objecte, perquè era de vellut amb castells brodats per les mans endreçadores i laborioses de les monges tancades)— no va aixecar tanta polseguera. Els representants de la tribu varen considerar, d'acord amb aquesta mateixa autoconsideració tribal, que no calia esbombar-ne la pèrdua. Que algú birlàs la senyera eivissenca no constituïa cap acte vandàlic, ni era cap mena de violència, ni obria ferides a ningú, ni ningú hi clamava en contra, ni feia esgargamellar populars ni pactistes, blaus, vermells ni verds. Tothom content i tranquil. Més val la discreció i no dir-ne res. Fins i tot, tenint en compte que l'ajuntament amagava la pèrdua de la senyera d'Eivissa de la pròpia institució, hi afegia —encara— el fet d'amagar la que hi havia, juntament amb la balearica, al baluard, onejant sense l'espanyola. No en voleu tassa? Idè tassa i mitja!

Ja hauria agradat a molts eivissencs demòcrates que, durant la negra nit franquista, els mateixos personatges que ara clamaven contra l'absència de la bandera espanyola en uns determinats actes haguessin clamat amb la mateixa força en contra de la manca de representació de símbols propis d'Eivissa i Formentera, per estricta prohibició del règim!

Ja ens hauria agradat, així mateix, que, en plena democràcia i amb un pacte progressista governant les principals institucions tant d'Eivissa com del conjunt de les illes Balears i Pitiüses, s'hagués posat la mateixa fe a denunciar l'"acte vandàlic" del robatori de la bandera d'Eivissa —es rumorejava, fins i tot, que una colla de joves la feien servir com a capota per simular una corrida de toros—, la "violència" que això suposava per a una part de la societat eivissenca, etc. Prou ens hauria plagut de veure sengles cartes als diaris signades per tots els diputats de l'oposició i, posteriorment, per tots els diputats del govern posant la mateixa vehemència per la nostra bandera que havien posat per l'altra.

Tot plegat, més Kafka. Tot plegat, un (ja ho hem dit) bocabadat i humil homenatge. I molt ens temem que, en el que queda de segle, encara no serà el darrer. Ω

BERNAT JOAN I MARÍ

EP!!!

PARES, EDUCAU- ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

RESTAURANT

IKEBANA

José y Ana Cati

Urbanització Gommar - Tlf. 971 865 215
Port de Pollença (Mallorca)

Zoldas

FRAU

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

el lleu de tots
mereix un
respecte
FORA FUMS!

SERVEI OFICIAL

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

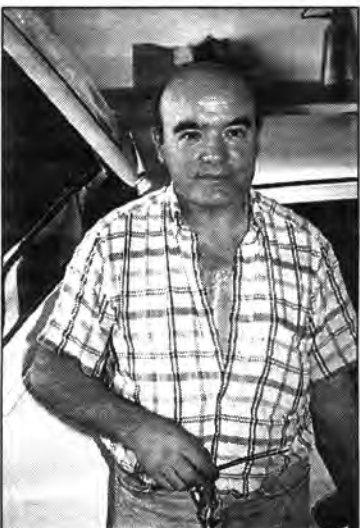
Fa 20 anys que en Caterina Ramis de can Beia i el seu home Antoni Costitx, obren el Bar Toni Costitx al carrer de sa Taulera de Muro. És un bar del Madrid, del Mallorca i del Murenc. Aquesta família també regenta l'Estanc nº 3 de Muro. A la foto amb el seu fill Xavier. Tlf. 971 537 423

En Sebastià Moranta és l'amo jove del Taller de Pneumàtics can Ràpit a Muro. Va obrir aquest taller el seu padrí, els anys 50. Tlf. 971 538 150

Fa 14 anys que en Joan Sabater i sa germana Joana regenten el Taller Intermotor a Muro. Tlf. 971 538 189

Fa 20 anys que en Bartomeu Pons se va associar amb en Damià Paieres per obrir el Taller DAUTO a Muro. Tlf. 971 537 514

L'esperit republicà La serp d'estiu d'En López Crespí

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Aquest estiu del '99, En Miquel Lopez s'ha tret una fantàstica serp que habita a Mallorca; és la serp d'un inaudit feixisme catalanista. Aparentment, En Lopez s'alarma de l'existència d'aquest animal i ens vol transmetre la seva alarma i preocupació. Amb aquesta fi, ha publicat a l'Estel tres articles sota el titular expressiu de "La Serp del nazifeixisme. Mallorca 1999: els nous falangistes antiesquerrans". En Miquel López no signa els escrits; manté l'anonimat darrere un indefinit "Fons de Documentació Antifeixista". Segons el preàmbul catastrofista d'En López, ara som a l'època de la "barbàrie universal", de la "mundialització del nazifeixisme", per causa de l'imperialisme capitalista. Ho resumeix amb l'eslogan dels seixanta, "socialisme o barbàrie". Dins aquest negre panorama, En Lopez ens posa en alerta i subratlla: "A casa nostra, aquí mateix, també tenim petites sectes, grupuscles al marge de la societat, imbuïts de l'odi més ferotge envers tot el que fa olor de progressista i esquerrà"; I, més endavant diu: "En tota la història de la lluita pel nostre redreçament nacional i social, cap enemic - tret del feixistes del trentasís... havia posat per escrit tant d'odi contra tot el que és progressista a Mallorca".

Al llarg dels articles, En Miquel Lopez fa un extraordinari exercici d'esquizofrènia informativa al voltant d'aquesta suposada serp-terrorífica. Per una banda, ens descriu la malesa de la cosa: "partidaris de la netedat de sang, de la puresa racial, d'una hipotètica raça ària sense empelts de xueta, àrab, foraster o estranger". Però no ens diu quina és aquesta organització, ni el seu nom, ni les sigles, ni la capçalera de les seves publicacions, ni el nom dels dirigents.

També fa esquizofrènia valorativa: és una Serp terrible i alhora una secta insignificant. Són uns Goebbels i uns agents de la gestapo i alhora uns insignificants, uns marginats, uns fracassats i uns ridículs. I, si és així, si només són dos o tres, i si la seva incidència és tan nul·la, a què treu lloc dedicar tan d'espai de l'Estel a aquest fenomen?

Tres articles i cap informació de fets concrets. Tot hi disposar d'un Fons de Documentació, En López no reproduïx ni un sol text del suposat grup feixista, ni ens descriu ni una sola malifeta d'aquests energúmens. Cap nom, cap fet, cap cita, sinó una reiteració feixuga dels epítets de falangins, reaccionaris, antiesquerrans, racistes, xenòfobs, nazis, antiprogessistes, hitlerians, etc., etc. La novetat de la serp feixista d'En Lopez és que aquesta es camufla de catalanista i independentista; "utilitzen les nostres banderes", reivindiquen l'ús de la llengua catalana, es volen presentar com "màrtirs de la pàtria", intenten que se'ls processis per tal d'aconseguir fama, segons ens diu En Lopez.

Els lectors de l'Estel es deuen estar interrogant a veure quin grup deu ésser aquest tan estrany, per què, fins ara tots els grups i partits a la dreta del Partit Popular, sense excepció, són espanyols, espanyolers i anticatalans; no duïen cap símbol català, sinó més aviat es penjen al coll la bandera espanyola. Tots els atacs racistes contra els africans fets a Catalunya són provocats per individus de nissaga espanyola, en llengua espanyola i anticatalans (Per cert, fa gràcia sentir els periodistes de TVE3 que, al igual que les agències espanyoles, parlen dels "caps rapats" catalans i de racisme a Catalunya; no s'atreveixen a parlar dels xarnegos ni dels espanyols racistes residents al Principat). Mentre la premsa es fa ressò del creixement dels grups racistes amb

símbols neonazis que insulten, apallissen i maten, En Lopez, en canvi, concentra la seva artilleria contra el perill de la "secta dels dos o tres", les accions dels quals són desconegudes. Tot això és una cosa misteriosa, realment.

Jo crec que puc explicar el misteri. En Lopez no diu el nom dels "dos o tres de la secta" per què aquestes persones són molt conegudes i pròximes. En Lopez només dóna una pista; es refereix als "lobbys", així en plural. Però, a Mallorca, només n'hi ha un de Lobby que dugui activitat política coneguda i és el "Lobby per a la Independència". El "pamflet" que editen (50 exemplars, segons En Lopez) es titula "Barco de Rejilla". I els "dos o tres" tenen un nom que coneixen la major part dels lectors de l'Estel: En Jaume Sastre i En Josep Palou. Quant al tercer home, no sé si En Lopez es vol referir a En Bartomeu Mestre. Tots tres homes són prou coneguts a Mallorca per la seva lluita en defensa dels drets nacionals de Catalunya. Es podrà estar d'acord o no amb el seu ideari polític, però el que és un absolut desvari és denominar-los feixistes o falangins. A Mallorca, tots sabem el que diuen i fan. Des de fa molts d'anys, denuncien la colonització espanyola i la seva lluita és una lluita pública contra l'opressió.

No hi ha dubte: En López sent una profunda ràbia contra En Sastre i En Palou. Al meu parer, aquesta ràbia no és per motius purament ideològics, sinó que ve de lluny i el seu origen es de confrontació personal. L'atac de ràbia recent - jo supos - és debut a les crítiques contra En Lopez Crespí aparegudes al "Barco de Rejilla"; no eren crítiques per a un debat ideològic, sinó denúncia de la manca d'ètica d'En López; se l'acusava gran "emmerdeur", etc.

En López, jo crec, no s'ha atrevit a donar els noms dels "dos o tres". De quina manera podia Estel fos el mostrador de les "RES GESTAE" d'En Lopez Crespí. De quina manera es pot defensar que En Palou i En Sastre siguin el niu de la Serp, si ambdós eren militants d'ERC? (Es més, En Palou va ésser elegit president

d'ERC-Balears i, com a tal, va participar a les eleccions del 95). De quina manera els pot carregar el sanbenet de exaltadors de la "puresa de la sang", quan aquest no és el seu discurs? I més encara si es sabut que entre els membres del "Lobby per a la Independència", figuraven persones d'origen i llinatges "forasters", com és el cas de N'Antoni Martiàñez?

En López Crespí ha comès un seguit de greus errors que l'han portat a un ideari que coincideix i s'integra amb el discurs espanyolista més ferotge, discurs que, en tot moment, intenta criminalitzar el nacionalisme català i que vol ignorar l'existència de l'opressió hispana. No es casualitat, doncs, que, per exemple, es doni aquesta concomitància entre En Lopez Crespí i En Joan Pla, l'amic d'En Tejero (Per cert, qui degué ésser el qui va passar la foto a l'Estel i dir que En Sastre i En Palou eren la Serp del nazifeixisme, si aquests dos homes havien estat significats col·laboradors de l'Estel durant anys? Sé de cert que En Sastre i En Palou abandonaren l'Estel per incompatibilitat amb En López. No suportaven - deien - que el 15.7.99, on es veu aquest personatge tan espanyol compartint taula amb col·laboradors de l'Estel?).

L'error d'En Lopez: A un personatge públic no se'l pot tractar com si fos un desconegut. Alhora que En Lopez començava la seva guerra particular contra "la secta dels dos o tres", al mateix Estel de l'1.7.99, a la secció de "LLIBRES BEN ARRIBATS", es reproduïa la portada del darrer llibre d'En Josep Palou, intitolat "El País, la quinta columna. L'anticatalanisme d'esquerreres", editat per Documenta Balear. A la contraportada, es podia llegir "...L'anticatalitat d'El País es distingeix pel seu maquiavel·lisme, però els lectors també hi podran trobar textos d'una virulència que no té res a envejar a la de l'ABC. Un llibre sense concessions, implacable, nascut per a la polèmica, amb noms i llinatges, il·lustracions i fotografies".

Decididament, En Miquel Lopez s'ha ficat en un atzucat i ho tindrà molt difícil per a sortir-s'en. Ω

La serp no és tal serp

ARTICLE DE RÈPLICA D'EN MIQUEL LÓPEZ CRESPI

En resposta a l'article de l'amic Joan Quetgles, jo m'atreveria a dir-li, que la pretesa serp esquizofrènia, no és tal serp, i que el Fons de Documentació Antifeixista existeix. És tracta de la recopilació que va fer un metge socialista a partir dels anys de la transició i que ara dissortadament ja no està entre nosaltres. La tal documentació recollia l'estadística de tota casta de grups i grupuscles ene-

mics de la democràcia i que s'inspiraven en les ideologies nazifeixistes de tothom conegudes. Al' hora de analitzar un determinat grup del moment, amb referències al racisme, la xenofòbia la intolerància i determinats atacs a la llibertat d'expressió, un no haguera sabut si tal grup havia d'ésser inclòs en aquestes llistes. Creiem que qui un dia publicava sota la signatura "d'El Quart Reich", deix-

ava el suposat lector fora de tot dubte. I si aquestes persones que un dia seguien el que es proclamava Quart Reich (al llibre "Freixura de Porc") i s'hi adhereixen encara, o bé és que juguen a fer bromes o en tot cas, si és que trepitgen un terreny seriós ells mateixos es classifiquen. Qualsevol diria que n'hi ha prou amb aquest document, en el seu dia imprès, publicat i venut a les llibreries, per a classificar el seu autor, i els qui de bon grat el segueixen, l'admiren i fins i tot, segons les nostres notícies, l'obeeixen. ¿Hem d'incloure aquesta espècie de mal manifest d'un centenar de

pàgines en el Fons de Documentació Antifeixista que jo vaig heretar del seu creador? A tal pregunta, estimat amic Quetgles, contesta amb tota sinceritat i no al·leguis ignorància cap als textos que t'estic indicant.

Una vegada més vull deixar clar, que som català, de cor i d'arrel, al manca per via materna. Som partidari de l'autodeterminació i de la independència dels Països Catalans. Fervent republicà, democràtic i antifeixista i que a les darreres eleccions vaig demanar públicament a tota la premsa de les Illes, el vot per un partit nacionalista. Ω

Visita la pàgina de L'ESTEL a Internet!
www.arrakis.es/~estel/

El símbol ~ s'aconsegueix pitjant la tecla ALT i els números 126 del teclat numèric (mantenint la tecla ALT pitjada durant el procés).

Us podeu subscriure per E-mail a estel@arrakis.es indicant les dades que figuren a la butlleta de subscripció. Les trobareu també a www.arrakis.es/~estel/

ERC demana informació pública sobre Ensenyament

Esquerra Republicana, davant la preocupació que genera tradicionalment l'inici del curs escolar, considera que els responsables polítics de l'àrea d'educació del Govern han d'aportar informació pública completa i detallada sobre els aspectes més problemàtics, entre els quals volem destacar els següents:

- Quants centres educatius,

públics i privats, han de començar el curs fent obres?

- Quants centres educatius pot assegurar la Conselleria d'Educació que actuen amb tots els papers en regla?

- Quants centres educatius hi ha en aquest moment tramitant permisos d'obres i d'activitat?

- Què tarden les tramitacions de les llicències d'obres i d'activitats?

- Qui s'encarrega de controlar que tots els permisos de la Conselleria d'Educació estiguin en regla?

- Quines inspeccions es fan abans i després de concedir subvencions a centres educatius privats?

- Quins controls té la Conselleria d'Educació sobre les activitats dels centres privats concertats? (la pregunta sembla

òbvia, però també la consideram interessant per delimitar responsabilitats).

- Quina és la corresponsabilitat del Conseller d'Educació en qualsevol activitat irregular subvencionada pel seu departament?

- Quines són les previsions pel que fa a dotació de les plantilles de professorat i de personal no docent dels centres? Se seguirà aplicant una fórmula

matemàtica de caràcter universal o bé es tindran en compte els centres que requereixen una atenció especial?

- Com es garantirà que els centres autoritzats a fer l'ensenyament en català disposin realment dels professionals adients?

- Quines mesures s'han previst per garantir la gratuïtat dels llibres de text? Ω

Coordinadora per l'abolició de la Monarquia

MANIFEST UNITARI

Com cada any, Mallorca rep la visita de la família reial espanyola, que ve a estiuejar a la nostra illa. Aviat començarà el degoteig de polítics, empresaris i altres personatges que vénen a despatxar, entrevistar-se o simplement exhibir-se amb els monarques. Des de la Coordinadora per l'Abolició de la Monarquia (CAM) volem recordar que aquesta institució fou proposada pel propi Franco en vistes a mantenir el règim i que, tal com deia ell, tot "quedara bien atado". Sortint de quaranta anys de dictadura feixista, el poble va haver d'elegir entre dues opcions igualment deficitàries des del punt de vista democràtic: la continuïtat de la dictadura o la democràcia vigilada de la monarquia. Per tant, consideram que la corona és una continuació de l'esperit franquista, sustentat pel recolzament militar i per l'oligarquia financera. Lluny de ser, com creu la gent, el garant únic i exclusiu de les llibertats, la monarquia és una demostració més dels greus déficits democràtics que sofreix l'estat espanyol. En el seu origen, aquesta institució pressuposa que el poder sobre els afers públics no prové del poble sinó de Déu, el qual designaria el monarca com al seu representant a la terra. Només aquest pretès caràcter diví justificaria que aquest càrrec passés de pares a fills, sense cap control per part del poble. Alhora, el rei també és el referent d'una fictícia "unidad española", que impossibilita que les nacionalitats oprimides que la integren exerceixin el seu dret a l'autodeterminació. Com a mallorquins ens ofèn que els empresaris de les Illes paguin el iot reial amb els doblers dels treballadors, a condició que vengui a reposar de la seva "àrdua tasca" a la nostra illa. Amb els diners despesos en iots i pompa reial valdria més fer inversions

profitoses per a la societat: biblioteques, habitatge social, foment de l'ocupació, etc. Tot i que la constitució espanyola reconeix la llibertat d'expressió com un dret fonamental dels individus, també consagra la figura del rei com a "inviolable i irresponsable". Això significa que el monarca no pot ser criticat i que, faci el què faci, no pot ser jutjat pels seus actes. És per això que demanam l'abolició de totes les monarquies i el respecte a la voluntat sobirana dels pobles.

ENTITATS ORGANITZADORES

ALTERNATIVA PER MALLORCA

Per als defensors d'una nació catalana independent, la monarquia és una rèmorra del passat. Defensem l'opressió dels catalans per part d'Espanya i ens nega el dret a decidir el nostre futur. Perquè volem la independència per al nostre poble, hem de cridar: Fora borbons, fora la monarquia!

ÀREA JOVE D'ESQUERRA UNIDA

La República és la forma de govern que va elegir el poble. Per l'estat federal republicà, per una major igualtat.

BLOC D'ESTUDIANTS INDEPENDENTISTES

Com a independentistes, estam totalment en contra del rei espanyol, eina i símbol de l'opressió de la nostra nació.

JOVENTUTS D'ESQUERRA REPUBLICANA

Ni Palma és cap ducat... ni

mai cap hereu de Felip V serà el nostre rei. Treballam per construir la República Federal dels Països Catalans, independent i sobirana, inscrita en una Unió Europea sensible a la identitat nacional del poble que la integren.

JOVES COMUNISTES DE LES ILLES

Els Joves comunistes de les Illes consideram que democràcia i monarquia són conceptes totalment incompatibles. Per això, defensem la democràcia i demanam una república federal.

MAULETS

Ni decrets de Nova Planta, ni constitucions espanyoles i franceses, ni monarquies no podran aturar la lluita del poble català per la llibertat.

REVOLTA

No podem admetre una monarquia, ni el poder que hom li dona al rei com a cap de les forces armades i garantia de la unitat de la pàtria. Per tant, cal una reforma de la constitució i un referèndum a fi que la forma d'estat pugui ser la República.

UNIVERSITARIS COMUNISTES DE LES ILLES

Des de la modernitat i el triomf de la democràcia com a sistema de vida que dona llibertat a l'ésser humà, tota monarquia és innecessària, fins i tot parasitària. Per tant, demanam la institució d'una república federal plurinacional. Que pel segle XXI les institucions premodernes i predemocràtiques quedin en el passat! Ω

CANT DE LA INDEPENDÈNCIA

En veure despuntar
el màxim lluminar
damunt de la consciència,
perquè no hi ha demà
l'Estel ens fa cridar:
Volem la Independència!

Arriben els dofins
solcant antics camins
de blava transparència;
pel més profund del mar
pregonen a l'atzar:
Volem la Independència!

Les eugues i els cavalls
que corren per les valls
en pròdiga llicència,
enllà de tot perill
proclamen d'un renill:
Volem la Independència!

Els àngels que hi ha al cel,
sentint pujar l'anhel,
l'acullen amb clemència;
i fent sonar timbals
afirmen solemniais:
Volem la Independència!

I esclata l'Univers
amb llum a cada vers
en recollir l'herència;
i els astres bategant
l'escampen tot cantant:
Volem la Independència!

JORDI BILBENY

20è Aplec Patriòtic al Pi de les Tres Branques
Tercer diumenge de juliol de 1999

RETOLACIÓ PER ORDINADOR

Joan Carles I, 36 - Tlf./Fax 971 537 220 MURO
Via Suissa - Tlf. 971 850 526 CAN PICAFORT

Diputats

LLUÍS RAJADELL

La comarca del Matarranya té des del passat dia 16 de juliol tres diputats provincials, una xifra molt superior a la de l'anterior Diputació Provincial de Terol, on només un escó pertanyia a un alcalde matarranyenc, Àngel Meseguer, de Massalió.

La constitució de la corporació provincial va comportar que, a més de Meseguer, diputat del PP, ocuparen escons l'alcalde de Beseit, José Serret, també "popular", i el regidor de Vall-de-roures pel PAR Carlos Fontanet, un dels diputats més joves de la institució.

Els vint-i-cinc diputats provincials van jurar els seus càrrecs al saló de plens de la Diputació, que es va quedar molt menut per a la gentada que va assistir a l'acte. Hi havia familiars dels elegits, polítics de tots els colors, curiosos i periodistes. Fee molta calor i la suor corria pels fronts, en uns casos per la calorina, en altres pels nervis i, en la majoria, per les dos coses.

Fins als diputats més experimentats estaven nerviosos a l'hora de prendre possessió de seu escó. Un dels mes veterans, que a més ocuparà un important càrrec a la nova Corporació, no podia evitar que les mans li tremolaren com una fulla a l'hora d'introduir la papereta del seu candidat per la Presidència a l'urna que li apropiava un funcionari.

Abans d'arribar a este moment havia hagut baralles i polèmiques a tots els partits per triar els noms dels polítics que havien d'ocupar els codiciats escons. Cal aclarir tot el protagonisme correspon a les "cúpules" dels partits i on els regidors i alcaldes de cada partit tenen molt poca cosa a dir.

Com a president de la nova Diputació va resultar elegit l'aragonesista Miguel Ferrer, que va fer al seu discurs d'investidura una declaració d'intencions on la redefinició de les competències de la institució va ser protagonista. Va anunciar la seua voluntat de trasvassar funcions a la Diputació General d'Aragó per un costat i, per l'altre, a les comarques, unes institucions que continuen aletargades després de l'aprovació del mapa de delimitació de cada una d'elles.

Si les manifestacions del dia de l'investidura es plasmen en realitats, serà l'hora de que els diputats del Matarranya demostraran la seua voluntat comarcalitzadora per a que les comarques, i entre elles la del Matarranya, no es quede en una taca de color en un mapa i començen a tindre continguts tangibles. Mentre este moment arribe, la Diputació seguirà estant una especie de "mare" omnipotent dispensadora de favors per als diminuts pobles de la província. Ω

Organització de l'exèrcit Català. 1924

Convençuts com estem que solament usant la violència pot obtenir-se la llibertat de Catalunya, hem cregut convenient exposar el pensament que ha de presidir l'organització per a obtenir-la. El primer que cal és organitzar l'Exèrcit català o potser, millor dit, les forces combatents de Catalunya adaptant la seva organització i la seva tàctica a les condicions que prevalen a Catalunya, el seu esperit, la seva psicologia especial, estat d'opinió, mitjans de què pot disposar-se, etc. Els plans de campanya han de respondre, doncs, a la realitat i no a la fantasia, pels perjudicis que podria causar el seu fracàs en l'esperit de combat i resistència del nostre poble. L'organització, doncs, ha de tenir un sentit essencialment pràctic donant a la part moral la gran importància que li correspon. Tots els arguments que puguin esgrimir-se quant a la manca del sentiment netament separatista de Catalunya o que sols el senten una petita minoria; tots els criteris que poden sostenir-se respecte a la manca de combativitat dels catalans o del seu esperit de sacrifici, no poden tenir cap importància des del punt de vista de la nostra organització. No podríem negar que potser alguns d'aquests arguments són certs pel que fa al conjunt, tenint en compte els dos segles de dominació i manca de llibertat, i a la influència de la gran i petita burgesia, que guarda els seus interessos amb la gelosia del qui ha construït quelcom que li ha costat moltes suors i que vol conservar amb tranquil·litat i li fa témer les revoltes i trastorns polítics i socials. Però en el nostre cas no pot tenir-se en compte aquest estat d'opinió pel motiu que les nostres forces combatents han de ser formades per voluntaris, plens d'amor a la pàtria i disposats al sacrifici per la seva llibertat.

En primer lloc, examinem, encara que sigui lleugerament, la classe de lluita que cal posar en pràctica.

Tres són les maneres de combat que poden adoptar-se.

Les guerrilles. Aquest sistema té com a característiques: defugir el combat, guanyar temps, simular atacs, causar alarma a l'enemic, fer-li baixes en passar per punts determinats, mantenir-lo en continua alerta i aprofitar els descuits o excessiva confiança d'alguna columna per a causar-li mals greus.

Devem sospesar bé aquest sistema des del punt de vista militar i polític i sobretot dels avantatges o inconvenients que en poden resultar per a Catalunya des del punt de vista internacional, tenint en compte la situació del món i les relacions que existeixen entre les grans potències, com a conseqüència del trasbals

de la guerra. Permetria la S.D.N.* que aquesta guerra se sostingués el temps que, forçosament hauria de durar? Els interessos respecte d'Espanya són els mateixos els d'Anglaterra que els de França? En una paraula: podria Anglaterra veure amb bons ulls que es formés la República Catalana que, indubtablement, podria agradar a França?

A part l'aspecte general del problema, hi ha la qüestió de les Illes Balears, sobre la qual no hi podria haver de cap manera una intel·ligència entre els dos Països. Aquell que tingués a les seves mans la plaça forta de Maó -que és la posició estratègica més important de la Mediterrània occidental- seria qui dominaria aquesta zona. Si es tractés d'Anglaterra, amb una esquadra de submarins i contratorpillers i unes bases d'avions, podria tallar brutalment la comunicació de França amb les seves colònies africanes. Si, en canvi, fos França la que ocupés aquella plaça, amb les seves bases a Toló i Bizerta, no podria passar per la Mediterrània cap vaixell sense el seu beneplàcit. (Cal no perdre de vista, però, que des d'aleshores la tècnica i la potència dels submarins, junt amb els avenços en l'aviació de guerra, han tingut un gran desenrotllament).

Establerta la República Catalana aliada de França que podria disposar de la base de Maó, es trobaria impossibilitada Anglaterra d'acudir per la via de la Mediterrània, en ajut de les seves colònies. Tenint en compte aquest aspecte internacional, hem de rebutjar la guerra de guerrilles per la durada que pogués tenir, cas en el qual probablement donaria lloc a una intervenció d'Anglaterra interessada a destruir qualsevol focus de pertorbació en les rutes del seu Imperi. Indirectament, això podria significar un ajut incondicional a l'Estat espanyol i una pressió damunt de França per a fer-la desistir d'ajudar-nos, com així succeí amb la República renana.

D'altra part, una guerra llarga dona lloc a que sorgeix un estat morbós i d'indisciplina, ultra que des del punt de vista militar, tota guerra basada en cedir terreny a l'enemic i tan sols de tant en tant plantar-li cara durant algunes hores, acaba per ésser un fracàs.

Alçaments dins de les poblacions. Una altra classe de guerra és l'alçament dins de les grans ciutats industrials. D'aquesta poc se n'ha de parlar; és més apropiada per a l'element obrer i revolucionari. Encara que fos iniciada per l'element patriota, al cap de poc temps, si no coincidís amb un alçament al camp, els revolucionaris i els obrers s'apropriarien de la direcció o bé obrarien pel seu propi compte. El més segur

seria que, al cap de poc, els elements conservadors s'allunyessin del moviment patriòtic, el miresin amb recel i per fi, de manera ostensible o indirectament, donessin el seu ajut als contraris.

La guerra que cal fer. És la de Catalunya contra l'Estat opressor, recollint i reunint tots els recursos, tots els elements que voluntàriament o forçosa s'acoblin per a combatre i vèncer-lo d'acord amb els punts següents:

1er. Organització d'un petit exèrcit de combatents voluntaris.

2on. Acoblament dels elements auxiliars necessaris, com són: servei sanitari militar; servei civil; transports; policia militar; informació.

3er. Establiment d'una política de guerra, que tindria la missió següent: intervenció en la política internacional; organització de la propaganda separatista a Catalunya i arreu; formació d'un reglament provisional per a establir el Govern de Catalunya en cada població compresa en la zona reconquistada; organització d'un servei especial de policia i vigilància per veïns de les poblacions reconquistades.

4rt. Organització de la recaptació, punt essencial per al millor èxit de l'organització de les forces combatents.

El pressupost de guerra: els efectius. Amb tot el que acabem de dir, el primer que cal plantejar-se és el què costaria l'organització dels voluntaris i quin fóra l'efectiu indispensable per a posar a la pràctica els nostres plans.

Entenc que els efectius inicials han de xifrar-se en cinc mil homes amb tots els elements auxiliars necessaris, que faria pujar la força inicial a sis mil homes. El material per a posar en peu de combat aquesta força seria:

Pessetes

4.500 fusells a pessetes	
125.00 cada un, amb els cartutxos corresponents	800.000,00
500 fusells-metralladors a pessetes	
500,00 c/u	250.000,00
100 metralladores Hotchkins a pessetes	
1,200 c/u i accessoris	200.000,00
Municions	3.000.000,00
Canons de 37 mm. i municions	750.000,00
Cavalls, transports, ultra el que fos requisitat	350.000,00
Forns de campanya, conserves, farines, farratges, etc., etc	500.000,00
Material de comunicacions	100.000,00

Mobilització i concentració	1.600.000,00
Sanitat militar	200.000,00
Material de comunicacions	100.000,00
Mobilització i concentració	1.600.000,00
Sanitat militar	200.000,00
Política de guerra	250.000,00
Total previst	8.000.000,00

Caldria preveure el muntatge d'una fàbrica de fusells i metralladores per a una producció de 1.500 fusells al mes i el muntatge de la fabricació de municions i bombes de mà per un pressupost de 300.000 pessetes per a cada servei.

Govern de Catalunya. De res no serviria anar a l'organització d'una força combatent, si no hi hagués darrera un organisme superior de govern que gaudís d'una autoritat damunt de tots els organismes encarregats de conduir la lluita, així com dels que caldria que tinguessin cura d'organitzar la vida civil.

D'aquest organisme superior han de formar part: el cap suprem de l'Exèrcit; el cap de la política internacional; el de la política interior; el cap encarregat de la recaptació de cabals; el de relacions amb les organitzacions catalanes d'Amèrica.

Entenc que aquest organisme de govern hauria de residir a París, a reserva que algun dels seus membres, com els caps de la política interior i recaptació de cabals, residissin a Catalunya, els quals formaran el directori de Barcelona, amb els auxiliars que fossin necessaris.

Crec, per altra part, necessari que les entitats d'Amèrica nomenin entre elles un Directori central al qual haurà d'adreçar-se el Govern de Catalunya a fi d'intensificar i recollir tots els elements necessaris per ajudar al triomf de la nostra causa i sobretot per consultar-los en tots els moments difícils, ja que han demostrat en ocasions diverses la seva gran vàlua, el seu criteri i la seva imparcialitat en els seus consells, en fi, la seva abnegació i esperit de sacrifici.

Creiem que per a demostrar el nostre agraïment i la importància que té per a nosaltres el seu criteri, un membre del Directori americà hauria de formar part del Govern de Catalunya. Ω

Francesc MACIÀ
Bàndol (Var), Vil·la Les Pins,
3 de setembre del 1924.

"Macià, la seva actuació a l'estranger", Josep Carner-Ribalta i notes de Ramon Fabregat. Edicions Catalanes de Mèxic, Autors Associats. Mèxic DF. 1952, pp.141-146.

Calen Armes

DANIEL CARDONA.

Tenim gent disposada i tenim homes ensinistrats; tenim voluntats decidides i comptem amb la simpatia de tots els catalans que no són fills de mala mare. Ens manca armament i cal que donguem mitjans de lluita als que ofrenen llur vida per la llibertat.

Penseu tots els que voldríeu veure la llibertat reconquerida, tots els que temeu no poder veure-la assolida, que depèn de vosaltres el que la veieu, la viviu i en gaudiu. Un arma i municions per a un ens costa dues-centes pessetes. Si no sou uns farsants o uns vius i de sentiu el que dieu, ens les dareu aquestes dues-centes pessetes i si sou homes acabats fins per mitja dotzena i tot d'armes. Quan un català vol una cosa fa els sacrificis necessaris. Si heu volgut una bicicleta no heu parat fins a tenir els cabals per a comprar-la. Si us ha fet il·lusió ésser propietaris, heu sabut reunir el cost d'un terreny o d'una casa. Si us ha fet goig una botiga heu sabut estalviar per a posseir-la doncs bé, si és veritat que desitgeu fornir la llibertat nostrada, no trobareu tan minsa quantitat? Recolliu-la i doneu-nos-la immediatament. Si no ho feu així, us direm que gallegeu molt però que el vostre patriotisme no val dues unces i mitja.

En escriure això ens adreçem als que ja homes fets no poden suportar les fadigues del camp. Als que tenen força i joventut encara els demanen, si els tenen, els vuit-cents rals i la seva prestació personal.

PER COMENÇAR: PER TRES MIL HOMES NECESITEM TRES-CENTS MIL DUROS. CATALÀ: JASAPS EL TEU DEURE(1 bis) Ω

Via fora, catalans!

Ara és l'hora, catalans!

Dos segles d'esclavatge, d'humiliació i d'oprobri, no han pogut matar la veu de la nostra ànima. Ens han pogut sotmetre els nostres cossos per la força de les armes i arrabassar-nos així les nostres llibertats. Ens han pogut fer baixar el cap sota el seu jou i fins treballar per a l'opressor, però no hem oblidat mai la veu interior de la nostra rebel·lió ni de fer sentir-la als altres com a protesta i invocació del nostre dret.

Es aquesta mateixa veu que esdevé avui el nostre crit de llibertat. És aquesta mateixa veu que esdevé el nostre imperatiu nacional, l'imperatiu de la nostra raça que ens crida: "A les armes, a les armes! Heu perdut el vostre sentiment de catalans? Heu oblidat ja que sou homes? En comptes d'ardit jovent hauríem engendrat un poble de covards? En comptes de cavallers orgullosos d'ells mateixos, heu esdevingut un ramat de pàries? No teníem una senyera immaculada? No posseïm una llengua característica i ben nostra? No teníem les nostres festes, els nostres costums i tradicions seculars? No teníem una gloriosa història? No posseïm una cultura i un avenç social que era, amb els seus gremis obrers i d'ensenyament, un exemple per al món? No teníem una consciència i una voluntat rebels? On és, doncs, tot això? Només ens resta la llengua i encara arrencada grollerament dels llavis del nostres fills a l'escola i gairebé arrencada per vergonya, fins dels nostres llavis. Tota la resta, per noble i sagrat que fos, ha estat proscrit i ben sovint trepitjat per governants, dictadors i reis que corrompen tot el que toquen perquè estan habituats a arrossegar-se pel fang del vici, del crim i de les coses més infectes i repugnants.

I reconquerir un patrimoni, no val una vida?

A les armes, catalans! Darrera nostre hi tenim una generació que ens mira i vetlla per nosaltres; i davant, una generació que ens espera!

Catalans! No podeu imaginar-vos amb quina alegria més pura us adreço avui aquesta crida. Us havia parlat fins ara amb tanta angoixa i tristesa! Era el

fruit de les amargors de l'exili. Era el fruit de la comprovació de les febleses, defeccions i fallides de tants catalans que han refusat servir Catalunya. Era el sofriment que sentia a la meua ànima de tants germans que sofreixen a les presons d'Espanya. Era el dubte que de vegades m'obsessionava que ja no podria, a la meua edat, veure de nou Catalunya i la seva llibertat.

Avui, però, en passar la frontera i veient-la de nou en l'exaltació natural que produeix el retorn a la pàtria i dins la calma i la grandesa d'esperit que produeix aquest retorn quan és per oferir-li el sacrifici de la vida, l'he vist tan bella, tan rica, tan puixant i tan eterna, que m'he sentit tranquil·litzat en la meua fe que Catalunya no morirà mai i que vencerà els seus enemics.

És amb aquesta fe i amb aquesta gran joia que us crido al meu costat per prendre les armes per la llibertat de Catalunya. Ha d'ésser un dia de festa per a nosaltres, aquest recomençament de la nostra història nacional antigament tan clara, tan austera, tan gloriosa, però des de fa dos-cents anys enfonsada dins d'una altra història carregada d'una grandesa inútil i ennegrida per la fumera roja de sang, de tantes fogueres excels per la Inquisició i encara no apagada del tot. Per a nosaltres avui, catalans, en vida i en mort, Catalunya serà de nou Catalunya!

Contra la monarquia i contra aquest rei opressor que, encara no fa gaire temps, ens recordava que era el descendent de Felip V, de terrible memòria, que està en deute de sang amb nosaltres.

Contra la dictadura militar, la més repugnant de totes les dictadures per la seva mateixa concepció, que ens ha ofès íntimament amb la profanació de les nostres coses més sagrades.

Contra la guerra del Marroc, aquesta guerra tan injusta i tan tràgica que persisteix, encara que sigui negada pels comunicats oficials.

Contra la injustícia social i els privilegis de classe.

Per la llibertat de Catalunya i el dret a governar-nos nosaltres mateixos, conscients de la nostra personalitat i de la

nostra voluntat ferma i definida, convençuts que Catalunya és capaç de governar-se a si mateixa i posseïx prou recursos econòmics per viure lliurement.

Per la cultura dels catalans, la restauració de les seves corporacions dissoltes i la creació de noves institucions que afavoreixin els infants, així com les de caràcter tècnic per als obrers, comerciants i industrials.

Per la dignitat i millorament de vida del proletariat, mitjançant reformes socials i la llei de protecció del treball i dels obrers, el que significa la garantia per al progrés i millora, partint del mínim assignat a la convenció de Berna.

Per la llibertat de tots els empresonats per delictes polítics i socials, i la llibertat dels nostres companys separatistes que, d'una manera tan heroica, han patit i pateixen, encara, per Catalunya.

Per la implantació de la República Catalana Independent.

Via fora, catalans!

Us crido amb el mateix crit històric que ens recorda les nostres antigues victòries nacionals, car és en aquest moment que voldria fer desaparèixer la meua persona per tal que reconeguésiu en la meua veu, la veu de la vostra raça, i en la meua gesta, la gesta d'aquells que ens han precedit en la Història. És ben encoratjador de sentir-se, en aquests moments supremes, per damunt de la nostra voluntat, l'hereu i l'instrument d'aquells herois que saberen posar tan alt, en terra i en el mar, el nom gloriós de Catalunya.

Que la nostra senyera de les quatre barres onegi en el vent de la nostra immortalitat! En aixecar-la de nou al cel de Catalunya, deixeu-me hissant una altra senyera invisible perquè onegi per damunt d'aquells que lluiten per un noble ideal.

La nostra afirmació d'ésser catalans, no significa que ens volem separar de l'afirmació que també som humans. L'estel solitari de la nostra bandera no vol pas significar que ens volem aïllar dels altres que, com nosaltres mateixos, sofreixen una opressió semblant. La nostra bandera no ens separa de ningú que tingui un esperit lliure, i en els seus plecs no s'amaga cap idea d'imperia-

lisme ni de conquesta. La nostra aspiració és entrar, una vegada lliure, en el concert dels pobles civilitzats per treballar, amb el nostre jove esforç, per un ideal de pau internacional, per la llibertat de tots els homes i de tots els pobles i per la justícia. I és aquesta aspiració que ens ha fet aliar amb els separatistes d'Euskadi i de Galícia i ens pot fer aliar, demà, lliurement i cordialment amb les altres petites nacionalitats d'Espanya.

Quan nosaltres afirmem que deslliurarem Catalunya, no ho diem pas amb un esperit d'odi contra vosaltres, espanyols, com ho han fet córrer els governs d'Espanya. Tot el nostre odi s'aixeca contra aquesta Espanya oficial monàrquica, avui dictatorial, sota el règim de la qual vosaltres mateixos heu esdevingut uns esclaus, sobretot vosaltres, obrers, tant com nosaltres mateixos. Us hem vist sotmesos al mateix jou, encadenats al treball i patint pel dur treball, en la vostra terra àrida. I us hauríem estès més d'una vegada els nostres braços, si els haguéssim tingut lliures. És el que esperem fer un dia si aquest és el vostre desig. La nostra unió oficial d'avui, feta per la força [unió que és la causa de la misèria i de la inquietud de tots], feta demà pels lligams de la llibertat i de la fraternitat, serà plena d'eficàcia i plena de possibilitats materials i morals insospitades.

Heus ací, doncs, l'esperit de la nostra revolució.

Via fora, catalans!

Lluitem per aquesta terra immortal que es Catalunya i no podem ésser vençuts!

Què seria d'una joventut sense rebel·lia? Què seria d'una vida sense dignitat?

Vius o morts, per Catalunya i la seva ànima immortal!

A les armes, catalans!

En nom del Consell provisional de la República Catalana. Ω

Francesc Macià

"Macià, la seva actuació a l'estranger" Josep Carner-Ribalta i notes de Ramon Fabregat. Edicions Catalanes de Mèxic, Autors Associats. Mèxic DF. 1952,

A les nacions lliures del món, salut!

És Catalunya la que avui us saludam, nacions lliure del món, en el moment d'aixecar-se en armes en defensa del seu dret imprescriptible de governar-se ella mateixa.

Assistits per aquest dret i ajudats per un exèrcit de braus voluntaris catalans, així com per l'heroica Legió de Voluntaris Italians per la Llibertat dels Pobles, acabem de proclamar la nostra independència nacional i us demanem el vostre ajut, encara que sigui moral, pregant-vos que vulgueu reconèixer Catalunya com a nació lliure.

La raça catalana, la seva llengua, els seus costums, les seves tradicions, el seu temperament i el seu caràcter, són profundament diferents i, en molts aspectes, oposats als d'Espanya. No volem adduir altra prova que l'absència de compenetració que ha existit sempre entre els catalans i els governs espanyols, font principal de les inquietuds i la discòrdia que no han deixat sempre de manifestar-se, fins al punt d'haver d'ésser reprimides a la força.

Històricament, Catalunya ha estat de tot temps diferent de la resta de la Península Ibèrica. La Història de l'E-

dat Mitjana brilla encara per l'esplendor de la gloriosa i independent Confederació catalano-aragonesa, una de les més democràtiques pel seu codi marítim anomenat Consolat de Mar i la que instaurà el primer Parlament a Europa. Esperit democràtic que no ha perdut mai, ni amb la seva aproximació amb Espanya després del malfurat casament del rei Ferran d'Aragó i Catalunya, amb la reina Isabel de Castella, ni per la persistent política d'absorció realitzada per Castella, que provocà, el 1640, la Guerra de Separació, ni a conseqüència de les sagnants repressions de Felip V, que culminen amb l'assalt històric del 1714, el qual tingué com a conseqüència la pèrdua de les nostres llibertats. En contrast amb la d'Espanya, plena d'un esperit imperialista i reaccionari, la Història de Catalunya es caracteritza pel seu esperit liberal. Cal tenir en compte que si, abans, Catalunya transformava els seus reis en veritables presidents de república, encoratjà, més tard, els pagesos de remença a enderrocar els drets feudals i abusius dels senyors, esdevenint aquests camperols, els veritables precursors de les revoltes socials.

Geogràficament, Catalunya presenta una unitat ben definida a la Península Ibèrica. Està constituïda per les províncies de Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona. Per una llengua de les províncies aragoneses. Per una altra més extensa de l'antic reialme de València i per l'arxipèlag de Mallorca, que forma la Catalunya insular.

Ultra aquestes raons històriques, ètniques i geogràfiques sobre les quals es recolza el nostre dret d'ésser, existeix la nostra voluntat de voler esdevenir independents i lliures, forta de la convicció que tenim de ser capaços de governar-nos nosaltres mateixos i coneixedors dels mitjans que posseïx Catalunya per viure plenament en tots els aspectes, gaudint de la seva llibertat nacional. La nostra dignitat d'homes, tanmateix, no consent que haguem de viure ni un sol dia més sota el règim d'ocupació moral i material de Catalunya per l'Estat espanyol, una ocupació que prohibeix l'ús oficial i gairebé privat de la nostra antiga llengua catalana, que destrueix totes les nostres institucions de cultura, que ataca salvatgement les nostres festes populars, que viola els nostres domicilis i la nostra correspondència privada, que ens nega el dret d'associació i el de

la lliure expressió de pensament, que empresona els catalans en massa i els tortura bàrbarament i els deporta fora del país pel sol delictes de declarar-se catalans, que pretén imposar-nos per la força el règim d'una monarquia detestable, que ens oprimeix sota una dictadura militar abominable i que ben sovint, com per la campanya del Marroc, ens arrabassa la nostra joventut darrera d'aventures quimèriques de colonització i de conquesta.

Volem Catalunya per als catalans!

Volem una cultura moderna per als nostres infants, per als nostres obrers i per a les nostres escoles superiors.

Volem el màxim de millorament per al nostre proletariat.

Volem administrar nosaltres mateixos les nostres riqueses nacionals, en una República Catalana independent.

Que sàpiga tot el món que no estem animats d'un esperit d'odi contra la resta de la Península Ibèrica, ni tampoc per un esperit d'imperialisme i de conquesta. Ens considerarem sortosos, una vegada lliures, d'ajudar els altres pobles d'Espanya que pateixen sota el mateix règim de reacció, per tal que ells també n'esdevinguessin. Volem trencar les cadenes que ens endogalen amb ells per la

força i reemplaçar-les pels lligams lliures i fraternals que ens permetin de treballar junts per la pau internacional. Car és per aquesta pau internacional per la que, en darrera anàlisi, ens aixequem en armes. I és a vosaltres, pobles lliures de tot el món, a qui adreçem, els primers, la salutació i el nostre crit d'angoixa, demanant-vos de reconèixer el nostre dret d'esdevenir lliures. Ho fem amb l'esperança i la fe en la llibertat i la justícia, aquest principi fonamental de Dret internacional per la cooperació, no forçada, sinó lliure i cordial de tots els pobles i per la igualtat civil, contra tot privilegi i tot tirania. Tenim el convenciment que no serà assegurada la pau d'Europa mentre la força dels exèrcits sostingui exclusivament l'imperialisme i no siguin assegurats els drets de les nacions petites a disposar lliurement d'elles mateixes

Pel dret dels pobles i dels homes!

Per la pau internacional!

Salut! Ω

Francesc Macià.

"Macià, la seva actuació a l'estranger" Josep Carner-Ribalta i notes de Ramon Fabregat. Edicions Catalanes de Mèxic, Autors Associats. Mèxic DF. 1952.

Les presons, la funció pública i Maastricht

Aquest estiu s'està caracteritzant per un potent moviment dels funcionaris de presons que exigeixen un increment de salaris i de plantilles. Lo que es va iniciar amb una assemblea de funcionaris de la nova presó de Huelva ha resultat en una vaga que s'ha estès com una taca d'oli i ha donat lloc a la constitució de la Plataforma de Sindicats de Presons i Plantilla, a la que s'han sumat UGT, CCOO, ACAIP, CSIF i USO. Els funcionaris de presons reclamen la creació de dos mil llocs de treball i un augment de salari de 40 a 60.000pts/mes.

Els funcionaris de les principals presons espanyoles varen tallar les carreteres amb barricades. El Ministeri d'Interior va citar als sindicats tot duna... per oferir-los un plus de tres mil pessetes/mes a canvi de mesures de mobilitat i de reduir l'absentisme.

La resposta a la provocació del Ministeri no es va fer esperar i, acte seguit, es varen tornar a aixecar barricades tallant les carreteres en pràcticament totes les presons. La secretaria de estat de Interior acusa als funcionaris de "abandonar el lloc de treball", de realitzar mobilitzacions "il·legals i salvatges" i de "depreciar els drets més elementals del reclusos" - cal veure el que es preocupa aquest bon home per els drets dels reclusos- i donar ordre a la policia nacional de carregar brutalment contra els funcionaris. Les protestes continuen...

No només a les presons

En els serveis territorials de la Conselleria d'hisenda de la Generalitat Valenciana, els funcionaris atenen al públic amb una camiseta en la que es pot llegir: "som pocs per resoldre els seus problemes".

Any rera any, tots els funcionaris venen sofrint les mateixes agressions: congelació salarial, pèrdua del seus llocs de treball, i tot ha de ser acceptat en nom de la "disciplina

pressupostaria de Maastricht, en nom d'aquest succedània de moneda que només és moneda en relació amb el dòlar, amb respecte al qual ha perdut ja un 12% del seu valor.

Els empleats públics, de qualsevol Administració, no volen sacrificar els seus drets, veure com es desmantellen i privatitzen els serveis que presten al ciutadà.

No podem sacrificar tot a l'euro

Lo urgent, per tots, es recuperar el poder adquisitiu perdut. Lo urgent es recuperar els serveis privatitzats. Lo urgent és conquistar el dret a la negociació, que es retiri l'Estatut bàsic de la Funció Pública. No es pot sacrificar tot en una moneda que és un instrument dels especuladors i de les multinacionals que persegueixen desmantellar els serveis públics per apropiari-se els sectors rentables.

Un capitalisme despietat

La nostra Europa, la dels treballadors, és la que lluita pels pobles lliures, per la emancipació del treball assalariat. Pobles lliures són pobles sobirans, desembarassats del poder despòtic del Fons Monetari Internacional i del Banc Mundial.

La defensa de les conquestes socials i de la propietat social és el moviment pràctic avui en dia del treball assalariat per la seva emancipació per suprimir un règim de misèria i malgastament, de destrucció de forces productives ofegades per la especulació i el parasitisme.

Les bosses de tot el món progressen, cada any, d'un 20% a un 25%, mentre es destrueix la producció, es desmantella una bona part de la indústria i es prohibeix la producció agrícola. L'economia especulativa és una economia amb deutes, una economia fictícia, de capitals improductius que per realitzar el benefici necessita destruir la producció i reduir el consum. La tendèn-

cia convertida en dominant és la de la realització del benefici en el terreny de la especulació que du a la destrucció de les bases de vida i treball de la majoria.

La proporció entre economia real i economia fictícia es de 1 a 99. La economia de la droga, de les armes, de la economia dominada per l'especulació i per tant mafiosa, s'ha convertit en l'aspecte dominant de la economia mundial.

Proclamada oficialment la vigència del Tractat de Maastricht pels estats respectius, els capitalistes i especuladors, amos i senyors de les institucions de la UE, s'empenyen en imposar el dictat del Fons Monetari Internacional als pobles d'Europa i això des d'una Cort despòtica que trepitja la democràcia i la sobirania dels pobles. La despòtica raó dels especuladors, de les màfies, formen un cos en les decisions de Brussel·les, on els buròcrates són els cabdills de la contra reforma per la divisió i l'enfrontament dels pobles d'Europa. Les seves decisions desorganitzen la producció, redueixen el consum, duen l'activitat econòmica a la bancarrota, les terres d'Europa queden ermes i a la seva joventut se li nega un futur digne de treball, justícia social i pau.

Des de Brussel·les es prenen, de forma despòtica, les decisions d'Europa, la responsable de l'atur crònic, el fracàs educatiu, la pobresa creixent, de la decadència urbana i rural.

Siguin del color polític que siguin, els homes d'Estat de la Europa de Maastricht destrueixen els serveis públics, fomenten la especulació, tracten de destruir les conquestes socials i les lleis que protegeixen als treballadors. No hi ha sector de la producció que no es vegi copejat pels "ajustaments" de Brussel·les, imposant el parasitisme i la especulació inclòs en els processos productius. Ω

Pere Felip

Els fons submarí a la Badia d'Alcúdia

Fa dos ans que els Germans Florit-Capó de Muro regenten el Centre de Submarinisme Esportiu Scuba Can Picafort. Tenen una dotzena d'empleats i un barco des d'on practiquen el submarinisme, va sortides cap a Cap de Pinar amb els seus clients per contemplar el fons marí, fan curssets per ensenyar a anar pel fons de la mar, etc.

-Com està el fons marí a la Badia d'Alcúdia, li demanem a n'En Pep Florit.

-La gent pesca massa i ja no se veuen peixos. Els pescadors tiren les seves xerxes a 5 metres de la costa i ho arrassen tot. Els aficionats amb les seves pistoles, maten tot allò que se mou.

-Quina solució hi veus?

-Tenc moltes esperances que el nou Govern balear hi prengui messions. Pel turisme seria meravellós que se fes un parc natural subaquàtic com el ce Cabrera. Allà, com que està protegit, els anfosos arriben als 30 quilos o més. Son uns animals molt ximplers que si no els maten viuen molts d'anys. Per aquí no els deixen passar de tres quilos, i els altres peixos també, de petits ja els maten. Vull convidar als nous membres el Govern balear a fer un viatge subaquàtic perquè vegin el desastre. Que em telefonin al 971 852 320 i ens posarem d'acord. Entre tots hem de preservar les Illes i la seva mar.

-I de brutor que n'hi ha molta al fons marí?

-Els iots i les barques tiren molta brutor. Se veuen plàstics, motos... fins i hi ha un camió devers cap de Pinar. Ω

Mateu Joan i Florit

Som catalans i catalanes, independència

L'11 de Setembre, Diada Nacional dels Països Catalans, es commemora la caiguda de Barcelona a mans de les tropes castellanes, comandades per Felip V. Pocs mesos després caigué Mallorca. Aquest acte significa la derrota de la Nació Catalana i la seva ocupació militar per part de Castella que, a través dels Decrets de Nova Planta, aboleix la nostra sobirania i assimila el nostre territori a les lleis castellanes.

285 anys més tard, seguim ocupats però no vençuts. I això malgrat que la Nació Catalana és objecte d'agressions constants per part de l'Estat, agressions que afecten el nostre futur des del punt de vista cultural (obligatorietat de l'ús de l'espanyol, foment del secessionisme lingüístic i prohibicions legals a la normalització del català), social (discriminació en serveis bàsics com sanitat, educació, seguretat social), econòmic (depredació fiscal i foment del monocultiu turístic) i polític (esquarterament de la nostra nació entre dos Estats i tres comunitats autònomes, sistema que substreu tota sobirania a la Nació Catalana).

La situació s'ha agreujat durant els darrers anys, com a conseqüència de la consolidació del règim constitucional borbònic del 1978, continuïtat del règim franquista, que nega el dret d'autodeterminació dels pobles, prohibeix expressament la reagrupació de les nacionalitats oprimides mitjançant la federació entre "comunitats autònomes", discrimina la llengua catalana dins el seu propi territori i posa les forces armades com a garantia de la unitat de l'Estat.

Davant aquesta situació, que presenta nombrosos entrebancs a la nostra llibertat com a poble, nosaltres, organitzacions catalanes de l'illa de Mallorca, feim una crida a la població perquè es manifesti contra la submissió a l'estat espanyol.

Animam tots els mallorquins a reivindicar la independència de la nostra nació. Per uns Països Catalans lliures, independents, solidaris i sense classes, us esperam a tots als actes de commemoració de l'11 de Setembre.

Visca la Terra! Ω

10 DE SETEMBRE

REVETLLA
DE LA
DIADA
NACIONAL

SOM CATALANS I
CATALANES!
INDEPENDÈNCIA!

-20.00 h: concentració a Palma davant la delegació del govern espanyol

-22.30 h: concert a Sta Maria, a la Factoria de So (Pol. Son Llaüt), amb els grups Oprimits, Coanegra i Siphosis. Entrada gratuïta.

Organitzat per
BEI, ERC, Alternativa per
Mallorca, Maulets i JERC.

El matrimoni

RECULL DE RICARD COLOM

"L' enamorament és el pitjor conseller del matrimoni".

Gregorio Marañón, 1887-1960, metge i escriptor espanyol).

"L'home es casa per a retirar-se del món; la dona, per a entrar-hi".

(L.A. Pétiet)

"El matrimoni és sempre, quelcom a fer; mai no és res ja fet. I no sols això: és quelcom que cal fer contínuament".

"No han escrit cents pics els moralistes que no hi ha res de tan ridícul com un filòsof casat? Ni que hagi arribat a desempallegar-se de ses passions, no pot deslliurar-se de sa companya".

(André H. Maurois, 1885-1967, escriptor francès).

"El matrimoni és, de totes les coses divertides, la més seriosa".

"Mai el matrimoni no serà una gàbia per als qui no pensen volar".

(Frases d' autor anònim o desconegut).

"Hi ha mullers magnífiques que saben ajudar al seu marit a patir amb grandesa d'ànim totes les calamitats que no hauria pas conegut si s'hagués quedat fadrí".

(Noel Clarasó, 1905-1985, escriptor).

"El matrimoni fa, d'un home amb un futur, un home amb un passat".

(Bernat Shaw, 856-1950, escriptor irlandès).

"L'amor és física; el matrimoni, química".

(Alexandre Dumas, pare, 1803-1870, escriptor francès).

"Supòs que l'espanyol i l'espanyola s'entusiasmen amb l'aventura romàntica i perillosa de l'amor en el llibre, el teatre i el cinema, més que no pas en la vida. En la vida accepten amb entusiasme l'amor pedestre del matrimoni, que és l'amor pel sistema mètric decimal".

(Pío Baroja, 1872-1956, escriptor donostierra).

"... unes relacions ben amanides entre dues persones que romanen estranyes tot la vida, que no assoleixen mai una "relació central", ans es tracten amb cortesia... En aquest concepte de l'amor i del matrimoni, allò més important és trobar un recer de la sensació de soledat. Hom hi estableix una aliança de dos contra el món, i aquest egoisme à deux és confós amb amor i intimitat".

(Erich From, *L'art d'estimar*, 1956).

"Hom pot posseir una dona com el nedador s'agafa d'un ofegat. Només als castos és dat de posseir l'amor".

(*Principis i preceptes del retorn a l'evidència*, Lanza del Vasto, deible europeu de Gandhi).

"Millor casar-se que no abusar-se".

(Refrany derivat d'una Epístola de sant Pau a 1ª Corintis 7:9).

"El matrimoni és com la captivitat, o irrita, o domestica".

(Jean Rostand, biòleg i moralista francès, 1893-1977).

"¡Com! ¿Què ha pres muller? ¡I pensar que el deixí gaudint de tanta bona salut!".

(Antífanes de Rodes, 388-311 a.C., comediógraf grec).

"L'únic equilibri del matrimoni és que forneix iguals decepcions al marit que a la muller".

(Oscar Fingal O'Flahrtie Wils Wilde, 1854-1900, escriptor dublinès).

"El matrimoni ha de ser una educació mútua i infinida".

(Henri-Frederic Amiel, 1821-1881, escriptor franco-suís).

"Qui troba esposa troba el bé, i ateny la benvolença de Jahvèh".

(*Proverbis* 18:22, rei Salomó 1082-975 a.C., Israel). Ω

Ramon Molina i la transició a les Illes El paper del PCE i del PSOE en temps de la transició segons Ramon Molina

"No érem conscients de les terribles desfetes que havia sofert el moviment obrer en els decennis anteriors i que nosaltres valoràvem com a avenços. Consideràvem la socialdemocràcia i fins i tot l'estalinisme com a organitzacions obreres (tot i considerant-les reformistes i oportunistes) i ens oblidàrem que representaven la força contrarrevolucionària més bestial i perillosa mai coneguda" (Ramon Molina)

Ramon Molina va néixer a Palma l'any 1955. A inicis dels setanta participà en diferents agrupaments polítics d'oposició al feixisme fins que començà a militar activament a les files del comunisme (concretament en el PORE, un partit de tendència trotsquista). Fou detingut i empresonat l'any 1976 juntament amb altres militants del Partit Obrer Revolucionari i de l'Organització d'Esquerra Comunista (OEC). Amnistià, viatjà per l'estranger i continuà formant part de diferents grups marxistes fins que decidí iniciar una profunda reflexió entorn dels postulats ideològics de les tendències revolucionàries europees. Es llicencià (1989) en història per la Universitat de les Illes Balears. Actualment dirigeix el Museu de sa Pobla i forma part, amb altres investigadors, del Centre d'Estudis d'Història Industrial.

Molt crític amb l'esquerra oficial, considera, parlant de la transició, que els militants antifeixistes d'aquells anys teníem una visió excessivament optimista i mecànica de la història. En les seves paraules: "No érem conscients de les terribles desfetes que havia sofert el moviment obrer en els decennis anteriors i que nosaltres valoràvem com a avenços. Consideràvem la socialdemocràcia i fins i tot l'estalinisme com a organitzacions obreres (tot i considerant-les reformistes i oportunistes) i ens oblidàrem que representaven la força contrarrevolucionària més bestial i perillosa mai coneguda". Segons Ramon Molina, la ruptura històrica i política amb la generació de revolucionaris dels anys trenta i quaranta féu que tractàssim de camarades els hereus dels assassins de Rosa Luxemburg i Karl Liebknecht, dels bolxevics, de Nin i de milers i milers d'esquerrans.

Analitzant els anys 1976-77 (època de militància activa de Ramon Molina amb qui vaig coincidir a la presó de Palma), l'historiador comenta que per als que visquérem activament la lluita dels anys de la transició una cosa era clara: en aquell temps l'única força social articulada que s'oposà a la dictadura fou la classe obrera, i no era gens estrany que tota mena d'arribistes que aspiraven a qualque participació en el poder fessin escola i acabassin dirigint alguna organització obrera (almanco de

Ramon Molina de Dios

nom); però si hi afegim que era el PCE qui dominava la producció i difusió de bibliografia política, i també els moviments sindicals, no ens pot estranyar la brutalitat burocràtica de l'actual poder. La preservació de l'exèrcit, l'aparell judicial i funcional, la monarquia, i fins i tot la bandera, propis del franquisme, no són més que anècdotes que no oculten allò vertaderament bàsic: es tractava de protegir [amb els pactes de la transició] l'Estat de l'onada de mobilitzacions obreres dels anys setanta; l'esquerra oficial i gran part de l'esquerra revolucionària es comprometeren a fons, primer per a desviar-les i després per a desmantellar-les; pagaren el preu de la quasi desaparició, però feren la seva feina i després el PSOE pogué iniciar la tasca d'esclafament sistemàtic de tot allò que s'havia avançat mitjançant la lluita il·legal durant el franquisme.

Com afirma Ramon Molina (i qui signa aquest article hi està completament d'acord): "Realment els obrers són els que més han perdut durant la transició". Ω

L'expedició Republicana a Mallorca

MIQUEL FERRÀ I
MARTORELL

Explica Manuel Cruells "Era a punta de migdia del diumenge dia setze d'Agost quan van convergir sobre les platges de Mallorca, en un punt determinat, les forces republicanes que havien sortit de Menorca, les més nombroses i principals, algunes d'Eivissa i algun comboi encara retardat de Barcelona. El destructor Almirante Miranda, que portava tot l'estat major, anticipant-se a tot el comboi, es va acostar tant com va poder a la platja, al cap de Punta Amer, sense que hom observés cap reacció per part de les forces que havien d'ésser atacades...".

Aquest episodi bèl·lic de la nostra guerra civil (1936-39) compta-

va fins ara amb tota una bibliografia important, entre testimonis, documents i tasca dels historiadors. Destaquem el relat del que fou cap de l'expedició, "Mi desembarco en Mallorca", d'Alberto Bayo, publicat a Mèxic el 1944. Altres del bàndol republicà com Francisco Soria, explicaren també en el seu moment com havia estat la cosa. I per part del bàndol franquista també hi trobarem paper "propagandístic" a balquena: Quintana, Norman Bray, Ferrari Billoch. Tampoc ha mancat la gran feina investigadora de Josep Massot i Muntaner, autor de la més ambiciosa obra sobre el tema, amb gran quantitat d'aspectes monogràfics. Però parlem de literatura, la literatura de la generació del 70, la moderna narrativa i ens toparem amb la novel·la de Miquel López Cres-

pí *Estiu de foc*, un dietari de ficció d'una miliciana que va viure aquell dolorós agost del 36, "un curt però intens lapse de temps en què homes i dones d'Estat Català, del POUM, de la CNT, d'ERC, mariners, soldats i voluntaris antifeixistes sense partit, ho donaren tot per defensar la República. Com diu l'editor "amb un precís i destre pinzell, Miquel López Crespi explora els sentiments, les il·lusions, les esperances i frustracions d'un grup de dones compromeses amb el seu temps...".

I és que la literatura és la literatura i la història no juga amb la descripció, el llenguatge poètic, la psicologia dels personatges, la riquesa imaginativa a l'hora de reconstruir els escenaris, els diàlegs que donen vida als éssers de ficció...

"Perdem sovint la noció del temps. La sentor de pólvora mesclada amb la de la sang ens embota el cap. En entrar a les trinxeres enemigues - hi ha cadàvers estripats per les granades, presoners ferits amb les mans

enlaire, amb la por marcada al rostre- el primer que veiem són els munts de menjar que tenien a l'abast. ¡Quina abundor! ¡Quina diferència amb la lamentable provisió dels expedicionaris!...". Ω

LA CULTURA A MALLORCA

Llorenç Villalonga: un neofeixista al servei d'en Franco, n'Hitler i en Musolini

Potser un dels descobriments fonamentals del llibre de Manuela Alcover *Llorenç Villalonga i les Belles Arts* (Edicions Documenta Balear, número 16, 1996) sigui el fet de copsar la profunda ignorància cultural de Villalonga. Els capítols "Villalonga i les Arts Plàstiques", "De Arquitectura: un manifest corbusierista", "L'Antigaudisme" i "Rebuig de les avatguardes i dels ismes", entre d'altres, en són un bon exemple.

Com explica Manuela Alcover (vegeu pàg. 122 del llibre abans esmentat): "Sempre s'han de tenir en compte les limitacions, les mancances i els prejudicis de Villalonga. En matèria d'art, cal advertir, a més, el seu desconeixement de dades fonamentals que, tanmateix, no el frenen d'expressar la seva opinió amb una impunitat absoluta".

Llegint amb cura el llibre que comentem sabem d'aquestes profundes mancances intel·lectuals. Manuela Alcover ens explica com Villalonga confon i barreja -no en sabia res de res- futurisme, cubisme, dadaisme, abstracció... en una paraula, ignora els fonaments essencials de totes les avantguardes culturals i artístiques de la seva època. Enemic del modernisme gaudinià, el qualifica de "un barroco plebeyo, completamente iletrado, desprovisto de la opulencia italiana y de la fina gracia del

rococó". Enemic de Catalunya (cal estudiar les importants aportacions de l'historiador Josep Massot i Muntaner al respecte), considera Gaudi com l'encarnació d'una Catalunya que odia (un catalanisme romàntic, de botiguers). De les grans aportacions de Gaudi a l'arquitectura catalana i mundial, Villalonga escriu: "Se construían en las afueras 'torres' de fantasía con ladrillos de colorines i almenas medioevales. [...] Se creía artística la fachada del Palau de la Música Catalana. [...] El pêle-mêle de la Sagrada Familia era reputado por obra genial...". El gaudisme és "una arquitectura degenerada" (adjectivació que coincideix amb aquella que aplicaven els hitlerians a tots els corrents avantguardistes alemanys i europeus dels anys vint i trenta).

No demostra tampoc gaire amplitud de mires cultural quan (vegeu el capítol "Rebuig de les avantguardes i dels ismes", pàgs. 149-159) ataca la producció ultraista de Miguel Ángel Colomar i de Jacob Sureda. Miguel -el germà de Llorenç- pensa el mateix i, com Himmler i Hitler, pontifica: "Ahí están esos monstruos del arte de vanguardia... Nada más monstruoso que sus realizaciones". De la pintura abstracta, diu que "és un frau, camelo, camouflaje". Els seus atacs a la modernitat inclouen també les arts plàstiques, les lletres, la dansa, el cinema... Ridicu-

litza tot el que no és clàssic, grec, noucentista. La ballarina avantguardista Eva Tay (la Clawdia de *Les temptacions*) és caricaturitzada a mort per Villalonga. Enemic de la pintura abstracta -que mai no arribà a entendre-, considera que totes aquestes obres ('las fuerzas colorinescas'): "No pasan de ser telas estampadas". Enemic de Cézanne ("La deshumanización de la pintura arranca en Cézanne", escriu l'autor de *Mort de dama*), afirma: "El Cubismo es una penitencia". Finalment, Llorenç Villalonga trobarà en *Falange Española de las JONS* els autèntics "creadors" del segle XX. L'any 1936 elogia els més grans botxins del poble mallorquí: el marquès de Zayas, Mateu Palmer, el Conde Rossi, Vicente Sergio Orbaneja, Francisco Barrado... tots ells, els grans "artistes" dels afusellaments en massa. Ω

(Fons de Documentació Antifeixista-FDA)

Llorenç Villalonga (igualment que el nazi Joan Estelrich) treballà en favor dels grans assassins del poble mallorquí, el nazisme alemany i el feixisme italià.

EL TEATRE MODERN A MALLORCA

El Teatre de La Revolta (1968-1975)

Les meves primeres obres de teatre (*Ara, a qui toca*, *Les germanies*, *Estiu de foc*, *Autòpsia a la matinalda...*) anaven en la línia de defugir tota la podridura del "teatre rekkional" idiotitzador (que deia Josep M. Llompart). Dia 7 d'octubre de 1972, a Alacant, guanyava el premi de teatre en català "Carlos Arniches" (era el primer any que es convocava en la nostra llengua). A l'endemà, tots els diaris de la península (i a les Illes *Diari de Mallorca*) informaven de la notícia. En la mateixa convocatòria guanyava el premi en espanyol J. D. Sutton amb la seva obra *Mañana*. Els jurats del meu primer premi teatral havien estat en aquells moments les figures màximes de la cultura catalana i de l'espanyola progressista. Em referesc als directors i autors Ricard Salvat, José Monleón i Sanchís Sinisterra (un gran autor de València que ja havia guanyat el *Carlos Arniches* -versió castellana- l'any 1968 amb l'obra *Tú, no importa quién*).

Cal dir que els tres autors i membres del jurat que em guardonaren aconseguiren -i això era vertaderament important en aquells anys de repressió i d'entrebancs envers la nostra cultura per part del feixisme-que, juntament amb el premi en espanyol hi hagués també un altre en català. Els tres homes de teatre aconseguiren guanyar aquesta important batalla per la llengua i per la llibertat argumentant l'èxit de públic de *El retau del flautista* a tota l'àrea dels Països Catalans. Els franquistes de l'Ajuntament d'Alacant notenien ni idea

del que significava per al poble *El retau*... En Ricard Salvat i en José Monleón els hi mostraven fotografies amb les cues de gent i insinuaven què, de guardar i estrenar una obra en català, ells, com a regidors, podrien fer-se famosos... qui sap si Hollywood els enviaria a demanar per portar a la pantalla l'obra premiada! Pobres! S'ho cregueren ben a les totes!

Anivell de simple recordatori, cal dir que la casualitat de guanyar aquest premi de teatre vengué donada per la publicació a la revista *Lluc* (maig de 1972) de les bases del concurs. Consultant la col·lecció de *Lluc*, a la pàgina 24 d'aquest mes de maig s'hi pot trobar la nota que dona informació del primer concurs de teatre en català des de la guerra civil. Textualment la nota deia: "Alacant: Per primera vegada un premi de teatre en català" I ampliava més endavant l'escrit enviat per un corresponsal "del País Valencià": "L'Ajuntament d'Alacant convoca el Premi de Teatre Carles Arniches, exclusivament per a obres em llengua catalana, al qual podran concórrer els autors que ho desitgin, de tots els Països Catalans".

Ara, quan ho penses, fan riure aquestes anècdotes de començaments dels anys setanta. Però aleshores eren batalles molt importants en defensa de la nostra llengua, una passa important en la lluita per la nostra llibertat com a persones i com a poble.

Obrir esclatxes de llibertat

Els titulars de l'entrevista amb Sanchís Sinisterra, deien, amb lletres

de motllo (*La Verdad*, 7-X-1972): "El Premio Arniches podrá hacer una gran labor en la potenciación de la lengua valenciana". A Mallorca i molts indrets de l'Estat alguns partits de la clandestinitat encara no havien ni estudiat ni molt manco posat en pràctica una necessària normalització (escriure en català) de les seves publicacions. Dins la mateixa organització -aleshores OICE (OEC)- on vaig militar més endavant, aquesta qüestió no estava gens aclarida. No em parlem dins del carrillisme espanyol i en alguns partits maoistes i estalinistes! Per tant, la meua obra, obrint els premis de teatre d'Alacant al català, aconseguia esclatxes de llibertat i normalització en moments ben crítics i problemàtics per a la nostra supervivència com a poble.

Pel que fa a la qualitat de les obres presentades al premi en la seva vessant "valenciana", en José Monleón, parlant a la mateixa entrevista abans esmentada, deixava ben clara l'alta qualitat de la majoria d'obres. Més endavant, quan el periodista demana a Sinisterra la història dels premis en català, l'entrevistat aclareix: "La idea surgió de Monleón y los otros miembros del jurado del año pasado y creo que hay que felicitarles. Alicante está viviendo la problemática de su propia lengua y creo que el Arniches puede hacer una gran labor para potenciarla; el Arniches le dará una mayor rai-gambre y contribuirá a activar este proceso de desarrollo". Ω

Miquel López Crespi

La narrativa de la transició

Miquel López Crespi és, indubtablement, l'autor més prolífic i més premiat de la narrativa catalana actual, la qual cosa no significa pas, desgraciadament, que sigui el més conegut. Formar part de qualsevol jurat literari dels Països Catalans implica, necessàriament, llegir una o diverses obres d'aquest autor que alterna el periodisme amb la poesia, la narrativa o el teatre.

López Crespi és, en la meua opinió, l'autor en llengua catalana que millor ha sabut novel·lar els anys de la transició, especialment pel que fa a les interioritats de les forces polítiques d'esquerra. Amb l'excusa de la ficció ha esdevingut el crític més lúcida de les actituds, febleses i autoenganyos que les han conduït a un present tan poc estimulant. Difícilment hauria aconseguit aquest objectiu si el nostre autor no hagués estat un observador (protagonista, potser?) privilegiat de la vida política mallorquina durant els darrers anys del franquisme i primers de l'actual règim. Tampoc no seria possible narrar amb la fidelitat amb que ell ho fa les vivències dels protagonistes de les seves obres sense un coneixement de la història contemporània que va molt més enllà de la lectura apressada d'uns manuals. Crespi sap història i sap observar el present, amb els canvis celèrics dels comportaments socials que fan que els seus personatges, entranyablement humans, entrin en permanent contradicció amb ells mateixos i amb el seu entorn. Amb *Vida d'Artista* assoleix una dimensió encara més aconseguida en tant que l'autor, en aquest recull de narracions curtes (Premi Serra i Moret de Narrativa 1993) ha sabut assolir un perfecte equilibri descrivint personatges i situacions polítiques diverses, especialment pel que fa al món de la intel·lectualitat i del compromís polític, als quals sap dotar d'una credibilitat extraordinària. Sovint, el lector no sap si pertanyen al terreny de la ficció o a l'àmbit de la narrativa autobiogràfica. En qualsevol cas, de Miquel López Crespi se'n parlarà -i bé- quan algun dia es faci una història de la literatura catalana d'aquests darrers anys del segle XX que vagi més enllà dels clics prefabricats i dels autors promocionats per editorials prestigioses a cops de marketing o de talonari. La seva obra en general i *Vida d'Artista* en particular s'ho mereixen. Ω

Santiago Cucurella (Periodista i crític literari)

L'ESTEL

INFORMA'T INFORMA'T
INFORMA'T INFORMA'T

TEL.: 971 26 50 05

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

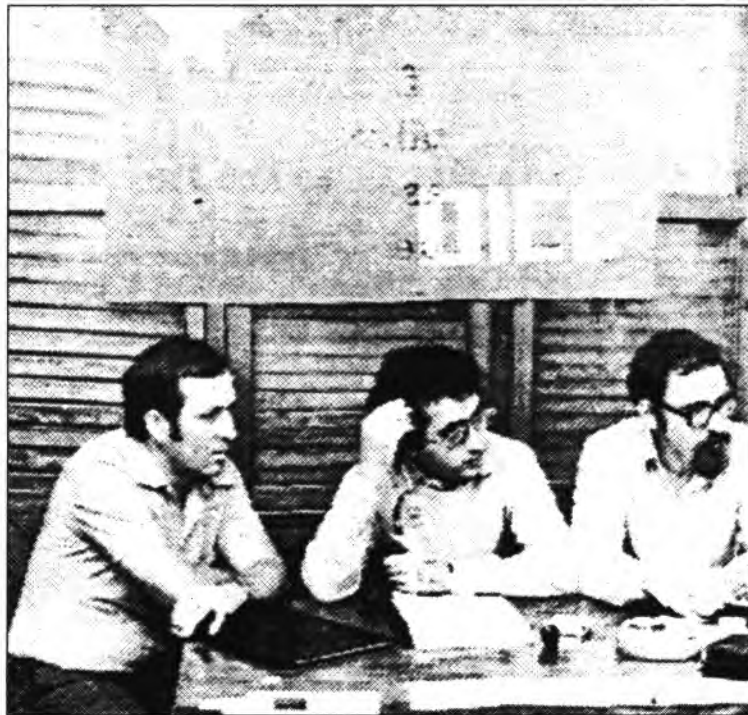
1975-76: La lluita contra l'imperialisme espanyol i per la federació de repúbliques socialistes ibèriques

En un moment determinat, l'OEC (que defensava la federació de les futures repúbliques socialistes ibèriques basades en els consells obrers per les quals lluitàvem) decidí plantar cara als nous temps i sortir a la llum pública. Era necessari aconseguir, amb la lluita la legalització dels partits obrers. I això, consideràvem, no s'aconseguiria mitjançant els pactes amb Martín Villa.

Decidírem mantenir la major part de la direcció en secret, perquè sabíem que hi hauria repressió. Per ser els militants més coneguts, represaliats en moltes ocasions, el partit decidí que fóssim en Josep Capó (aleshores secretari general), en Jaume Obrador (responsable de barris) i jo mateix (premsa i propaganda) els encarregats de sortir a la llum pública. Acordàrem que, davant una possible detenció, la tàctica consistiria a amagar a la policia els càrrecs que teníem en l'organització i presentar-nos tan sols com a "servei de premsa".

Un any després de la mort del dictador, les presentacions de partits -sobretot si eren comunistes- continuaven prohibides. Nosaltres havíem de parlar amb la premsa, però procurant que no ens detinguessin de

seguida. Almenys havíem d'aconseguir dir les quatre coses que volíem. Això era l'essencial. Per no se sap quines estranyes circumstàncies, una vegada avisats el periodistes del lloc i hora de la presentació, i quan ens pensàvem que tot aniria a la perfecció, el servei de seguretat ens avisà que la Brigada Social vigilava. No sabíem com havien pogut descobrir el lloc secret de la roda de premsa! En Mateu Morro m'ho explicà, mostrant-me un retall d'Última Hora. En Vicenç Segura, acostumat a anar a moltes presentacions de partits sense ser conscient de la persecució que hi havia contra els comunistes, havia parlat de l'acte en la seva secció... Com si l'OEC fos el Partit Carlí o Reforma Social Española! L'home -sense voler- havia informat la policia del dia i l'hora exacta de la trobada! Haguérem de canviar l'indret de la reunió al darrer moment. Els periodistes, si no ens trobaven al lloc acordat -vigilat ara per la Social-, nosabrien on cercar-nos. Tot foren corregudes. Al final els poguérem avisar i la reunió se celebrà en el meu pis. Hi vengueren en Camilo (el fill de l'actual Premi Nobel), en Vicenç Segura (que indirectament havia aixecat la llebre a la policia) i na Beatriz Iraburu amb

1976: trobada clandestina dels serveis de premsa de l'OEC (abans OICE) amb els periodistes de Ciutat. D'esquerra a dreta: Jaume Obrador, Miquel López Crespi i Josep Capó. Després d'aquesta reunió els tres responsables de l'OEC serien detinguts i interrogats per part de la Brigada Social del règim franquista. Posteriorment serien portats a la presó per no haver volgut pagar la multa a que foren condemnats per defensar la llibertat del nostre poble.

en Xim Rada, ambdós del Diari de Mallorca.

Els vàrem anar explicant la línia

política que defensàvem. En primer terme férem una forta crítica dels contactes secrets entre carrilistes i mili-

tars fets a Bucarest. El dictador estalinista romanès Ceausescu donava suport a les forces reformistes que volien salvar l'essencial de la dictadura sense voler entrar en un autèntic procés constituent. Els explicàvem la nostra voluntat d'anar fins al final demanant l'amnistia total i el dret dels pobles a l'autodeterminació, així com mostràrem una ferma oposició a qual-sevol pacte social amb la patronal que pogués posar en perill les conquestes que la classe obrera obtenia amb la seva lluita (ja se sentien rumors del que més endavant serien els famosos Pactes de la Moncloa).

Jaume Obrador explicà el procés de creació de les primeres Plataformes Anticapitalistes de barris (els embrions de les futures associacions de veïns). Jo vaig exposar la posició del partit davant el problema nacional. En aquell temps, malgrat l'OEC defensava la necessària solidaritat entre els treballadors de totes les nacionalitats per a bastir el socialisme, a les Illes la tendència majoritària era lluitar vers la construcció d'uns Països Catalans lliures i sobirans en el marc d'una Federació de Repúbliques Socialistes Ibèriques. Ω

Miquel López Crespi

RECEPTES DE CUINA

Peixos

Sardines, o boga amb tomaca i ceba

En una paella, de ser possible fonda, es frigen les sardines, o les bogues, amb prou oli. Quan comencen a daurar-se es trauen de la paella, i en el mateix oli es posa tomaca ben madura i picada, i la mateixa quantitat de ceba tallada a trossets. Quar comence a espessir-se el sofregit, li afegirem uns alls, la sal necessària i el peix. Ben tapat es deixa coure durant vint minuts.

Llenguado marinela

Ben net el llenguado i pelat, se li posa un poc de sal, s'enfarina i es frig en una paella amb l'oli molt calent. Es col·loca en una plàtera refractària i es ruixa amb el mateix oli, però colant-lo i afegint-li suc de llimó. El tindrem en el forn durant deu minuts i, després, li posarem per damunt tàperes i cogombres i julivert picat, i al voltant li farem un guarniment de creïlles-palla.

Llobarro al Xerès

Després de ben net, l'adobarem amb suc de llima i sal, el pintarem amb oli ja fregit i el passarem per damunt de pa ratllat. El torrarem damunt d'unes graelles a foc suau. En una tassetta posarem suc de llimó, oli i vi de Xerès, i amb una cullera ruixarem sovint el peix el girarem amb molta cura per tal que quede daurat per ambdues bandes i ben cuit per dins. A l'hora de servir-lo el ruixarem amb mantega de vaca i suc de llima. Com guarniment podem posar creïlles fregides en forma de palletes, rodanxes d'ou dur, tàperes, endívia o lletuga tallada molt fina.

Carns

Fibles de ronyons i pernil

250 gr. de ronyons—o ronyons—de porc; 200 de pernil tallat no prim; dos ous, pa ratllat. De febles—punxonets—ens serviran uns simples furgadents no trencadissos. Els ronyons i el pernil es tallen a trossets, i van traspasant-se, alternats, els que càpien en un furgadent; després, en altres tants, fins que el pernil i els ronyons s'hagen punxat totalment. Batuts els ous es mullaran en aquests les fibles, es passaran per pa ratllat i aniran fregint-se en oli abundant. Deuen menjar-se acabats de fregir.

Magre amb mol·luscs

600 gr. de carn de porc, 50 gr. de margarina, un quilo i mig de cloïsses (almeges), dues cebes, dos alls, quatre tomaques, sal, pebre i julivert. Per a la maceració, ens cal una cullerada de pebre-roig, un got de vi blanc, una fulla de llorer, dos clavells d'espècia i 10gr. d'all ben picats.

En una cassola es posa la carn de porc trossejada i se li agrega el pebre-roig dissolt en aigua, el vi blanc, el llorer, els clavells d'espècia, els alls picats, la sal i el pebre. Es deixa en adob durant vint-i-quatre hores. L'endemà se li agreguen les cebes tallades a rodanxes primes, els dos alls i les tomaques, pelades i sense vinsa. Es cou tot amb 25 gr. de margarina, fins que les cebes i tomaques estiguen cuites; i aleshores, s'incorporen les cloïsses ben rentades, i en obrir-se aquestes, s'adoba amb sal i pebre i es deixa coure vora cinc minuts. En una cassola es posa la margarina restant i la carn de porc ben escorreguda, se sofrig un poc, se li afegeix el brou de la maceració i es deixa bullir durant cinc minuts. Servirem els trossos de carn de porc amb les almeges o cloïsses i creïlletes cuites. Farem un guarniment per damunt amb julivert picat i talladetes de llimona.

Punxons moruns

Tres quarts de quilo d'espàtleta de xot, sense l'os, un pessiguet de pebrera molta, un iogurt, un pessic d'orenga, un all, una culleradeta de sal i el suc de mitja llima.

Per guarniment, ens cal un poc d'herba-sana i gallons de llima. La carn es talla en quadrets de tres centímetres i es fica en adob amb tots els ingredients esmentats durant trenta minuts; després, els trossos es claven en uns punxons d'acer d'un pam de llarg i es torren bé per la banda de fora, però procurant que conserven un poc de rorror per dins. En una plàtera escamparem arròs cuit, els gallonets de llimo i rametes d'herba-sana.

Frent pressió per tot redol

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR. TLF. 971 665 336

Com olla de caragols
Sa política ha tornada,
Com es betzol passejava,
Ses monges a tot redol.
A la gent daven consol,
Captant per l'Església Santa,
Sa gent sent tan ignoranta,
Daven de drap els llençols.

Es betzol de carreter,
Del seu convent ja partia,
El seu carro buit duria,
A cercar blat des graner.
També gall des galliner
O un xotet de sa guarda,
A sa madona es donava,
A besar el Déu vertader.

No trobaven resistència,
Amb tanta amorositat,
Ho duien estudiat,
En sentit de penitència.
Los servien indulgència,
Per aconseguir los seus fins
Aquests eren els camins,
Per no passar inclemència.

Els polítics espanyols,
Duen es mateix programa,
Molts de partits han fet guarda,
Parant per tot els ginyols.
Han perdut tot els controls,
Encalçant tot ells es duro,
Sa gent a dins gros apuro,
Han posat per tot redols.

Altre temps només hi havia
Dos partits per governar,
Solien estudiar,
El qui més bé obraria.
El qui treia majoria,
Era el qui comandava,
Grossa lluita era armada,
Plorava el qui perdia.

Com que es menjà des gavet,
És ell tan bo i saborós,
Lliberals i conservadors,
Governar s'hi tirà dret.
Cada qual feia es paquet,
Des modo que convenia,
Un deu anys s'orde duria,
Quan sortí no tengué fred.

Sa democràcia entrà,
Se formaren molts partits,
De grossos i de petits,
Per defensar el benestar.
Facultat se va donar,
A poder fer combinats
Aquests són els resultats,
Els més petits triomfar.

No val se gran elecció,
Que un partit pugui tenir,
Si tots se poden unir,
Resolen la qüestió.
Aquest és el gran factor,
Que ha passat a dins Mallorca,
El Pepé tengué més força,
Però perdé sa qüestió.

Molts de partits s'han format,
De molt diferent caràcter,
Han augmentada sa guarda,
Com ningú hagués somniat.
Algaida s'hi ha format,
Un que es diu independent,
Està format d'una gent,
Que té es ginyol parat.

En treure un regidor,
Ja pot dirigir sa barca,
Si a un partit li fa falta,
Ell podrà ajudar-lo.

Aquest cas és un factor,
Que passà a les eleccions,
A tot posen condicions,
Per tenir el millor postor.

S'elecció que es celebrà,
Aquí a dins nostra Mallorca,
Na Munar tancà sa porta,
Amb forrellat en sa mà.
Va dir: "cap en passarà,
Que no m'agradi es caràcter,
Perquè jo tenc sa palanca,
Per sa pedra poder alçar".

Ella va fer rumiar,
A tots els altres partits,
Tots cinc foren preferits,
Tots se varen recolzar.
Com gall capó va cantar,
En tota decisió,
Ofertes de tot color,
De tot redol li arribà.

Altra cop va recolzà,
A tota sa guarda grossa,
Això va ser sa resposta,
Pel govern poder formar.
Un bon resultat durà,
Per poder aclarir ses coses,
Serà dolç es pa de nocces,
Això se demostrarà.

Els mallorquins predicaven,
A dins es mateix sentit,
Que es govern de Madrid,
Des mallorquins abusaven,
Perquè d'quí s'emportaven,
Un caramull de milions,
De Madrid es rosegons,
Que volien enviaven.

El senyor Antich durà,
Els benestar a Mallorca,
Tot això ell se proposa,
Per això ell lluitarà,
El vellet protegirà,
El traurà de sa misèri',
Això és el seu criteri'
Sa pensió li pujarà.

Eivissa, també Menorca,
Mallorca i Formentera,
Duen mateixa carrera,
El benestar aconhorta.
Han alçat una veu forta,
Per anar contra els senyors,
N'Antich mos farà favors,
Per defensar casa nostra. Ω

L'Hospital de son Dureta a Mallorca

VICENÇ DE SON RAPINYA

No m'agrada sa polèmica,
Vos diré sa veritat,
Dotze jorns hi som estat,
I malament no ha anat.
A banda d'atenció mèdica,
Que n'es la pedra angular,
en qüestió de la menjua,
no hi ha res a envejar
a qualsevol restaurant.
Menjar sa i sense greixos
Amb gens ni mica de sal;
Llet melmelada, brioxe
Mantega, galetes i pa.
Llavors saps que a tothora,
Tens medicines a mà.
I no vos faig mes sermons,
Tan sols vos vull recordar
Que un hotel de cinc estels
Vos sortiria més car. Ω

A finals del segle vint

Escandell

Acabam el segle vint
Amb Mallorca saturada,
De persones amb l'instint,
Nostra terra han valorada.

Estrangers, generalment,
Molta de part han comprada,
Per molts és un al·licient,
Nostra terra, tan temprada.

De bon temps, a bastament,
N'hi ha una deu mesada,
D'estiu, tot establiment,
De gent està abarrotada.

A molt lloc posen negocis,
Principalment alemanys,
Alguns, tenen perjudicis,
Per ésser mal negociants.

Els estimen molt lo seu,
Quan tenen propietat,
Amb autoritat d'un deu,
Que està lliure de pecat.

Tanquen amb parets ben altes,
Les seves propietats,
Als mallorquins amenacen,
Si s'acosten als sembrats.

Se comprensió és bona,
També s'educació,
Els salvatges mal les sona,
Sa gent d'aquí és massa bona
Per aguantar aquest batalló. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom

Adreça

.....C.P.

Població

C.I.F. Tel.

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.800 PTS (22,84 euros)

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa

Adreça

Núm. entitat.....Núm. sucursal

Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**